DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

KAFA

bi dünya...

Ekim 2020 Sayı: 73
Fiyat: 12 TL - KKTC: 13 TL

"Hüznün de resmi çekilir"

Ara Güler

İlber Ortaylı • Enis Batur • Ayşe Sözen • Elif Ç. Yılmaz • Şeyhmus Dağtekin • Murat Alper Erdoğan Aral • Mahir Ünsal Eriş
Umay Umay • Akgün Akova • Zafer Algöz • Cem Davran • Can Yılmaz • Alper Canıgüz • Milay Günek • Nihat Sırdar
Yekta Kopan • Marrıs Graf • Kaan Koç • Aslı Alpar • Dilan Bozyel • Başar Başaran • Gökhan Çınar • Cem Güventürk • Müge İplikçi
Gökhan Dağıstanlı • Zeki Kayahan Coşkun • Bedia Ceylan Güzelce • Selahattin Özpalabıyıklar • Fatih Aslan • Şükrü Erbaş

Metin Ünal Arşivi - Sadece Eğitim Amaçlıdır

Kitabımın SON cümlesi

@kafadergisi hesabından okurlarımıza "Bir kitap yazıyor olsaydınız son cümlesi ne olurdu?" diye sorduk. İşte gelen cevaplar...

Belki de hayat bizim sandığımız kadar keşmekeş değildi, belki tek ihtiyacımız olan geldiği gibi karşılamaktı her günü ve giderken arkasından teşekkür etmekti.
@edaparalli

Sonsuza kadar kalkan bir kadeh hayat ve dilimden dökülen tek şey "olmazlara, olur gibi olup da olmayanlara..."
@dunyayajudge

Kemikleşen vücuduma göz gezdirip hayıflanıyorum. Her ite bir parça bölüştürmüş, kendime bir şey bırakmamışım.
@duygagh

Odasındaki eski avizenin tavanda oluşturduğu desenleri seyrederken belirsiz bir zaman boyunca, şu cümle tekrarlandı içinden çıkabileceği kadar yüksek tondan: Ne kadar zamandır karanlıktaydı içinin odaları, bak tavanını desenlere boğuyor insanoğlu icadı.
@azlem.m_

Daima yüreğime serpiştirdiğim umut tohumlarının hayatımda yeşermesini bekleyeceğim.
@tarayagmur

Sırtını yasladığı ceviz ağacının altında, içini bir nebze de olsa ferahlatan masmavi gökyüzüyle bakışarak fısıldadı İpek: Yaşarken mi ölüyordu insanlar yoksa öldüklerinde mi başlıyordu hayat?
@sinnorhun

Sonsuz bir döngünün içinde gerçekleşmeyen rüyalara uyandı.
@e.cagsel

Bu arada henüz tanışmadık değil mi? Ben Vuslat.
@glsh_zeze

"Ben geldim," dedi açık pencereden.
@gokbeniz

Ayakkabısının delinen kısmını eliyle kapattı ve soğuk betona uzanıp uykuya daldı.
@burakkurpik

Ve son kez beyefendi, baba yadigârı defterinin sayfasına şu yazıyı iliştirdi, "Her gün güneş batıyor diye ölmemeliydi insan."
@melisaaltunm

Her şeyin güzel olduğu yere değil, her şeyi güzelleştireceğim yere gidiyorum.
@gulsensencanli

İnandığımız hayatı yaşamak için verdiğimiz savaş elbet bizi aydınlığa çıkaracaktı.
@hifalaysbooks

Acıyı duymayanın kuru bir daldan farkı yoktu.
@gulbaharirren

Hayaller gerçek oluyor, artık yazımı milyonlar okuyor anne...
@isuakc

Ve ormanın karanlık ayazında, soluklarının izi kayboldu.
@mir.carpediem

Ömür dedikleri değil dünyayı, kendini bile tanımaya yetmiyordu.
@sevvalkarabaos

Gün biterken bir yerlerde yeni bir gün başlıyordu ve bahçedeki leylak daha önce hiç bu kadar güzel kokmamıştı.
@emrahyilmaz77

Mehmet Ali & Akşamsefası

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Fotoğraf: Simone de Beauvoir, "Most Coveted" adlı kitabıyla, Paris, 1960 / Jacques Pavlovsky-Sygma, Getty Images

Sartre'la karşılaştığım zaman, her şeyi kazandığıma inanmıştım. Onun yanında benim kendimi gerçekleştirmem başarısızlığa uğrayamazdı. Şimdi kendi kendime şunu söylüyorum:

Kurtuluşu bir başkasında görmek, yıkılmanın en güvenli yoludur.

Simone de Beauvoir
Marit Rullmann, Kadın Filozoflar II, Kabalcı Yayınevi, 1998

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

İlber Ortaylı

"ÇANAKKALE'DE ATATÜRK YOKTU" TEZİNDE DOĞRULUK PAYI VAR MI?

"Çanakkale'de Atatürk yoktu" tezinde bir doğruluk payı olması söz konusu bile değil. Bunu dile getirme cüretinde bulunanlara da yapılacak bir uyarım var: Böyle sözlere son derece dikkat etmek gerekiyor çünkü bu iş artık tahammül sınırlarını geçti. Atatürk düşmanlığı yapıyorlar ancak bunu kimse yutmaz. Türklerin ordusu bir Müslüman ordusudur, bir komutanlarımıza, hele muzaffer ve mukaddes insanlarsa asla laf söyletmeyiz. Sahil kahvehanelerinde oturup, sefilanie bir şekilde, cahilce bunları telkin eden hatta gazetelerde yazan insanlar... ***Bir gazetede okudum, şöyle demiş yazan kişi, "Çanakkale, Almanlar ile İngilizlerin kavgasıdır." Ahlaksıza bakın!*** Böyle bir sözü Fransa'da edin, kafanızı kırarlar. Gidin de Rusya tarihindeki bir zafer için "İngiliz amiralleri ile Türk amirallerinin arasındaki bir zaferdir," deyin kolaysa; orada senin sülalenii yaşatmazlar. Bu çok rezil bir söylem. Böyle üstü kapalı bir milliyetçilik yapmak için tarihte hiçbir neden yok.

Atatürk Çanakkale'de nasıl olmaz? Mevki komutanı olduğu açıkça ortada; bunu Liman von Sanders'in kendisi de söylüyor. Yeri gelmişken şunun da altını çizmek gerekir ki Enver Paşa'nın mevki komutanı olarak Liman'ı tayin etmesi çok büyük bir ciddiyetsizlik. Sebebiyse bizim ikmal sistemimizi Almanların vermesi. Bu iş böyle olmaz. "Çanakkale'de Atatürk yoktu" gibi fikirler böyle durumlardan dolayı ileri sürülüyor ancak bu gibi yazıların ve fikirlerin toplumsal tahammülü aşacağını ihtar etmek isterim. Kendini çok Müslüman zanneden bazı çevreler, cahil adamlar bu fikirleri yayıyor. Bu insanlar toplumsal huzuru altüst eder. Hiçbir demokratik ülkede, ulusun kaderini tayin eden büyük harpler, olaylar ve komutanlar aleyhinde bu şekilde konuşamazsınız.

Çanakkale Savaşı sırasında Osmanlı cephesinde Mustafa Kemal Atatürk.

Fotoğraf: Depo Photos

İSTANBUL'U METROPOL OLARAK NASIL BİR GELECEK BEKLİYOR?

İstanbul, eskiden güzel ve görkemli bir dünya başkentiydi ancak bugün sorunlu bir metropol. Türkiye kalkınan bir ülke; sanayi var, çalışılıyor, üretiliyor ama memleketteki organizasyon bozukluğu dolayısıyla Doğu Anadolu, Kuzey Doğu Anadolu ve Orta Anadolu'nun bir kısmı hâlâ İstanbul'a yığılmaya meraklı. Kendi merkezlerini de pek tercih etmiyorlar şehirleşmek için. Konya'da, Kayseri'de biraz kıpırdanma var. Karadeniz'de Samsun bu görevi görüyor mu derseniz hayır, görmüyor. Hepsi soluğu İstanbul ve civarında alıyor; şu anda Kocaeli, Sakarya ve Bursa'ya doğru feci bir konsantrasyon var. Bu bölgede nüfus bugünkü kayıtlarla 30 milyonu geçiyor neredeyse. ***Şöyle, İzmit Körfezi'nin ucundan Antalya'nın batısına doğru bir çizgi çizersen, burada yaşayanlar Türkiye'nin yarıdan fazlası; beşte dördü denebilir.*** Nüfus çok, kötü yığılmış durumda. Bu tabii İzmir'i de iteliyor. Ideraayak Çanakkale'yi, Muğla'yı, Antalya'yı iteleyecek... Bunların hepsi şehirleşmenin kurbanı yerler hâline geldi.

Bu durumda bizim İstanbulumuz artık bir üçüncü dünya metropolü olma hâlinde. Kapasitemiz bu şehri kurtarmaya, temizlemeye, sağlığını korumaya, kültürel yapısını sağlam tutmaya yetmiyor. Biz Afrika'dak, Hindistan'dak, Çin'deki metropoller gibi oluyoruz ve bu çok üzücü. Bütün evlad-ı vatan bir araya gelmez, ciddi tedbirler alınmaz, cahil insanları bu işin yönetiminden çekmeye gayret edilmez, siyasi partiler buna göre şekillenmezse -*ki partilerin hiçbirinde böyle bir yaklaşım görmüyorum, hiçbir ciddi programları ve analizleri olmadan yalnızca konuşuyorlar*- İstanbul ve civarının sonu çok hazın olacak. Zaten şimdiden öyle. Bunu yalnızca bir nesil içinde gördük. Bu yüzden yapmamız gereken, şehrine dönüşmeden tedbir almak.

SULTAN ABDÜLHAMİT'İN HARF İNKILABI DÜŞÜNCESİ VAR MIYDI?

Sultan Abdülhamit, "Harf İnkılabı" sözünü katiyen ağzıma almamıştır ama düşündüğü deniyor ve bunun uydurma olduğunu zannetmiyorum. Abdülhamit Han, maarife ve tıpkı Japon kafasıyla, devlet ile tebaa arasındaki iletişimin bir şekilde kurulmasına çok önem veren bir idareci olduğundan, imla meselesindeki yasak onu çok rahatsız ediyordu. Türkçenin kolay yazılıp kolay okunmasını isteyen biri olduğu belli, buna karşı değil.

Örneğin İsmet Paşa, bu konuda çok tereddütlüydü. Atatürk'ü durdurmaya çalıştı, akıllı bir kurmay kafası, "Sistem mahvolur, yapılması gerekse bile 'kût' diye giremeyiz, memleket mahvolur," dedi. Ancak Atatürk "yapacağız" dedikten sonra da uyum sağladılar. ***Harf İnkılabı'ndan sonra ne İnönü'nün ne Atatürk'ün Arapça harflerle not tuttuğu görülmüştür. İmzalarını dahi değiştirmiş, Arap harflerini bir daha hiçbir yerde kullanmamışlar.***

Ben hocalarımın Arapça harflerle not tuttuğunu görürdüm. Bir gün Fehmi Yavuz Hoca'nın Arap harfleriyle not tuttuğunu gördüm; "Hocam ne oluyor?" dedim, utandı, "Steno gibi düşün," dedi. Ben de "O zaman stenoyla yaz," diye karşılık verdim, buna hiç kızmadı. Mesela Halil İnalcık'ın bu gibi şeylere takıntısı yoktur; onun için harf, döğme gibi bir şey. Hangisi ne işe yararsa onunla yazarsın. Ben de bu düşüncedeyim. Bazı gizli notlarımı başka harflerle tutarım. Bir evvelki Patrik Mesrob Sirpazan, İbranice harflerle Ermenice not tutardı. Gözümle gördüm. "Bu İbraniceye pek benzemiyor," dedim. "Değil ki. Yalnızca harfler İbranice," dedi. Bu şekilde gizli not tutan çok olur; casuslar, ajanlar... Sultan Abdülhamit de Harf İnkılabı'na dair bir düşüncesi olduğunu hiçbir zaman dillendirmese bile buna fikir olarak karşı olduğunu sanmam. Meselenin özü budur.

Fotoğraf: Agence L. Roisnel. Fotoğrafın altına Osmanlıca yazılmış: Fotoğrafın altına Osmanlıca yazılmış: Fotoğrafın altına Osmanlıca yazılmış:

Mahir Ünsal Eriş

veda bahsi

Veda yalnızca insana edilmez. İnsan, çok sevdiği toprağına, ailesine, memleketine, şehrine ya da ülkesine de veda edebilir. Neden eder, müsaade ederseniz biraz anlatayım...

Veda, bir geri dönüş ilanıdır. İnsanın bulunduğu yerden beklendiği yere dönüşünün hareket noktasıdır. Veda hüzündür, yarım kalma hissidir, terk etme ya da terke uğramanın karşısındaki çaresizlik duygusunun rengidir o. İnsan hep veda etmek zorundadır. Her şey sonludur. Her hikâye hüzünle sonlanır ve veda, işte o hüznün anahtarıdır. Kapıyı o açar. Bizi eksik kılan, boynumuzu bükük koyan yolculuğun başladığı yerdir. Bu kaçınılmaz bir yolculuktur. Veda her an kapıda bekler ve olmazsa olmazdır. İş başa düştüğünde vedayı seçmek kıymetli bir erdemdir.

***

Filmlerle, şarkılarla, şiirlerle hayatımızda kendine bir taht edinen veda sözcüğü dilimize Arapçadan gelir. Ayırmak, bırakmak demektir Arap dilindeki bu kök. Veda kadar romantik görünmese de dilimizde bu kökten türeyerek yer edinmiş başka sözcükler de var. Örneğin, *mevduat* sözcüğünün, bir zamanlar eji boşaltılan bankaların vatandaşça sorun edildiği o günlerde popülerlik kazanan *mudi* sözcüğüyle atası aynıdır. Mevduat, "bir kenara ayrılmış, ayrı bir yere bırakılmış birikim" demektir. Keza mudi de onu yapan kişiye denir. Mevduat sahibi. Vade de diğer dillerde veda karşılığı olan sözcükler, bir [illegible] veda sözcüğünün yanında çok işsiz kalır. Mesela İngilizcedeki *farewell (veda)* sözcüğü, *fare (yolculuk) + well (iyi)* formülüyle türetilmiştir ve aslında "iyi yolculuklar" demektir. Fransızcadaki *au revoir* sözcüğü de öyledir; "bir dönüşün ayrılmak, bir yerden ayrılmak" manasında, tıpkı *adieu* gibi kullanılan bu sözcük, "seyahat izni, destur" anlamına gelen Klasik Latince *ad meatus* sözcüğünden gelir. Bizdeki vedanın duygusunu vermekten çok uzaktır. Vedalaşmak değil de gitmek için destur istemek gibi bir kökenden gelir. Oysa bizde, bir kavramın içine olanca ağırlığıyla ayrılığın bütün duygusunu sığdırabilecek kadar güçlü bir kelime vardır. Belki de biz Doğulu milletler ayrılmayı, vedalaşmayı, yolları ayırmayı Batılılar kadar makul karşılayamadığımız, sen yoluna ben yoluma diyecek soğukkanlılığa sahip olmadığımız, illaki hislerimize mağlup olup her şeyi batırdığımız içindir. Belki de aslında olan şey, sadece çekip gitmektir de biz onu şiirlere, şarkılara ve filmlere konu olacak şekilde derinleştiriyoruzdur.

***

Sözlerimden vedanın korkunç, karanlık ve yalnızca üzmeye yarayan bir şey olduğunu düşündüğüm sonucu çıkmasın. ***Veda bir başlayıştır. O sadece biten bir yolculuğun son durağını göstermez, onun asıl işaret ettiği yer, yeni bir maceranın, bir başlangıcın yoludur.*** Çünkü Nietzsche'nin Zerdüşt'e söylettiği gibidir, "Bir yere varılır ve orada sevemiyoruzdur, oradan geçip gitmelidir." Gitmek bize başka bir bakış açısı kazandırır. Ayrılık tüm ağırlığıyla omuzlarımıza devrilmişken ondan kurtulmanın tek yolu gitmek, uzaklaşmaktır. Bunu sadece birinden gitmek, bir gönül ya da iş ilişkisinden uzaklaşmak olarak anlamamak lazım. Veda yalnızca insana edilmez. İnsan, çok sevdiği toprağına, ailesine, memleketine, şehrine ya da ülkesine de veda edebilir. Neden eder, müsaade ederseniz biraz anlatayım. Çünkü orada ekmeği kalmamıştır, orada huzuru, canının, malının, ırzının, çoluğunun çocuğunun emniyeti kalmamıştır, o yerin geleceği artık korku veriyor, gönül karartıyordur, orada kimsenin sana, ailene, yaptığın işe, sürdüğün hayata, söylediğin söze zerre kadar hürmeti kalmamıştır, senin değil tarafı, taraftarı bile olmadığın bir çatışmanın hoyratlığı seni yerinden etmiştir. Yoksa kimse evini barkını, su içer gibi kana kana konuştuğu dilini bırakıp –sahilde nargile içmek gibi asla karşı konulamayacak cazibede bir vaade rağmen(!)– başka bir ülkeye gitmek istemez. Çünkü veda genellikle bir mecburiyeti işaret eder. Keyfi gidiyorsanız bu ayrılıktır, bu terk ediştir. Eğer gitmek zorundaysanız, muhakkak gitmeniz gerekiyorsa veda olur. Hayat sizi yeni bir başlangıca mahkûm etmiş demektir.

***

Bence bilinen en çarpıcı veda hikâyesi, İsa'nın son akşam yemeğidir. Leonardo da Vinci'nin muhteşem eseriyle zihinlerimizde görsellik de kazanan bu görkemli veda, son derece hüzünlü bir hikâyedir. Öldürüleceğini bilen, buna bir ihanetin sebep olacağından haberdar olan ve hainle aynı masada oturan çaresiz adamın acıklı hikâyesi! Ama veda deyince akla gelen eserlerden belki de en çok içimizde yer edeni, çoğunlukla Zeki Müren'in sesinden duymaya aşına olduğumuz Veda Busesi şarkısıdır. Asıl adı Veda olan bu manzume bir Orhan Seyfi Orhon şiiridir ve bana kalırsa en güzel kıtası bestelenmemiştir. O kıtada Orhon şöyle der, *"Ha ni ey gözlerim bu son vedada, / Yolunu kaybeden yolcunun dağda / Birini çağırmak için imdada / Yakt ığı ateşi yakmayacaktın?"* Bir de film adı verecek olursam bence en güzel veda filmlerinden biri Özcan Alper'in Sonbahar'idir. Bir yorum okumuştum bu filmle ilgili internette. "Çok üşüdüm izlerken," diyordu. Hakikaten insanın içini üşütecek bir filmdir duygusuyla. Vedanın bambaşka yüzlerine dair bu üç örneğin belki de tek bir ortak yanı var. Veda denen şeyin gönülsüzce, göz göre göre ve kaçınılmaz olarak gerçekleşmesi.

> **Veda genellikle bir mecburiyeti işaret eder. Keyfi gidiyorsanız bu ayrılıktır, bu terk ediştir.**

***

Söylemesi ayıp, hemen hemen girdiğim bütün okullardan bir şekilde atılmayı becerdim. Sevgililerimce terk edildiğim, işlerden kovuldukça çok oldu. Kadrolu olarak çalıştığım son işte dahi istifamı verdikten sonra, hayır istifanı düzgün vermediğin için seni atılmış sayıyoruz, dediler. Bir partiye üye olmuştum, oradan atıldım, bir dernekte çalışmıştım, dernek kapandı. Her zaman kovulmanın ya da gözden çıkarılmanın bir yolunu her nasılsa bulurum özetle. Ama bunu veda etmeyi becerememiğim sonucu çıkmasın, saati gelince Red Kit gibi batan güneşe doğru ıslık çalarak uzaklaşmakta da epey mahirimdir. Allah kimseyi rızası dışında bir yerden ayırmasın tabii elbette.

***

[illegible] kestim, Instagram'a veda mı etsem?

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

İllustrasyonc: Alessandro Gottardo (SHOUT)

Cem Güventürk

BİR DAHA, HİÇ...

NIETZSCHE BİR GÜN BİR ATA ŞAŞILIP AĞLADI..

...VE BİR DAHA HİÇ KONUŞMADI...

BEN DE ŞANKİ BİR AN ZAMANLA AYNI ANDAYDIM...

...SONRA BİR DAHA DENK GELMEDİK...

..SANTRIM DAHA FAZLA SORUNCA DAHA ÇOK ANLAM BULUNAMIYOR...

..O YÜZDEN BEN DE BİR DAHA HİÇ SORMADIM

...HER YERDE KENDİM OLDUM...

..BİR DAHA YİNE KENDİM OLUCAM AMA DAHA UZAKTA...

HİÇ BİRBİRİMİZE BENZEMEDİĞİMİZ BİRİYLE TANIŞTIĞIMDA AKLIMDA TEK SORU OLUŞUR...

...'BİR DAHA NE ZAMAN GÖRÜŞEBİLİRİZ?'

...BİR DAHA HİÇBİR GÜN İÇİN 'UNUTULMAZ BİR GÜNDÜ' DEMİYCEM...

... ÇÜNKÜ SONRA HEPSİ UNUTMAYI DİLEDİĞİMİZ GÜNLERE DÖNÜŞTÜ

...DEĞİŞEBİLECEĞİMİZ SÖYLENDİ...

...VE BİR DAHA HİÇ AYNI KALAMADIK...

...NEYMİŞ: 'DENEMEK APTALCAYMIŞ'...

...DEMEK 'BİR DAHA HİÇ GÖRÜŞEMEYECEĞİMİZ' VERMEK' KADAR DEĞİL...

... BİR DAHA KENDİMLE BU KADAR KONUŞMUYCAM...

...KENDİMLE BİRBİRİMİZE ...DAHA İYİ GELMEDİĞİMİZE EMİNİM.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranzan.org

Başar Başaran

maslak özlemi

Bağırıyorum, imdat diye, kimse duymuyor. Kolumu kesip atacağım. Zor bela çıkardım, koşarak aşağıya indim, otobüs de kız da gitmiş. Ünalan'a mı gitti bu kız, Goa'da fillere, Zanzibar'da sallara binecek kız otobüse biner mi?

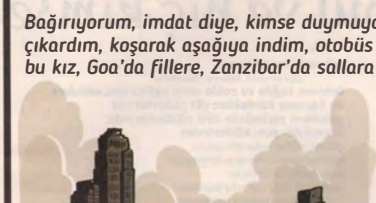

Siyah köpek Pablo'yu kahvede gördüm. Bu bir işaret olabilir dedim, otobüsten inden Bavulu almak aklıma gelmedi. Koşarak kahveden içeri girdim, gitmiş. Sordum soruşturdum, siyah köpeği gören kimse yok. Pablo diyorum, yüzüme bakıyorlar. Gözüme mi inanayım, size mi? Sinir içinde kahvenin önünde eki taşa oturdum. Belki gelir diye etrafıma bakınarak bir sigara yaktım. Yanısına geldim ki omzuma bir el dokundu. Kahveci kendi dilinde bana bir şeyler söylüyor. Öğrenemedim gitti şu adanın dilini. Ardı ardına yükselen dalgalarında boğulmadan yüzmeyi, aniden bastıran yağmurlarından kaçmayı, tuhaf tatlı içkisinden içip de kendimi bozmamayı öğrendim de şu ünsüz, sessiz dillerini bir türlü kapamadım. Böyle ağzında büyükçe bir limon kabuğunu çevirirken arka arkaya "muhteviyat" demeye benzeyen genizden bir ses çıkarıyorlar. Genizler altında yirmi bin fersah uzaktayım lisanlarına. Adama Pablo dedim. Hani şu uzun boylu kız var, etnik kutnik bir şeyler giyiyor üzerine, saçları rasta, tek parmağında yakut bir yüzük var. İşte onun köpeği. Büyük tapınak var. Se ssizlik ayinleri yapıyorlar; yogalar, enerjiler, şifalı taşlar, köklenmeler, melekler... Orada duruyor bu köpek normalde. Adam dinledi, yüzüme baktı, bana acıyarak başını salladı. Ne oluyor ya, kafayı yemedim birader. Burada bir işaretin peşindeyiz.

Aslında ayrı işaretin peşinden istifa ettim. Yurt dışından akıllı makineler ithal eden bir dağıtıcı şirketin en tepe noktalarından birindeydim. Patronun oğluna kol mesaile sindeydim. Bir gün, ona hizalamadığım diğer kolumu Maslak metrosunun hemen karşısındaki plazanın çeyrek açılan penceresinden uzatmış, yangın alarmını çaldırmadan sigara içmeye çalışıyordum. ***Aşağıdan kelle koltukta motor kurşeler, sinir hastası taksiciler ve telaşlı mesai insanları geçiyordu. Telaş deyince sigaralı kolumu bükerek saatime baktım. Sabah toplantısına daha on bir dakika vardı.*** İnsanın ömür süresini kendisine kalmadan bölüşüp ülesmek için verdiği savaşa hayret ettim. Sabah deyip geçersin. Onu altı saat, üç bin altı yüz dakikaya bölmenin ve mümkün olan her uyduruk dilimini bir gündelik stresin koşturmasına çevirmenin manasızlığı hakkında düşündüm. Ancak dinler tüylesine mantıksız olabilirdi. O hâlde bu "business" denen şey de bir tür din değil miydi; ayinleri, rituelleri, sembolleri, kutsal yerleri yok muydu, vardı. Şu üstümdeki takım elbise... [illegible] seviye psikoposlarından biri olabilirdim. İşte tam bu tuhaf düşüncelerin ortasındayken aşağıda, karşı kaldırımda saçları rasta kızı gördüm. Yanında siyah köpek duruyordu.

İsminin Pablo olduğunu o zaman bilmiyorum. Aşağıdan bana baktıklarını gördüm. Önlerinden şehir akıp geçerken onlar gözlerini bana dikmiş duruyorlardı. Plazadan uzanmış bir kola neden bakıyorlar diye düşünmedim. Kafamı yarım pencereden uzatabildiğim kadar dışarı çıkardım. Kıza parmaklarımı kımıldatarak el sallayıp gülümsedim. Yirmi dördüncü kattan şehre bırakılan bir tebessüm, reklamlarda bir damla bulaşık deterjanının temizlediği tabaklar gibi sokakları aydınlattı. Kızın yüzü daha da belirginleşti. Yemyeşil gözleri vardı. Işıklı bir atlasın sanki bütün ışıkları sönmüş, okyanusta tek bir adacığın ampulü yanıyordu. Bulutlar onun haricinde kalan güneşi kapattı. Maslak'ta bir ışık hüzmesi rastalı bir kızın saçlarına vuruyordu. Yüreğimde bir şeyler kımıldadı. Kaç aktarmada gidilir bu adaya dedim. İneyim aşağıya, alayım şu kızı, ver elini Sabiha Gökçen. Yeni havalimanını hiç sevmedim. Sabiha'ya da bayılmam aslında. Yeşilköy ne güzeldi. Pablo'ya bir kafes, sepet, bir şey almak lazım. Dana kadar hayvan nasıl binecek uçağa. Vizedir, puldur, lira sat dolar al; bir sürü formalite. Haftaya Beşiktaş Evlendirme'de nikâh törenim olacağını unutmuşum. Bir an için. Sizleri de aramızda görmekten mutlu oluruz falan dedik ama ben başkalarının arasında şu adada daha mutlu olacağım sanki. ***Nişanlımı da yurt dışından gelen yeni makineler için dokuz dakika sonra yapacağım sunumu da unuttum. Yine bir an için. O bir anlar öyle iyi geldi ki hiç bitmesinler istedim.*** Kolumu aşağıya inmek için geri çektim, sıkıştı. Bir otobüs geldi, rastalı kızın önünde durdu. İçinden insanlar iniyor, kızı göremiyorum. Deli olacağım. Panikle kolumu çekiyorum, çekiyorum gelmiyor. Bağırıyorum, imdat diye, kimse duymuyor. Kolumu kesip atacağım. Zor bela çıkardım, koşarak aşağıya indim, otobüs de kız da gitmiş. Ünalan'a mı gitti bu kız, Goa'da fillere, Zanzibar'da sallara binecek kız otobüse biner mi? Yırtık cektle sokağın ortasında kalakaldım. Bir baktım, yerde bir broşür duruyor. Üstünde "Yaşam Ateşini Yakmak" yazıyor. İşaret dedim işte. Işıklı atlasta tek ampulün yandığı bu adaya bir başıma öyle geldim.

Bir yıldır buradayım. Kızı buldum. Maslak'a hiç gelmedim, o ben değilim, diyor. Cendere diyorum, boş bakıyor. Ona inanmıyorum. Bence dünyanın bir ucundan senin için geldim diyen birinden ürktü. Pablo'ya inanıyorum ben. İlk günden beni sahiplendi. Hiç yanımdan ayrılmıyor. Kızın peşinde bütün ayinlere katıldım. Kendimi keşfetmeye çalıştım. Ben beni değil de bari biri beni keşfetsin diye esnedim durdum. Ensem yerde kıza bakıyorum, umurunda değilim. Rahip kılıklı birisi var, oralı değil. Ne yapsam olmuyor. Yani bilmiyorum, belki de keşfedeğer bir durumum yoktur. Öyle ya tarih'te Ümit Burnu'nun keşfi bir haberdir de Kumburgaz'ın keşfi diye bir şey yok. Düşmandan kurtuluşlar da öyle: İzmir'in Kurtuluşu bir mesele de Kütahya'nın çektiğini sadece orada yaşayanlar, onların da bazıları biliyor. Bence dünya için stratejik bir önemim yok. Sığ bir suda yüzer gibi yarım ıslak çıktım kendimden. Rastalı kıza da bu yüzden ilginç gelmedim.

Bence dünya için stratejik bir önemim yok. Sığ bir suda yüzer gibi yarım ıslak çıktım kendimden.

Bence ben makine satışında iyiydim, nişanlım da beni beğenirdi. Buralarda kepaze olduk. Kollarımda bileklik, köse sakalım kıvır kıvır. Bu düşüncelerle adadan ayrılmaya karar verdim. Bavulu otobüse koydum, kahvenin önünden geçerken işte Pablo orada. Nasıl indi bu hayvan o tapınaktan buraya? Ne sin bir işaret, dedim. Beni Pablo keşfetti, baksana ben aydınlanana kadar bırakmıyor. Suskunluğunda bir hikmet bulacağım. Şimdi de kahvenin önündeki taşın üstünde kalakaldım. Bavul da gitti. Ne esvap kaldı ne cevap. İçimi gürültülü bir yalnızlık kapladı. Niye böyleyim bilmiyorum. Attım sigarayı, sinirle ayağa kalktım. Bir sonraki otobüs dört gün sonra. Bir kutu tatlı aldım. Tapınağa geri döndüm. Pablo Pablo. Okyanusun ortasında, mercan resiflerinin içinde, el birliğiyle bana Maslak'ı özlettiniz ya senin de alacağın dı sun.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Akgün Akova

herkes istanbul ve hiç kimse

herkes senin koynuna girmek istiyor İstanbul
kimsenin umurunda değil
eşit bölüşülmediği için
elinde un ufak olan ekmek
balkondan itilen anneler umurunda değil
çocuklarının gözlerinin içine düşen
çöküp kalan orda, sonsuz ve kocasız
hasta martılarını kimse fark etmiyor
sokak kedilerinden başka
çok yoksulsun, belli etmemeyeçalışıyorsun
turist falan gelmezse aç kalırım diye korkuyorsun
geçen tankerler ağrıtıyor Boğaz'ını
rüzgârda kalmışşın öksürüp duruyorsun
uzatmıyor kimse sana temiz bir mendil

herkes senin ile geçirmek istiyor İstanbul
görmezden geliyorlar
acımasızca yağmalanırken
körleşen bir cennet gibi soluduğunu
kimse hesaplamıyor
içindeki kucaklaşma azlığını
çarpışma çokluğunu
son korularının kaç kara paraya satıldığını
Meclis tutanakları yazmıyor
internet tüccarları itinayla gizliyor
delilik belirtileri gösterdiğini
dibe vurduğuna kimse inanmıyor İstanbul
kabul etmek istemiyorlar çöküp kaldığını
nicedir yetim olduğunu
nicedir çürüttüklerini seni
kişisel gelişim kitapları okur toparlanır
postunu modern seçer olur biter diyorlar
çapulcularla Gezi'p tozdu
dualarını ek sik etti, ondan diyorlar
diyorlar ki bir tek biz iyileştiririz onu
botoks yaptırınız Kapalıçarşı'ya,
güzelleşir beşibiryerdesi
bükülürse boynu, düzeltiriz yeni bir asma köprüyle
laleleriz sümbülleriz gerekirse
biz var ya diyorlar biz
Galata Kulesi'ne kaval da çaldırırız
sanal koyun sürüleri de yayarız meydanlara

ah İstanbul inanma sakın
ışığa karanlık saplayan adamlara
inanma sağda ve solda sana aşkını ilan edenlere
su kıyısına kurdukları çöl çadırısın sen
gökdelen sürüsüsün kirli cüzdanlarında
sökmüşler seni köklerinden
gözdağı doldurmuşlar bilinçaltına
deprem bekleme salonuna dönmüşsün
bağsız bahçesiz kalmışsın
bakıyorsun Doğu'nun arka kapısından
Batı'nın bodrum penceresine
adalarının üstünde göçen leylek gölgeleri
Dikilitaş'ında çoğalan güneş lekeleri
ah sırtını dayayacak kimsen olmayışı
ah bir çift kumruyu dalında tutamayışın
kara kalplilerin eline düşmüşlüğün ah
pis işlerini sana yüklemişler
sırtından inmek bilmemişler
oysa süt dişi çıkarır gibi büyümeliydin sen
Bebek'ten Sütlüce'ye
Küçükçekmece'ni açmasaydın keşke
olur olmaz herkese
iki dudağın Boğaz'ın iki yakasıyken
ruj diye sürseydi şairler sana Kız Kulesi'ni
şairlere kalsaydın
ah yalnızca şairlere kalsaydın
kalbim senden taşınmasaydı keşke

herkes seni öpmek istiyor İstanbul
dudakların yara bere içinde
Sarayburnu önünde hıçkıra hıçkıra akıyor su
denize işçe gibi kurşun sıkan adamları
artık ısırmıyor köpekler
bir vapur anılarını yazmış
bastıracak yayınevi bulamıyor
bütün matbaalar karacıların elinde
ah sen ah sen yanlış katlanan
yırtık bir haritasın işte İstanbul
koparılan erguvanın içindeki dal boşluğu
neşeli çocuklarını okul servislerine
devreden ısız bir lunapark
ekşi maya katili bir fırın gibisin
bir hayal çöplüğüsün İstanbul
herkes bugününü istiyor
canı cehenneme diyorlar yarınının
umutsuzca korusun seni şairler
Cağaloğlu Hamamı'nın göbek taşıyla
Kanal'ını tıkasınlar
daha çok kirletilme diye
ve alıp götürsünler seni
göğsünde doğacak ilk yunusun sevincine

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Şebnem İşigüzel

İşsiz

Denize girer işsiz. Sırtüstü uzanır. Gökyüzüne bakar. Kollarını açar. Suyun üstünde dengede kalır. Dünyanın en güzel tatilini yapıyormuşçasına bir hisle dolu doludur.

İşsiz iş arar ve iş bulamaz. İşsiz bu yüzden işsizdir. İşsizin işsizliği uzun sürmüştür. Kendine ait hayatını terk edip aile yanına dönmesi bu nedenle olmuştur. İşsiz, çocukluğunu ve gençliğini geçirdiği odaya yerleşir ve bekler. İş bulmayı bekler. Bulduğunu varsaydığı işlerden cevap bekler. İşsiz çoğunlukla tavana bakarak bekler. Gençlik posterleri, çocukluk çıkartmaları gözünü tırmalar, ruhunu hırpalar. İşsiz bir daha dönmemek üzere bu odayı terk ettiğini hatırlar.

İşsizin iş görüşmesine gitmek için hazırda temiz bir takımı vardır, dolap bekler. Altına giyecek ayakkabısı... İşsiz büyük umutlarla iş görüşmelerine gider. Annesi, babası arkasından umutla bakar, bekler. Her iş görüşmesi iyi geçer. Sonrasında haber gelir ya da gelmez. Biz size döneceğiz denilir ama dönülmez.

İşsiz dayanabildiği kadar dayanır. Dayanmak için odasına kapanır. Arada sırada oda kapısı tıklatılır. Annesi işsiz olduğunu hatırlatarak bir şeyler söyler ve üzüldüğünü fena hâlde belli eder.

İşsiz işi olunca yapacaklarının hayalini kurar. Hayalinde alışveriş yapar. Yeni ayakkabılar, telefon, giysiler, bilgisayar... Eve gelirken mutfak alışverişini yapar. Annesi, babası onu hep gülerek karşılar. Bu hayalin sonunda işsiz ayrı bir eve çıkmayı düşünür. Bunu planlar. Evin faturalarını öder giderayak. Ailesi hiç gitmesin ister. İşi vardır artık gitmese de olur.

İş bulma hayalinin sonunda dışarıda yemek ve arkadaşlarla buluşmalar vardır. İşsizi arkadaşları hiç aramıyordur. İşsizin arkadaşı olmaz. Bütün arkadaşları işsizden kaçar, uzaklaşır. Aramalarına cevap verilmez. WhatsApp mesajlarına dönülmez. İşsizin iş ya da borç istemek için arayacağından korkulur. Ya da ağlayacağından, ağlanacağından endişe edilir. İşsizden herkes kaçar. Arkadaşları sessizce toplaşır ve ona şöyle der, "İşin olduğunda görüşelim."

İşsizin doğum günü unutulur, hatırlanmaz. İşsiz hiçbir doğum gününe çağrılmaz. "Ne bilelim abi biz," derler işi olanlar. "Hesap bölüşülecek dediler, hediye mediye, alabilir misin sen bunları? Yapabilir misin? Katılabilir misin bize işsiz hâlinle?"

İşsiz âşık olamaz. Aşkı olursa da kaybeder. Flört işsizin kitabında yazmaz. Zaten işsizin kitabı olmaz. İşsizin umuttan başka hiçbir şeyi yoktur, kalmaz. Zamanla o da yok olacaktır.

İşsiz dışarıda yemez, içmez.

Emekli ana babası usulca harçlık uzatır. Önceleri almaz. Sonra utanarak uzanır eli. İşsiz, bu parayı harcayamaz. Denize bakarak içmek ister, içemez. Otobüse, metroya binemez. İşsiz, yollar boyunca yürür. Telefon faturasını ödeyebilirse ne mutludur ona. İşsiz, aldığı harçlıkları bunun için biriktirir.

İşsiz, satabileceği her şeyi satar. Nasıl olsa işi olursa hepsini yeniden alabilecektir. Parayı harcayamaz saklar. Sakladığı para hiçbir şeye yetmez.

Annesi ya da babası, varsa abası, ağabeyi, işi olan kardeşi, olmadı kuzeni ve çeşitli akrabaları onu iş bulma konusunda iş bulamayana iş bulmak gerekir. [illegible] her şey [illegible] yoksa bir insan bu kadar uzun süre işsiz kalamaz.

İşsize kimse inanmaz.

Komşular ona örnek verir utanmadan: O buldu, o yaptı, sen de baksana, sen de gitsene. İşsizi herkes ezer. Bunu kendinde hak görür insanlar. Akıl verirler ona bolca. İşsiz herkese bıkkınlıkla bakar.

İşsiz, zamanla ayaklarını sürüyerek yürür. Omuzlarını düşürür. Anne babasının varlığına şükreder, onların azarlarını sineye çeker. İşsiz her iş görüşmesine mevsimine göre aynı şeyleri giyerek gider. Zamanla özenmeyi unutur kendisine. Saç, ayakkabı, çanta, üst baş, her şeyin modası yavaş yavaş geçer.

İşsiz, umut etmekten bunalır. Tatil yapamamaktan bunaldığı gibi. Şansı varsa şehre yakın bir yerlere kaçmıştır. Kaçmışbir dediğim Ada'dır en fazla. Yiyeceğini, suyunu yanında götürür. Evdekilere, "arkadaşlarla..." diye bir şeyler uydurur. "Kimin parasıyla geziyormuş oturup iş bakşa ya" sözü peşini kovalar.

İşsiz, biricik bir yaz gününde, o da en sonunda, ucuz bir Ada plajında oturur. Tatil yapmadım dememek için geldiği yere bakar mısınız? Eşyalarını çaldırmaktan korkarak üzerini havluyla kapatır. Denize girer işsiz. Sırtüstü uzanır. Gökyüzüne bakar. Kollarını açar. Suyun üstünde dengede kalır. Dünyanın en güzel tatilini yapıyormuşçasına bir hisle dolu doludur. Kısacık bir an bugünlerin geçeceğine inanır.

İşsizin diploması vardır, yabancı dili vardır, mesleği vardır ama işi yoktur. Zamanla ona başka işler bakması öğütlenir. İşsiz, işsiz değildir artık. Kendisiyle alakasız, boğaz tokluğuna bir işi olur. Buna iş demeye dili varmaz ama evdekilerin yüzü suyu hürmetine gider gelir. Bu işten fazlasına layık olanlar gibi o da eğitimini ve kim olduğunu her fırsatta hatırlatır. Bunu yaparken utanır. Boğaz tokluğuna, gururu kırılı yontula çalışır. ***İşsiz değildir artık ama görün bakın ne kadar yaralıdır. Ele geçen paranın kanatları vardır.*** Daha iyisine, kendine yakışanına bakmaya gücü kalmamıştır.

İşsiz işsizdir. Yanlış bu için neresindedir? Otobüs penceresinden şehri seyreder. Belki herkes onun gibidir. Mutlu olmak için arkadaşlarıyla yemeğe gider. Eve dönünce annesi hesabı sorar. Arkadaşlarının yeni işini sormaları yetmezmiş gibi. İşsiz dayanamaz ama herkes ona dayanmasını öğütler. Ah şu tavsiyeler. Tavsiyeler, örtük pişmanlık içerir. Ötekine verilen her tavsiye, insanın kendisinedir. İşsiz, sessizleştikçe sessizleşir.

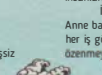

Tavsiyeler, örtük pişmanlık içerir. Ötekine verilen her tavsiye, insanın kendisinedir.

Çünkü sessizlik tüm olanı bilenk onarır ve unutmanın yolunu işaret eder. [illegible] gömülmüş [illegible] zamanla her şeyi kabullenir. Zamanla mühim bir şeydir. İşsizler bunu çok iyi bilir.

Mehmet Ali & Akşamsefası

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranhey.org

CAN | ÇAĞDAŞ

Öfke, bir ömrü ele geçirirse...

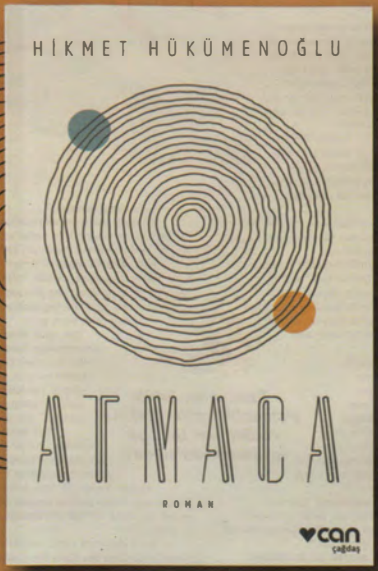

Hikmet Hükümenoğlu yeni romanı *Atmaca*'da, zor bir hayat geçiren Ömer'in lise yıllarından kırklı yaşlarına, 90'lardan bugüne uzanan öyküsüyle bir kuşağın hayal kırıklıkları, kararsızlıklar, yarım kalan aşklar, çaresizlik, öfke ve bekleyişle geçen yaşamına tercüman oluyor.

#öfke #gençlik #aile #doksanlar #aşküçgeni #evlilik #bekleyiş

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

can

Cem Davran

son masal

Ne olduysa o ilk yağmurda olmuş. Evrenin her yanını bir koku kaplamaya başlamış; toprak kokusu, sonra başka bir koku, başka bir koku derken...

Koşarak girdi buluttan içeri gün kokusu. Aslında koşarak değil, siyah bulutun yanına ulaşana kadar seslerin üstüne tutunup en az 10 yıl uçtu, sonra indi son sesin üstünden ve koşmaya başladı. Siyah bulut zaten hep ulaşması zor bir yerde olur, belki de her isteyen çat kapı gelemesin diye. Gelmek sorun değil, bir de Sevko'yu orada bulabilmek mesele. Sevgi kokusu aslında tıpkı gün kokusu gibi ama şu kısaltma alışkanlığı yok mu? Günko diyorlar ona da çoğu zaman. Siyah bulut bütün kokuların buluştuğu tek yer. Vaktinde haber verirsen, zamanı da biraz yavaşlatırsan, yüzyılda bir kez o muhteşem buluşmaya katılabilir, ortak bilgilere ulaşabilir, hiç tanışmadığın kokularla karşılaşabilir ve en güzeli veda eğlencesinde çılgınlar gibi dans edebilirsin.

Aslında vakit varken biraz anlatmalı; siyah bulut nedir, neden bir tanedir, ona neden zor ulaşır, kokular neden mutlaka bir kez de olsa ona uğramak zorundadır ve neden siyahtır? Bulutların renksiz olduğu, yaşamın henüz başlamadığı zamanların şöyle bir şeyyoktur,öyle ya; yağmur ne işe yarar ki küçücük bir toz tanesi bile ıslatamadıktan sonra. Düşünmeye çalışın, yağmurun sonsuz bir boşluğa yağdığını. Kimileri buna ilk yağmur diyor hatta bulutların ağladığını söyleyenler bile var, neyse; işte ne olduysa o ilk yağmurda olmuş. Evrenin her yanını bir koku kaplamaya başlamış; toprak kokusu, sonra başka bir koku, başka bir koku derken yağmur taneleri milyonlarca kokuyu ortaya çıkarmış. Aslında yaşamın böyle, kokuların doğuşuyla başladığına inanmış o zaman tüm canlılar. Kafamızı karıştırmadan; önce kokular sonra varlıklar hayat bulmuş. Kuşların kokusu duyulmuş önce, daha sonra kanat çırpmaya başlamışlar. Ağaçların kokusu fark edilmiş, sonra dallar, gövdeler, çiçekler, yapraklar. Her bir insanın kokusu, aşk, sevgi, nefret, özlem kokusu, uzatmayayım düşlerinizde ne varsa her şey işte. Bu mucize ilk yağmurla olmuş. Milyonlarca, milyarlarca koku, inanılmaz değil mi? Her bir yağmur tanesi bir kokuya ve sonra bir varlığa, düşünceye, düşlere can verir gibi. Bu mucize devam ettikçe bulutlar pırıl pırıl bir renge bürünüyor, sanki yaşamın mucizesini kutluyor gibilermiş. Söylentiye göre, bütün bulutlar aynı renge büründüğünde evren gerçek sonsuzluğa ve mutluluğa kavuşacakmış. Gelin görün ki bu binlerce yıl boyunca bir türlü olamamış. Bütün bulutlar aynı renkte olmasına rağmen, tek bir bulut hep simsiyah kalmış. Evrende ne varsa, bir duygu, düşünce, bir varlık, akılların hayal bile edemediği her ne varsa hepsinin bir koku [illegible] yaşamı kutsaması; işte son masalın sonu diye bilinen, anlatılan buymuş.

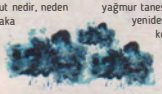

Bütün bulutlar aynı renge büründüğünde evren gerçek sonsuzluğa ve mutluluğa kavuşacakmış.

Yüzyıllar sonra gerçekleşen buluşmaya yavaşyavaş bütün kokular katılmaya, siyah bulutun sessiz ve hüzünlü bahçesinde toplanmaya başlamışlar. Bu sefer belki bir umut, tastamam olur her şey, eksik kalmaz ve binlerce yıldır beklenen mucize gerçekleşir diye yağmur taneleri son bir çağrı gibi dökülmeye başlamış evrenin her tarafına. Siyah bulut bütün sesleri susturup sonsuzlukta yankılanan bir çığlık atmış; *hoş geldiniz kardeşlerim.*

Varoluşumuzdan bu yana yüzlerce yılda bir bu büyük buluşmayı gerçekleştiriyoruz. Benden ne beklediğinizi biliyorum. Elbettesonsuza kadar tek başıma karanlık bir köşede beklemek istemem. Sayısız yağmur tanesi dokundu evrenin her yanına binlerce yıldır. Her biri yeniden doğuşumuzun müjdecisi oldu. Bugüne kadar tek bir koku saklandığı yerden çıkıp, nefes alıp aramızakatılmadı, belki de katılamadı. Barış kokusu. Bütün ailemiz bir araya gelene kadar benim lanetim simsiyah ve yalnız olmak. Sizlerden tek dileğim, barış kokusunu arayan yağmur tanesini bulun ve başarmasına yardım edin. O başardığında ne kadar uzakta olursanız olun göreceksiniz, ben de diğer bulutlar gibi ışıl ışıl olacağım ve son dansınıza katılıp sonsuzluk şarkısını söyleyeceğim. Bir gün mutlaka masalımız eksiksiz anlatılacak, seslere tutunarak uçan kokular ve bulutların kardeşliği dilden dile aktarılacak. Toplantımıza umut kokusu başkanlık edecek, veda ederken yine eğlencemiz olacak. Tek simsiyah ve tek karanlık bulut olmamın sebebini artık biliyorsunuz. ***Veda ederken son bir ses bırakın ardınızda. Kim bilir belki bu sefer barış kokusu o sese tutunup gelir çok uzaklardan.*** Mucizem mucizenizdir, hoşça kalın.

Siyah bulutun son konuşması, seslere tutunan kokular, barış kokusunu arayan yağmur tanesi ve evrenin beklediği mucize yıllarca dilden dile anlatılmış. Son masal diyorlarmış ona. Rivayete göre, gökyüzünde siyah bulut kalmadığında, barış kokusu saklandığı yerden çıkıp büyük buluşmaya ve son dansa katıldığında lanet bitecek, sonsuzluk tüm evreni ödüllendirecekmiş. İşte o andan itibaren bir daha masal anlatılmayacak, gerçeğin ışığıyla aydınlanan varlıklar hiç karanlık görmeyecek, seslermelodilerine kavuşup şarkı olacak, türkü olacak, sonsuz bir şenlik başlayacakmış.

Mucizem mucizenizdir diyen siyah buluta ve son masalın hepimize vadettiği sonsuzluğa inanarak her gün tek bir ses bırakın ardınızda. Kim bilir belki bir gün barış kokusu sizin sesinize tutunup [illegible] üstüne, can bulur hayatın içinde, filizlenir, büyür ve sıtarı verir aydınlık geleceğe.

Mehmet Ali & Akşamsefası

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

Marcus Graf

daimi devrim

Delacroix, 28 Ekim 1830 tarihinde şöyle yazmıştır, "Modern bir konuyu, barikatı ele aldım. Ülkem için savaşmamış olsam da en azından onun için bir resim yaptım." Bu resmin, devrimleri destekleyen ve resmin erdemine inanan birinin elinden çıktığı aşikârdır.

İnsanlığın gelişimi, daimi evrimler ve devrimler vasıtasıyla süregelmiştir. Evrim, doğanın canlı türlerinin gelişimi üzerindeki gücüne karşılık gelirken devrim, sosyopolitik değişime işaret eder. Siyasi ayaklanmalar, sanat tarihinde de önemli bir yere sahip olmuş, kültürel ve toplumsal belleğimiz devrimleri konu alan resimlerin etkisi altında kalmıştır.

Bu ay Sanat Kafası'nda Eugène Delacroix'nın, insanların kendi kaderlerini özgürce verebilmesine olanak sağlayan devrimlerin evrensel sembolü hâline gelen *"Halka Yol Gösteren Özgürlük"* (1830) adlı meşhur resmini ele alacağım. Adından hareketle bu yapıtın 1789 tarihli Fransız İhtilali'ne gönderme yaptığını düşünebilirsiniz. Ancak bu resim, Fransız İhtilali'nden 41 yıl sonra gerçekleşen başka bir ayaklanmayı konu ediyor. Delacroix, *"Halka Yol Gösteren Özgürlük"*ü 27-29 Temmuz 1830 tarihinde Paris'te gerçekleşen ve Kral X. Charles'in tahttan inip yerine I. Louis Philippe'in geçmesiyle sonuçlanan devrimin ardından resmetti.

"Halka Yol Gösteren Özgürlük" başlı başına bir devrim sembolü olmakla beraber Fransa'daki radikal değişimin politik çevresiyle de ilişkilendirilir. Resmi incelemeden önce, Delacroix'nın hayatını ve yapıtın sosyopolitik bağlamını ele almakta faydavar.

1798 doğumlu Eugène Delacroix, 1816 yılında Paris Güzel Sanatlar Akademisine girdi. 1822 yılından itibaren üniversitenin düzenlediği Salon sergilerinde yer almaya başladı. Bununla birlikte, yapıtları birçok skandala sebep oldu ve izleyici onu sevenler ile ondan nefret edenler olmak üzere ikiye bölündü. Bunun sebebi, geleneksel kavramlara ve dönemin hâkim neoklasik anlayışına meydan okuyan romantik sanatçılardan oluşan bir gruba dâhil olmasıydı. Anlaşmazlığa sebep olan en önemli konulardan biri resmin kompozisyonunda rengin ve çizginin önemiydi. Neoklasisistler desen çizgisini resmin en önemli unsuru olarak görürken romantikler rengi desene tercih ediyordu.

Parlak ve güçlü renk kullanımı, dinamik kompozisyon anlayışı dışa vurumcu fırça darbeleri, bulanıklık, deformasyon ve soyutlama gibi unsurlara yer vermesinden ötürü Delacroix hayatı boyunca akademideki gelenekçilerle ters düştü. Buna rağmen, yedi başarısız girişimden sonra 1857 yılında Güzel Sanatlar Akademisinin üyesi oldu. 1863 yılında vefat ettiğinde ardından gelen izlenimcilik ve post-izlenimcilik akımları üzerinde kuvvetli bir etkisi olan sanatsal miras bıraktı. Fovizm, dışa vurumculuk ve soyut sanat akımlarında bile onun anlayışının ve renk vurgusunun etkilerini görmek mümkündür.

O hâlde Delacroix'nın, dünyanın en tanınmış resimlerinden biri olan, en bilindik yapıtına bir göz atalım: *"Halka Yol Gösteren Özgürlük"*te milli muhafızlarla mücadele etmek için barikatı aşan devrimcilerin yer aldığı bir sokak çatışması resmedilir. Resimde çok sayıda figür yer alır; kompozisyon ilk bakışta karmaşık ve dağınık görünür. Ancak yapıt, çatışmada insanları yönlendiren mantıksal fikrinin etrafına inşa edilmiştir. Resimde

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası
sofist. Eklektik: Seçmeci.

Eugène Delacroix,
Halka Yol Gösteren Özgürlük,
(La Liberté guidant le peuple), 1830

çatışmayı görmeyiz fakat figürler, resmin çerçevesinin dışında kalan düşmanlarına karşı hücum hâlindedir. Sanatçı, çatışma anını ve sonuçlarını izleyicinin hayal gücüne bırakmakla beraber, izleyiciyi bu çatışmanın kralın ordusuylayapıldığını düşünmeye yönlendirir.

Resmin merkezinde yer alan kadın, yapıta adını verir: Özgürlük. Aynı zamanda bu figürün Fransa Cumhuriyeti'nin vücut bulmuş hâli olan ve Cumhuriyet'in "Özgürlük, Eşitlik, Kardeşlik" olarak bilinen değerlerini temsil eden Marianne olduğunu anlarız. "Milo Venüsü"nü anımsatan bu yarı çıplak figürün proletaryaya özgü sarı renkli kıyafeti, omuzlarına düşerek antik bir tunik izlenimi verir. Profili Antik Yunan ve Roma madalyonlarında yer alan suratları çağrıştırır. Delacroix burada popüler bir eğilim olan, antik dönem in sanat ve kültürünü alıntılama yoluna başvurmuştur. Aynı zamanda, antik bir figürü güncel politik bir bağlama taşır. Bu çoğucu ve eklektik kompozisyon yaklaşımı tamamen yeni ve moderndi.

Kadın figür, sol elinde tüfeği bir tüfek tutarken diğer el inde 1790'da oluşturulan ve 1814'e kadar devrimcilerin yeni sembolü olarak bilinen üç renkli Fransız bayrağını taşır. 1814 ve 1830 yılları arasında bu bayrağın yerini kraliyet ailesinin beyaz bayrağı alsa da Temmuz Devrimi'yle birlikte üç renkli bayrak yeniden cumhuriyetin resmi bayrağı hâline gelmiştir. Bayrağın rengi, resmin her yerine dağılmıştır: bayrak direklerine, şapkalara, kemerlere ve resmedilen sahnenin arka planında bulanık bir şekilde yer alan Notre Dame'in tepesine... Göyküzü bile kırmızı, beyaz ve mavidir. Özgürlük, güçlü bir şekilde ileri doğru adım atarken etrafındaki diğer figürler gibi, özgürlüğün simgesi olan Frig başlığı takar. Antik Roma'da özgür bırakılan kölelere bunun bir göstergesi olarak başlık verilirdi. Fransız Devrimi esnasında devrimciler bu başlıkları özgürlük sembolü olarak takmışlardır. Özgürlük'ün etrafında farklı sosyal sınıflardan ve yaş gruplarından çok sayıda erkek figür yer alır. Resmin sol tarafında ordu tüfeği taşıyan bir fabrika işçisi ve yanında daha üst bir sosyal sınıftan, av tüfeği taşıyan bir erkek figür yer alır. Silindir şapkası, gömleği, kravatı ve siyah şık paltosu onun farklı bir ekonomik sınıftan geldiğini; burjuva olduğunu gözler önüne serer. ***Özgürlük'ün sağ tarafında, iki adet tabanca tutan öfkeli bir çocuk figürü görürüz. Bu figürün Victor Hugo'nun "Sefiller"indeki Gavroche karakterine ilham olduğu düşünülmektedir.*** Beresinden anlaşılacağı üzere bir öğrencidir. Delacroix, açık bir şekilde, devrimin yaşlı, genç, zengin, fakir; tüm halk tarafından gerçekleştirildiğini gözler önüne serer. Özgürlük fikrinin form bulmuş hâlinin yönlendirdiği kalabalık, bağımsızlık mücadelesinde karşılarına çıkan tüm barikatları aşar.

Kadın figürün sağ alt tarafında kralın milli muhafızlarından birinin ölüsünü görürüz. Ancak yalnızca milli muhafızlar ölmemiştir; figürün sol alt tarafında resmedildiği gibi siviller de hayatını kaybetmiştir. Her iki tarafa da ait kanlı cesetler savaşta merhamette olmadığını ve savaşı idealleştirmenin işe yaramadığını vurgular. Bu yapıt, yaklaşık 8.000 devrimcinin 12.000 milli muhafızkarşı geldiği bu sokak çatışmasını oldukça isabetli bir şekilde ele alır.

Delacroix, 28 Ekim 1830 tarihinde şöyle yazmıştır, *"Modern bir konuyu, barikatı ele aldım. Ülkem için savaşmamış olsam da en azından onun için bir resim yaptım."* Bu resmin, devrimleri destekleyen ve resmin erdemine inanan birinin elinden çıktığı aşikârdır. Günümüzde bu demokrasi ahiti Louvre Müzesinin koleksiyonunun bir parçasıdır ve 1874'ten beri izleyiciye özgürlüğün önemini ve sanatın gücünü anımsatır. Bu iki kavramın eskimesi bir yana dursun, günümüzde onlara her zamankinden daha çok ihtiyaç duyuyoruz.

Delacroix açık bir şekilde devrimin yaşlı, genç, zengin, fakir; tüm halk tarafından gerçekleştirildiğini gözler önüne serer.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Çeviri:Zeynep Yazıcı

Nihat Sırdar

yollar

Haftada en az dört uçuşla, bol ödemeli ve havaalanı beklemeli günler gerde kaldı bu korona illeti yüzünden. Önce uzun süreli bir yalış moduna geçtik, yalıştan kastım İstanbul'dan hiç ayrılmadan yayınlara devam durumu. Ardından kesinlikle yanlış anladığımız ve tamamen normale dönüş sandığımız süreçle birlikte tek tük başlayan yayın seyahatleri, yatmanın yaratttığı hamlıkla iki günlük seyahatte bile pert olmamız fakat derken yine yolcardayız işte.

Ancak bu kez gerçekten yollardayız. Eskisi gibi bol kafein ve çubuk krakere arkadaş, araba kullanmadığın zamanlarda yan koltukta uyuklarken kafanın sürekli öne düştüğü ve seni sıçrayarak uyandıran frenlerle geçen kara yolculukları...

Ben çok severim yolculuğu. Tamamen kafamı dinlemek için tek başıma saatlerce arabâ kullanmışlığım vardır. Bu araba kullanma sevdası, Alem FM zamanı radyonun bir canlı yayın otobüsüne sahip olmasıyla otobüs kullanma aşkına dönüştü.

Kabaca bir hesapla, canlı yayınlar ve gösteriler için yolculuklara başladığım 1997 yılından beri senenin neredeyse yarısını seyahatte geçirmişim. Evimden daha çok otellerde kaldığım, bir yıl içinde 100 bin kilometreden fazla yol yaptığım olmuş. Ne mutlu bana ki bu yolculukları o yıllardan beri bir arada yaptığımız dostlarımla hâlâ beraberim. Durum böyle olunca herkes birbirinin yol alışkanlıklarını öğrenmiyor. Kim nasıl uyur, kim hangi gözergâh sevmez, kimin için ne kadar sürede bir sigara veya çiş molası vermek gerekir... tüm ekibin bilgisi dâhilindedir. Varılan şehirde nerede yemek yenecek, nerede konaklanacak, akşam nerede ökey oynanacak, o masada korafar ne olacak, hep bellidir. Yor arkadaşlığı başka bir şeydir. Bu alışkanlıkları bilmez, hoşgörüyle davranmaz ve birbirinin hazzını çekmezsen sürekli bir çıkar.

Bu kadar çok yaptımdır avantajları da var elbette. Bir kere hiçbir turizm şirketinde olmayan müthiş bir otelci çevresine sahip olursun. Hangi otelin yatakları rahat, hangisinin odalarının içinden araba geçiyor, hangisinde sıcak ve soğuk su musluğu ters bağlanmış, hangisinin mini barında ürünü kaldeğim anda hesabınla beşyıt yazılıyor, öğrenirsin. Gittiğin her şehrin en kral yemek yapan lokantalarını bilirsin. Sürekli gittiğin mekânlarda artık garsonlar seni tanır, sipariş vermeden sevdiğin yemek önüne gelir. Etrafında turistlerin değil de o şehrin yerlilerinin olduğunu görünce doğru keşif yapmanın mutluluğuyla yemeğini yersin.

Bir de kara yolu yolculuğunun en güzel yanı olan yolüstü lokantaları vardır. Daha doğrusu eskiden vardı. Artık birçoğu ya ekonomik krizlere dayanamayıp kapandı ya da gelecek 40 yılmış Cengiz ve onun gibi canıkosu müteahhitlere ödeme yapmaya bağlayan acayip kazık yeni yollar yüzünden yok olup gitti. Şimdi onların yerine gayet soğuk ve kocaman dinlenme tesisleri ile ıçlenmiş marka restoranlar var.

Bunlar yeni yollarda olaklar.

Bir de bize ilerde bu lokantaların ve dinlenme tesislerinin neye dönüşeceğini gösteren İstanbul-Ankara TEM üzerindeki tesisler var. Pandemi yüzünden uzun zaman sonra yollara düşünce bu yaz birkaç kez kara yoluyla Ankara'ya gidip geldim. Ankara'da birçok tesisin yıkılmamış olan tesistere giriş çıktım. Hijyenin bu dönemde bile tesislerin içinin ve dışının pisliği, yemeklerin kötülüğü ve personelin ilgisizliği insanı hamburger restoranına mecbur bırakacak kadar yahimdi.

Bir yol lokantasının en önemli yemeği çorbadır. Hiç gitmediğiniz bir lokantayı deneyecekseniz önce sadece çorba alın. Çorba iyiyse diğer yemeklerin en az yüzde 60'ı iyi demektir. Ankara yolunda, ilk defa bir lokantada çorbadan bir yudum alarak direkt masadan kalktım. **Çorbayı siz pek önemsemeyebilirsiniz. Ama yıllarca Varan Bolu tesislerinde domates çorbası içmiş, sırf o çorba uğruna saatlerce aç kalmış birisi için kötü çorbalı bir yol lokantası dramdır.**

Bolulu Cafer Usta lokantasının kurucusu Cafer Amca'yla tanışmış, bizzat onun elinden yemekler yemiş, Edirmit yolunda İvrindi girişinden önceki benzin istasyonunun içindeki küçücük lokantada dünyanın en iyi sac tavasının tadını almış birisi lezzet açısından memnun etmek epey zor, biliyorum.

Bu sayılan lokantaların artık hiçbiri yok. Sadece isimleri kaları ve defalarca el değiştirenler var. Mesela Cafer Amca şu anki Cafer Usta'nın Yeni'ne görse mezarında ters döner.

Peki bu durumda uzun kara yolu yolculuklarında ne yapmalıyız? Bir kere hem ekonomik olması hem de karnımızı güzel bir şekilde doyurmak için eski yolları tercih etmeliyiz. Çünkücü Müteahhit Grubu bu tercihimize pek izin vermez. Çünkü nasıl olsa onlara kimi ücretleri ödemek garanti edilmişte. Yani her hâlükârda o ücret bizden tahsil edilecektir. Eski yolardan giderken doğru lokantayı bulmanın formülü "çok kamyon"dur. Evet, çok kamyon. Hangi tesisin otoparkında çok kamyon varsa oranın yemekleri iyidir. Bu çok basit gibi görünen kural her zamanın doğru çıkıyor. Çünkü yemeği kötü olan bir yere hayatı yollarda geçen kamyoncu bir daha gömez. Kamyoncunun sürekli gelmeyi ve ayakta kalabilmek için tesis, yemeklerini hep iyi yapmak zorundadır. Kamyoncu lokantalarında elbette yöresine göre yemek çeşitleri olur. Ama özellikle çorba, kuru fasulye ve sac tavanın kralını oralarda yersiniz. Kamyoncu lokantasında içtiğiniz çay her zaman iyidir. Genelde çermiş, bayat çay bulunmaz. Çünkü öyle olursa kamyoncu küser, gelmez.

Şimdilerde yine yollardayız. Kamyoncuların boş alanlarda kasanın altındaki teşkilatı çıkarıp kendi yemeklerini yaptıklarını, parasızlıktan artık tesislerde çorba bile içemediklerini görüyoruz.

Bir yol lokantasının en önemli yemeği çorbadır. Çorba iyiyse diğer yemeklerin en az yüzde 60'ı iyi demektir.

Aslı Alpar

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ayhan Sicimoğlu

kanuni zamanı osmanlı'da bir elçi

Müthiş bir gözlemci, bilim ve sanata önem veren bir dünya insanı. Kısacası, Ogier G. de Busbecq bir Rönesans adamı. "Türk Mektupları" adlı eseri, mektup şeklindeki seyahatnamelerinin ilk örneğidir.

Seyahat yazarlığı "Wenaman'un Hikâyesi"yle başlar. Wenamun, Mısırlı bir rahip, MÖ 1000 yıllarında 20. Hanedanı'n ıs n krallı Firavun XI. Ramses tarafından gemi yapımında ve piramitlerin inşasında kullanılmak üzere sedir ağacı almı için görevlendiriliyor. Günümüzde Lübnan'da yer alan 7000 yıllık *Biblos*'a varıyor. *(Seyahatlerimde benıçok ektilemiş idi, dünyanın en eski yerleşim merkezlerinden bu Fenike Limanı.)* Hem tam sırtındaki dağlarda yetişen metrelerce uzunluktaki dümdüz bir sütun gibi sedir ağaçları hem de papirüs ihraç merkezi bu Biblos... Wenamun, bu maceralı seyahatini, geç Mısır dönemi hiyeratik alfabesiyle kaleme alır ve iki sayfa olan seyahat notları 1890 yılında kaçak bir kazıdaşiçe yıldınle bulunur. Bilinen ilk seyahat notlarıdır.

"Tarihin Babası" olarak da bil nen MÖ 484 Bodrum doğumlu tarihçi Herodotus, lezzetli üslubu olan bir yazar; okurken yaşatıyor, güldürüyor ve düşündürüyor. Ksenofon'un MÖ 431-354 rotları, İran seferinde Büyük İskender'e rehber olmuş. 13. asırdaki Marco Polo, eline su dökülmez bir üstat ve 14. asırdaki Faslı İbn-i Battuta'nın da hastasıyım! 16. asırda yaşayan Pîrî Reis hâlâ her yelken yolculuğumda yanımda. 17. asırda ise tüm zamanların şampiyonu ve favorim Evliya Çelebi. Ama Türk dünyasındaki gözlemleriyle Ogier G. de Busbecq (1522-1592) te nim için ayrı bir yerde. "Türk Mektupları"* adlı eseri bir hatıra defteri üslubunda, düşünce ve gözlemlerinin kâğıda dökülmüş şekli.

1500'lerin ortasında dünyanın en güçlü adamı Muhteşem Sultan Süleyman. Dünyanın diğer karşı gücü ise Avusturya-Macarista n Imparatorluğu. ***Düşünün; haberleşme yok, sadece karadan atlı ulaklar veya denizden kaptanlar... Anında karar almaları veya cevap vermeleri gereken elçilerin, hükümetlerine danışacak imkân ve vakitleri yok.*** Kısaca tüm dünya dengeleri, savaşlar ve barışlar bu elçilerin diplomatik maharetinde. Viyana'nın zor kararı ise Süleyman'a yollayacakları uygun elçiyi seçmek. Uzun aramalar, tartışmalar sonunda karar verliiyor ve kahramanımız Busbecq devreye giriyor... Bir yazar: Birçok Batı dilini mükemmel biliyor. Çok az kişinin konuştuğu Latinceye hâkim ve kalemi çok kuvvetli. Bir botanik uzmanı: Bitki dünyasına aşına, lale soğanını ilk defa İstanbul'dan Batı dünyasına gönderip onlarla la nıştıran adam. Bir zoloji uzmanı: İstanbul'da gördüğü yollarda dolaşan zürafa ve bilhassa fillerci, evinin bahçesinde yaşayan yılanları anlatan bölümü okumanız gerek. Tip adamı-"Farmakoloj": Pedanius Dioscorides, Adana Kozan yakınlarında Anavarza'da MS 40'ta doğmuş. Antik çağların en önemli "aktar"ı. Roma imparatoru Neron, Dioscorides'i devamlı yanında taşıyor, kelime nin tam anlamıyla hastası! Dioscorides, beş ciltlik "Peri Hyles Iatrikes" (Ilaç Bilgisi) isimli eseriyle, "Farmakoloji" veya "ot bilimciliğin" babası olarak bilinmekte. Bu eserin bilinen en eski kopyası, Kanuni'nin hekimlerinden Yahudi Musa bin Ham on tarafından bizim Busbecq'e 100 duka altına satılmış ve şu anda Avusturya Milli Kütüphanesinde... Müthiş bir gözlemci, bilim ve sanata önem veren bir dünya insanı. Kısacası, Ogier G. de Busbecq bir Rönesans adamı. "Türk Mektupları" adlı eseri, mektup şeklindeki seyahatnamelerinin ilk örneğidir. Bir seyyah olarak Busbecq'i size tanıtmak istiyorum ve bu kitabı okumanızı hararetle tavsiye ediyorum.

Kuzey Fransa'nın Bousbecque kenti şatosunda doğmuş. Belçika'daki orta ve lise eğitiminden sonra Leuven Katolik Üniversitesinde eğitim görmüş. Daha sonra o dönem in en önemli üniversitelerinin bulunduğu İtalya'da, Venedik başta olmak üzere birkaç farklı şehirde, üniversite eğitimi tamamlamış.

1547 yılında Doğu-Batı barışı imzalanmış ancak daha sonra Avusturya tarafı barışı tanımamış. Fakat 1551'de Erdel'in, 1552'de Banat'ın Türkler tarafından fethi üzerine Avusturya'yı bir kez daha barmışve Ferdinand, bozduğu barışı yenilemesi için İstanbul'a gönderilecek bir elçi arayışına girmiş, İstanbul'a gitme görevi 1555 yılında Ogier G. de Busbecq'e verilmiş. Bu görev, Viyana'nın kapıları açıldığı zaman bir şekilde Türk topraklarına giriyorsunuz. Busbecq, Türkleri hiç görmemiş.

Türk topraklarında at arabasında dörtnala gidiyorlar. Uç gün kimseler yok etrafta ama üçüncü gün, birdenbire, at arabasının yanında eyersiz, binicisiz atlar peyda oluyor. Birdenbire, at üzerinde tuhaf kılıklı adamlar beliriyor. Sonra adamlar, yine birdenbire, atlarının üzerinden kayboluyorlar, sonra tekrar at üstünde beliriyorlar, eyerleri, üzengileri yok... Atların yanlarına yatıyorlarmış meğerse. Bütün bu akrobasi gösterisi ise dörtnala koşan atlar üzerinde. Tabii ki bunlar bizim Kızılderili kıvarmındaki Orta Asya Türkleri, at ustalarımız, akıncılarımız.

Türklerin atlarıyla olan ilişkileri, giyimleri, yemek âdetleri, yolda kaldıkları hanlardaki muhabbetleri çok matrak. O çok duyduğu ve Avrupa'nın kâbusu olarak bildiği ye niçerileri ilk gördüğünde çok şaşıracak ve alanından şunlar dökülecektir, *"Sultanın imparatorluğa dağılmış 12.000 yeniçeri gücü var. Bunlar düşmana karşı kaleleri, halkın tecavüzüne karşı da Hristiyan ve Yahudileri korurlar. Büyük küçük hiçbir köy, kasaba ve şehir yoktur ki Hristiyanları, Yahudileri vediğer acizleri kötülere karşı korumakla vazifeli yeniçeri muhafızları bulunmasın... Yeniçeriler zügaretime genellikle ikişer ikişer gelirlerdi. Yemek odama alındıkları zaman beni saygıyla selamlıyor, âdeta koşar adımlarla yaklaşıp elbisemin eteğini veya elimi öper gibi tutarak birdemetsümbül veya nergistakdim ettikten sonra bana sırtlarını dönmemeye özen göstererek aynı hızla kapıya doğru gidiyorlardı. Sırtlarını dönmek onlara göre saygısızlık addolunuyor. Kapıda elleriniğöğüslerinin üstünde kavuşturarak gözleri yerde, sessiz ve hürmetkârdururlardı. Onları askerden çok keşiş zannedebilirdiniz..."*

Gözlemleri tarafsız ve enteresandır, olumsuzolanları da cesaretle dile getirmiştir, *"Aslında Türklerin arasında yaşamak isteyen biri hududu geçergeçmezpara kesesinin ağzını açmalıve ülkeyi terkedene kadar hiç kapatmamalı. Orada bulunduğu sürece etrafapara saçmalı ve bunun boşa gitmemesi için de Tanrı'ya dua etmeli. Bir sonuç alınamasa da bütün diğer milletlerden nefret eden Türklerin katı yüreklerini yumuşatmanın tek yolu budur. Para onların dikboşlı kafalarını yumuşatmak için bıçım gibi tesir eder. Eğer bu çare olmasaydı, ülkeleri deaşırı soğuk veyasıcak yüzünden sonsuza dek yalnızlığa mahkûm yerler gibi yabancılara kapalıkalırdı."*

Kanuni'nin öz oğlu Şehzade Mustafa'yı çadırında boğdurtması hikâyesini bir de Busbecq'in kaleminden okuyun, gözleriniz yaşaracak. Ne nim de enteresan bulduğum şu düşünceyi ortaya atıp atan da odur; "Avrupa'yı Türklerden, Osmanlı ile Iran arasındaki savaşlar kurtarmıştır." Ağırleştirsiler yapmakla birlikte, Busbecq'in beğendikleride çoktur. Ordunun ve bilhassa yeniçerilerin disiplini, Türk hamamları ve hanları... Türklerin beden temizliğine verdiği önem, giysilerinin rahatlığı, renkleri ve haşmeti. Atlarını mahmuzlayan ve kanatıncaya kadar kamçılayan "Avrupalı"ya karşı, atlarına şefkat ve sevgiyle yaklaşan Türkler, Busbecq'i çok etkilemiştir. Busbecq, ayrıca pek göremediği Osmanlı kadınının hukuki statüsünden de bahseder. O, Türk kadınının boşanma talebinde bulunabildiğini ve bu yönüyle Osmanlı'nın Avrupa'dan ileri olduğunu belirtmektedir.

Kitapta beni en çok etkileyen kısım Busbecq'in Amasya'ya giderek orada bulunan yaşlı Sultan Süleyman'ın huzuruna çıkmasıdır. Kolluğunun altından çapraz kavuşturduğu elleri nden devyeniçeriler devamlı tutmaktadır. Sultan'ın yüzünde bakması yasaktır. Kaçamak bir bakışında, hayretler içerisinde Sultan'ın yüzünü birkaç saniye görür. Hasta veyaşlı Sultan'a sağlıklı görünsün diye makyaj yapmışlar, yanaklarındaki kırmızı biraz fazla kaçırmışlar ve Muhteşem Sultan'ın yüzünde bir ölü ifadesi vardır. Yeniçeriler ve diğer yaşlılardır bu anı bekleyen ve bu an için ta Viyana dan gelen Busbecq, konuşur, konuşur, Sultan ise dinler, dinler... Cevap ise sadece iki kelime olarak Sultan'ın ağzından dökülür, *"Gouzeel Gouzeel..."*

Görsel: Ogier Ghislain de Busbecq'in Portresi, E. de Bouvionois, 17. yüzyıl. Smithsonion Kütüphanesi Arşivi

Kanuni'nin öz oğlu Şehzade Mustafa'yı çadırında boğdurtması hikâyesini bir de Busbecq'in kaleminden okuyun, gözleriniz yaşaracak.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Nermin Yıldırım

hulusi mon amour

Hulusi kendinden başka kimseyi duymuyor. Anlattıkça anlatıyor, anlattıkça anlatıyor. Güya bana konuşuyor ama ben de yokum...

Hayatta kendinden başka pek bir şeyi beğenmeyen tipler vardır, aynı öyle bakıyor. Yukarıdan gibi ama aslında aşağıdan. Başkalarından gibi ama esasında kendinden, kendisi sefil hayatından tam memnun olamadan.

Bizim meslekte böyleleriyle sık karşılaşırsınız. Çoğunu bakışından, duruşundan, basit bir hareketinden şıp diye tanırsınız. Onu da tanıyorum görünce.

Eli yanındaki kadının elinde değil, belinde değil, omzunda değil, boynunda, kedi taşır gibi boynunda, içeri giriyor. Gözüne kestirdiği masaya yürürken horoz gibi şişinerek ortaya bir yere"Hayırlı işler!" diye sesleniyor. Hani sanki kırk yıldır geldiği, lafı sözüğeçen yer, bir eda bir çalım, yanındaki kadınınmanitaya o mesajı veriyor. Hâlbuki herifi daha önce gördümse iki gözüm önüne aksın. Tabii bizim şef alışkın böylelerine, hiç bozuntuya vermeden selamı alıyor. Ben de masaya yerleşmelerini bekledikten sonra yanına uçuyorum.

"Hoş geldiniz efendim. Ne alırsınız?"

Yedi sülalesine sövülmüş gibi yüzünü buruşturuyor.

"Önce bir nefesyahu!" diye bağırıyor.

"Birakönce bi nefeslenelim di mi?"

Adam haklı. Valla haklı. Ama biliyorum, iki dakika daha beklesem burnundan soluyarak etrafına bakınmaya başlayacaktı. Bu defa da hak ettiği ilgiyi görememiş olacaktı. Rüşdünü ispatlayamamış, ağırlığını koyamamış, yanındaki kadına mahcup düşmüş hissedecekti kendini. Böyleleri o kadar az mahcubiyet gösterir ama o kadar sık mahcup düşer ki. Özgüven eksikliği.

"Kusura bakmayın efendim. Ben sonra tekrar gelirim," deyip tüyüyorum. Yanındaki kadına zafer kazanmış gibi bakıyor. Neden? Çünkü yola getirdi beni. Sadece ehemmiyetsiz bir bireyin basit yanlışını düzeltmedi, yapı taşlarıyla tek tek uğraşarak, tarumar olmuş bir toplumu da yeni baştan tesis etti. Gerçek bir toplum mühendisi! Bir savaşı daha kazandı. Küçük ya da büyük fark etmez, bir savaşı daha. Laf aramızda, büyükleri zaten kazanamıyor. O yüzden burada. O yüzden kendini kime, neye ispat edeceğini şaşırmış durumda.

Bir savaşı daha kazandı. Küçük ya da büyük fark etmez, bir savaşı daha. Laf aramızda, büyükleri zaten kazanamıyor.

Yanındaki kadının sirke satan suratından belli, bizimkinin başı dertte. Biraz öteden çaktırmadan kulak kabartıyorum.Kadın,

"Hulusi, beni oyalama," diye yakınıyor.

Acaba Hulusi onu nasıl oyalıyor? Geliyor aklıma üç beş ihtimal. Ama bana ne. Tek umursadığım Hulusi'nin az sonra geçireceği hafakanlı dakikalar. O dakikalar başlamadan siparişi alıp götürsem iyi olur. Çünkü Hulusiler böyledir, yanındaki ne kızınca hırsını benden çıkarıverir. Soluğu Hulusi'nin masasında alıyorum.

"Karar verdiniz mi beyefendi?" diyorum Hulusi basbarıtın çıkışıyor.

"Yahu, az bekle demedik mi!"

"Haklısın Hulusiciğim ama birazdan patlamaya hazır bombaya döneceksin ya, o esnada etrafında olmak istemedim. Müsaade et, senle işimi bitirip gideyim," diyemiyorum.

"Kusura bakmayın beyefendi," diyorum onun yerine ama bu sefer çabucak ortadan toz olmuyorum. Aheste beste hareket ediyorum ki Hulusi düşünsün, taş nsın, önüne çıkan bu fırsatı ve büyükliğini bana, yanındakine, bilhassa kendine kanıtlamak için kullanmakta karar kılsın. Beklediğim oluyor.

"Tamam tamam, gitme şimdi bir daha bir daha. Ben bir espresso alayım, hanımefendiye de..."

Kadına dönüp "Ne içersin?" diye soruyor. Kadın cevabı bana değil, Hulusi'ye bildiriyor. Ben kadın dillerini anlamıyorum çünkü, o müstesna dilleri bir tek Hulusi ve muadilleri bildiğinden sağ olsun Hulusi kadıncadan garsoncaya simultane çeviri yapıyor.

"Hanımefendiye de bir latte."

"Peki efendim."

Sonra arkamı dönecek gibi yapıyorum ama uygarlık savaşında bayrağı taşımayakarar veren Hulusi'nin ne kadar yüce gönüllü olduğunu ispatlamadan ben si salmayacağını tahmin ediyorum. O öyle yüce gönüllü bir insan ki kendisini çileden çıkaran garsonu affetmekle kalmamalı, üstüne bir de o fakirle hemhâl olmalı ve mümkünse önüne üç beş hayat dersi atmalı. Ayıptır söylemesi, yine haklı çıkıyorum. Tam masadan ayrılacakken ben, dayanamıyor,

"Delikanlı?" diyor sonra arda.

"Buyurun efendim?"

"Ne zamandır bu iştesin?"

Bayılacağı bir cevap bırakıyorum önüne.

"Yeniyim efendim, öğrenciyim ben. Part-time çalışıp harçlığımı çıkarıyorum."

Allaah, tutmayın kızçe eniştey!

Hulusi varya Hulusi, hem konunun bereketli yerden açılmasının şevki hem de yanındakinin girişmek için sabırsızlandığı kavgayı geciktirecek olmanın saadetiyle başlıyor şakımaya.

Okurken çalışmak ne demektir bilirmiş (çünkü bir yaz babasının şirketinde beş gün staj yapmıştı), benim gibi gençleri çok desteklermiş (yo,yoksul öğrenci okutmadı tabii ama onlar için hep dua etti), kendi şirketinde de yeni mezunları çalıştırırmış (dolu dolu asgari ücret, yol-yemek yok ama sigorta ikinci senede kesin başlıyor), aferinmiş bana, aslanmışım, kaplanmışım, tebriklermiş.

"Sağ olun efendim," diyorum kibarca.

"Siz büyüklerimden öğrenecek çok şeyimvar."

Na şuradan şuraya gitmek nasıp olmasın bahşiş için yapıyorsam. Vallahi de billahi de onu öyle keyfi hiçbir bahşişe yok. Doğrusu benim hayatta bundan dahaçok zevk aldığım bir şey de yok.

Onlar anlatsın, benim de gönlüm şenlensin diye suyuna giderim bazen böylelerinin. Açarım kara kutularını ki dökülsünler. Durmam gereken yerde duramadığım da olur. Başıma iş almışlığım çoktur. Fakat herkesin zaafı başka işte. Ayten Alpman'ın da dediği gibi, ne yapayım, ben böyleyim.

Ama Hulusiciğim nasıl mutlu! Almış sazı eline, iş hayatında muvaffak olmanın yollarını anlatıyor. Efendiliklerin girip krizleri fırsata çevirmekten çıkıyor. Hulusi artık Hulusi değil, başı başına bir başarı hikâyesi. Kahkahamı içimde zor tutarak,

"Allah sizi başımızdan eksik etmesin beyefendi," diyorum, "bu ülkenin sizin gibi iş bilen, ahlaklı insanlara ihtiyacı var."

Hulusi'nin işini bilmiyorum. Merak etmiyorum. Onun birdenbire coşup kendini sevişini, sevmek ne kelime ke ndine bayılışını, sonra hakiki ti hatırlayıp gizli gizli ke ndinden nefret ederken etraftakilerden utanç nı, sonra utandığı insanlardan nefret edip biraz daha kibir kusuşunu seyrediyorum sadece. Hulusi siparişini çoktan unutmuş, anlattıkça anlatıyor. Bu basamakları ne zorluklarla tırmanmışmış ama nasıl da yılmamış ve zirveye ulaşmışmış, mübarek zincirinden boşanıyor.

Bizim şef kenardan bana kaş göz yapıyor, görmezden geliyorum. Ne yapayım, bu da benim hobim. Anlat Hulusicim, dinlemedeyim.

Hulusi anlat babam anlatıyor. Anlatıkça kendi gözünde büyüyor. Bir prens, bir sanayi devi, bir adalet tecelllisi oluyor.

Bir yerden sonra yanındaki sıkıntıyla kıpırdanıyor, sonra ofluyor, sonra pufluyor, en nihayet "Hulusi, Hulusi" diye seslenmeye başlıyor. Hulusi kendinden başka kimseyi duymuyor. Anlatıkça anlatıyor, anlatıkça anlatıyor. Güya bana konuşuyorama ben de yokum, Hulusi kendinden başkasını görmüyor. Derken dayanamayıp gülmeye başlıyorum. Hulusi aldırmıyor çünkü güldüğümün farkında bile değil. Birazdan muhtemelen şeften paparayı yiyeceğim, belki de işimden olacağım ama ne yapayım, dayanamıyorum. Hulusi'ye kahkahalarımla eşlik ediyor gülüyorum. O anlatıyor, ben gülüyorum. Anlat kuçum anlat kim tutar se ni! Büyüksün, büyüksün be Hulusi!

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi https://rantey.org

Alper Canıgüz

tdk'nın şapkaları, polisiyenin kuralları

Kimi okurda hayal kırıklığı yaratma pahasına belirtmeliyim ki TDK'nın vazifesi dili belirlemek değil, kim bilir kaç bin yıldır varolan, hâlâ yaşayan, yaşayan her şey gibi yenilenen, dönüşen, bazen büsbütün değişen dilimizi anlamaya çalışmaktır.

Okuryazarlarımız arasında TDK'nın bazı harflerin üstündeki şapkaları kaldırıp kaldırmadığı sıkça tartışma konusu olur. Burada şöyle bir ön kabul vardır: Dilimizi nasıl konuşacağımızı, nasıl yazacağımızı belirleyen bir üst kurum vardır, onlar ne diyorsa biz de onların kabulü doğrultusunda hareket etmeliyiz. Yoksa kaos olur, anarşi olur. Güzel Türkçemizin en anlamlı atasözlerinden biridir: *Herşeyin bir şeysi var.* Her işin bir inceliği, yolu, yordamı, raconu olduğunu ve hiçbir şeyin göründüğü kadar kolay olmadığını düşündürür bu söz bana. Kimi okurda hayal kırıklığı yaratma pahasına belirtmeliyim ki TDK'nın vazifesi dili belirlemek değil, kim bilir kaç bin yıldır varolan, hâlâ yaşayan, yaşayan her şey gibi yenilenen, dönüşen, bazen büsbütün değişen dilimizi anlamayaçalışmaktır. Yani illa bir otoriteden söz edeceksek, belirleyici olan kurum değil, dilin kendisidir. Bir de "edebi ehliyet" denen bir name vardır ki onu da bir zamanlar Taksim Fransız Kültür Merkezinde Fransızca öğretmenliği yapan şahane insan Regis Medici'nin ağzından izah etmeye çalışayım. Bir talebe falanca edatın, filanca şekilde kullanılıp kullanılamayacağını sorduğunda Mösyö Medici şöyle demişti: *Victor Hugo yaparsa sanat olur, sen yaparsan hata.* Yani, yazar, çizer, sanatçı, düşünür vb... kimselerin ilk bakışta dili bozar gibi görünen bazı kullanımları hata diye değil, dile olası katkılar biçiminde ele alınmalıdır. Mesela, "sinir katsayısı" benim bildiğim kadarıyla dilimize Ferhan Şensoy tarafından kazandırılmış bir mühiş tabirdir.

Benzer biçimde, polisiye edebiyata okur ya da yazar olarak ucundan bulaşmış herkes "polisiyenin altın kuralları"ndan söz edildiğini bilir. Okur ve dedektifin gizemi çözmek için eşit koşullara sahip olması, gerekli bütün ipuçlarının göz önünde gizlenmesi, hikâyede birden fazla gizli geçide yer verilmemesi, katilin dedektifin kendisi çıkmaması vs... türünden normlardır bunlar ve hiçbiri "polisiye edebiyatçılar kurumu" tarafından gıcıklık olsun diye üretilmiş değildir. Daha ziyade, iyi ve kötü eserlere bakıldığında, iyi olanların yapısını çözümleyen noktalar ve biraz da okur ile yazar arasındaki ahlaki bir anlaşmanın maddeleri olarak düşünülmelidir bunlar. Yani çok istiyorsanız, bu kuralların tamamını ihlal eden bir "şey"yazabilirsiniz ama o yazdığınız pek de matah bir şey olmaz. Üzülürsünüz.

Öte yandan, bu konuya eğilenler, hemen hemen her polisiye hikâyede bu kurallardan en az birinin ihlal edildiğini belirtmeden de geçmezler. Bunların önemli bir kısmı [illegible] ancak tersini gösteren istisnai birkaç örnek de mevcuttur. Yönetmenliğini Rob Rainer'in yaptığı, başlıca rollerini Jack Nicholson, Demi Moore ve Tom Cruise'un paylaştığı 1992 yapımı "Birkaç İyi Adam" (A Few Good Men) bunlardan biridir kanaatimce. Orduda işlenen bir cinayeti ve peşi sıra bunun duruşma sürecini anlatan filmde polisiyenin altın kurallarından birine, hem de pek mühim bir tanesine mühiş bir ihanet söz konusudur; "Suçlu, suçunu itiraf eder!" Cidden olacak iş değildir. Yani dedektif (söz konusu hi kâyede avukat) gerçekleri ortaya çıkarmak için bir tarafını parçalayacak ve neticede olay adi bir itirafla çözülecek. Normal koşullarda adamın ipliğini pazara çıkarırlar. Ne var ki söz konusu filmde bu durum, hata olmak şöyle dursun, parlak bir final oluşturur. (Bu noktada külyutmaz okur, söz konusu filmde suçlunun kimliğinin zaten belli olduğunu iddia edebilir ancak suçun delilini bulmaya çalışmaklakatili ortaya çıkarmak arasında teknik açıdan bir farkyoktur.)

Edebiyatta Victor Hugo neyse, kamu düzeninde de Albay Jessep odur.

Birkaç İyi Adam'in derin analizini sinema eleştirmenlerine ve göstergebilimcilere bırakmak daha doğru olur ancak naçiz kanaatimce, en basit şekliyle ele alındığında, Albay Jessep'in (Jack Nicholson) suçunu itiraf etmesinin, o suçu işlemesiyle aynı nedenden kaynaklanması durumu kurtarmaktadır. Bu da aynı zamanda Şeytan'ın en sevdiği günah olan kibirdir. Filmin en ünlü, en gerilimli yeri olan finaldeki duruşma sahnesinde Avukat Teğmen Kaffee (Tom Cruise) Albay'dan ısrarla gerçeği söylemesini istemektedir. Albay Jessep'in buna verdiği karşılık, filmin en akılda kalıcı repliğidir; **"Sen gerçeği kaldıramazsın!"** (You can't handle the truth!) Ardından, siyaseten doğrucu çoğunluğa duyduğu nefreti kusarken işlediği suçu da gururla dile getirir. İddia makamının elinde Albay Jessep'in suçunu kanıtlayabilecek hiçbir somut delil yoktur ve Albay Jessep istese elini kolunu sallaya sallaya duruşma salonundan çıkıp hayatına devam edebilecekdurumdadır. Ne var ki onu ifrit eden kendisinden gerçeği saklamasının beklenmesidir. Anayasaymış, hukukmuş, insan haklarıymış... bu türden zırvalar yüzünden onun gibi ülkesinin çıkarları için gerekeni gözünü kırpmadanyerine getirebilen bir kahramandan, oyunu sıradan insanların kurallarına göre oynamasının beklenmesi. Oysa avam için konmuş kurallar onun gibi ayrıcalıklı birkaç iyi adam için geçerli değildir. Edebiyatta Victor Hugo neyse, kamu düzeninde de Albay Jessep odur. Amma velakin, kazın ayağı perdelidir ve film bize sanat ile hukuk arasındaki mühim farkı gösterir: Kibir, Jack [illegible] kendisini [illegible] içinse müebbet.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

ONEO MASKENİN ALTINDA DA FERAHLATIYO

ÜLKER

ONEO

Mehmet Ali & Akşamsefası

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Enis Batur

başkasını, kendini okumak

Ara Güler'i özledim. Kişinin arkasında kalan dostlarını özlemesi sıradan durum da bu sıradanlık kavurucu yan taşıyor. Fotoğrafların yakmasına daha kolay alışılıyor galiba, ses kayıtlarının doğurduğu yangı başka...

Necmiye Alpay'ın 2005 sonrası şairler üzerine yazdığı gazete ve dergi yazıları *Bekledler Gitmedik*'te biraraya getirildi (Edebi Şeyler Yayınları, 2020). Bende "saha"yı iyi takip eden ama ne olup bittiğini pek anlamayan bir "meraklı" izlenimi bırakıyor Alpay. Gustosu da anlayışı da bir temsilcisi olduğu 1960 kuşağının tedavülden kalkmış görüşlerinin etkisi altında belirlenmiş ve bana kalırsa orada kalmış. Eleştirmen bu kadar gül dağıtır mı? Herkes iyi şair handiyse, "arkadaş"lar daha iyi şair, gerekçeler belirsiz. Benim de dünyamı "engin" buluyor ve ustalık düzeyimden trajik bir üzüntü hissediyor – her ne demekse. Kitap boyunca uçuşuyor bu tarz söyleyişler.

Bir de Pavlov konusu var ki ona değinmek isterim burada:

"Pavlov ile asistanı 1917 yılında bir gün laboratuvarda çalışırlarken dışarıdan devrimci kalabalıkların coşkulu sesleri yankılanır. Bolşeviklere sempati duyan asistanı hemen pencereye koşar ancak Pavlov onu azarlayarak dışarıda olup bitenler bizim işimiz değil gibilerden birşeyler söyler" diyen Alpay, sözü şöyle bağlıyor. "Bu açıdan diyebilirim ki Güven Turan 1960'lıların, Enis Batur 1970'lerin Pavlov'udurlar".

Birincisi: Pavlov bana kalırsa hakiyd, yaşamöyküsü bunu doğruluyor. "Dışarıdakiler"in çoğu 1929-1954 döneminde Gulag'da ölen yaklaşık 4 milyon totalitarizm kurbanları arasında yer alacaktı.

İkincisi: Ancak benim şiirimi okumamış ya da okuduğunu anlamamış biri "dışarıda olup bitenler bizim işimiz değil"e varır: Ne yazık ki Pavlov gibi hakkı davranmadım. "Opera IV- Mahşerin Dört Atlısı"ndan *Yanık Divan*'ın "Kızıl"ına biraz dikkatli bir okurun yüzünü kızartabilir bol keseden yanlı yorum üretmiş olmak.

Öte yandan, şairin "dışarı"yla ilgili tek eyleme alanını şiirleriyle sınırmak akıl kârı mıdır? "Yapıp etmeler"nin hiç mi anlamı yoktur? Güven Turan'ın çeyrek yüzyıl aşkın süredir yayıncılık alanındaki katkıları neden "pencereye koşanlar"dan daha az önemli olsun?

Alpay'ın "kadın şairler" konusuna özel ilgisinin olması doğal. Gene de o tamlama biçimini kabul etmemesini beklerdim. "Eşcinsel şair" diyebilir miyiz Lorca'dan ya da Aragon'dan sözederken – yakışır mı? "Kadın şair" de yakışıksız deyiş.

***

Tarık Günersel, e-posta yoluyla, bilmiyorum kaç kişiye, özel bir gönderi yapmış: "Çevirmenin Vedası". Yaklaşık 200 kelimelik dolayısıyla bir kitap sayfalık, [illegible] geliştirilmeyi hakeden bir yazı [illegible]

Günersel, çevirmenlik yon uğraşını erdirdiği yönündeki kararını açıklıyor, görünüşte. Bununla yetinmiyor, *ana* uğraşı bağlamında kavurucu bir saptama yapıyor.

"Artık sıra çok ihmal ettiğim bir yazarda: Kendimde. Yapıtlarımın iki dilde (abç) hazır olmasında".

Bu üst bakışın ulu orta itirafına pek az edebiyat adamında rastlıyoruz, burada. İhmal duygusu doğru mu? (Gerçek mi, demiyorum elbette). Öyleyse, hangi etmenler, ne türden koşullar buna yolaçtı? Bunları do paylaşsa Günersel. "Yapıtların hazır olması" da öyle. Tam *neyi* anlıyor bundan, *neyi* anlatıyor? "İki" dil seçiminin gerekçeleri önemli değil mi?

Çevirmenden yazara geçmekle kalmıyor Günersel, okur hâline de sıçıyor. Ve onun köprüsünden *osal fiile* dönüyor: Yaşamak.

Her cümlesiyle bir kitap olmak istediğini gösteriyor Tarık Günersel'in iletisi – umarım o *talebi* yerine getirir yazarı.

***

Ara Güler'i özledim. Kişinin arkasında kalan dostlarını özlemesi sıradan durum da bu sıradanlık kavurucu yan taşıyor. Fotoğrafların yakmasına daha kolay alışılıyor galiba, ses kayıtlarının doğurduğu yangı başka. Ses, donakalmış görüntü karesine benzemiyor, acısı katmerli. Beterin beteri sesli hareketli görüntü, hançer yarası.

> ***Ülkeyi bu hâle getirenlere kesinkes katılmadık. Yeterince direnememiş olmakla suçlanabiliriz olsa olsa...***

Bir vesile, "Babasının Öyküsü"nü okudum bu ara; siyah-beyaz fotoğraflarının eşliğinde. Usta yazarların erişebildiği duygu dengesine dayalı bir anı metni. Birden, Ekrem Işın'a gönderirnek isteği kabardı içimden. Kısa süre sonra *mesaj* geldi:

"Bu metin kaybettiğimiz Türkiye'nin özetidir: İnsanı duygu boyutuyla, toprağa kök salmış aidiyet bilinciyle... Gün gelir hafızayı kışkırtan vicdan azabı, derme çatma hayatımızın anlamsızlığını bir ahlak dersi olarak zihnimize sokar. ***Huzursuz olan bizleriz artık. Aramızda bir nebze insan kalabilmeyi başaranlar varsa, onlara da başlarını öne eğmek düşer"*** –gerisi özel, bende mahfuz.

Ülkeyi bu hâle getirenlere kesinkes katılmadık. Yeterince direnememiş olmakla suçlanabiliriz olsa olsa, belki doğrudur, değildir belki. İkimiz de az buz başkaları için de iş yapmadık.

"Aidiyet" diyor ya Ekrem, çocukluğumuzdan başlayan *hot* belirleyicidir: Çeşmenin suyu, yemişler, başboş hareketlere eşlik eden dopdolu hayaller –oradan yola çıkıldı. Dünya. Evren.

Mehmet Ali & Akşamsefası
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Fotoğraf: Zülal Bozgeyik

Coşkun Aral

ustamla ilk sergim

70'li yıllarda Ara Güler'in peşinde koşuyor ama bir türlü onunla iletişim kuramıyordum. 1977 yılında, Kanlı 1 Mayıs'ta çektiğim fotoğrafları temsilcisi olduğu *Time, Life, Stern* ve *Paris-Match* dergileri için benden almak istemesi ve 2 Mayıs'ta ofisine gitmemle bu hayalim sonunda gerçekleşmişti. ***Düşünün; gazetenin bile üç gün gecikmeyle geldiği Siirt'te, onun Hayat dergisindeki fotoğraflarıyla dünyayı tanımaya çalışan bir çocukken, ona ulaşmak, onunla tanışmak ve rol model olarak benimsemek hayali yıllar sonra gerçek olacaktı.*** Ofisinde, bir foto muhabiri olarak çektiğim fotoğrafların onun tarafından seçilip dünyaya pazarlanması, şu anda bile düşündüğümde, büyük bir olaydı.

İlk dönemlerde bana karşı mesafesini hep korudu. Çok sık bir araya gelmemize rağmen karanlık odasını ve arşivini görme fırsatını hiç yakalayamamışım. İznim yoktu henüz. 1980 yılında yerleştiğim Paris'te, elinde, fotoğrafımın çift sayfa yayımlandığı *Life* dergisiyle ajansa gelip, "Tebrik ederim evladım, artık senin de fotoğrafların *Life* dergisinde yayımlanmış," demişti. Bu söz, dostluğumuzun olgunlaşma sürecine girdiğinin bir göstergesiydi.

Arada bir gittiğim ve İstanbul-Tosbağa Sokak'ta bulunan Güler Apartmanı'nın çatı katındaki ofisi, benim mekânım olmuş gibiydi. Karanlık odada zaman zaman siyah-beyaz baskıları birlikte yapıyor, arşiv fotoğraf seçimlerinde son kontrolü bana yaptırtıyordu. 10 yıl boyunca takip ettiğim ustam artık beni çıraklığa almıştı.

1984 yılında bedelli askerlik yapmak üzere Türkiye'ye geldiğimde, o güne kadar benim dünya basınında çıkmış fotoğraflarımı ve portfolyomu incelemiş. "Hadi evladım, gel beraber bir sergi açalım," demişti. 70'li yıllarda tanımaya çalıştığım, 77'de ilk kez karşılaştığım, 80'de dostluk kurduğum idolüm, 84 yılında bana "sergi açalım" dedi.

1986 yılı. Özal'ın başbakanlık dönemi... Ofisin 2493978 numaralı telefonu çaldı. Ben açtım. Dönemin büyükelçiliklerinden Özal'ın danışmanlığını yapan Kaya Toperi, Ara Usta'yla görüşmek istedi. Ahizeyi ustaya verdim. Konu, Başbakan Özal'ın bir gün sonra Türkiye'yi dünyaya tanıtma girişimi çerçevesinde davet ettiği 200'e yakın dünyaca ünlü basın-yayın organlarının temsilcileri için o gün hizmete açılacak Çağaloğlu'ndaki Basın Müzesinin orta katına bir sergi açılmasıydı. Tam bir gün sonra! Ustam "Tamam," dedi. Telefonu kapattı ve bana dönüp "Hadi, sergimizi yarın açıyoruz, çıkar filmlerini."

70'li yıllarda tanımaya çalıştığım, 77'de ilk kez karşılaştığım, 80'de dostluk kurduğum idolüm, 84 yılında bana "sergi açalım" dedi.

Bir kısmı Paris'te basılmış fotoğraflar dâhil olmak üzere Ara Usta'ya bırakmış olduğum fotoğraflarımı çıkarttık. Ara Usta, kendi basılmış fotoğraflarını çıkarttı. O günlerde yeni açılmış bir laboratuvar olan Chroma Copy'nin sahiplerini ve Türk fotoğraf sanatının şu anda aramızda olmayan usta ismi, rahmetli Şahin Kaygun'u aradı. Birlikte hemen Sirkeci'ye alışverişe gittik. Şahin Kaygun'un talep ettiği çerçeve ve pasportu için gerekli malzemeleri aldık. Bir gece durmaksızın eski ve yeni baskılarımızı sergiye hazırladık. İnanılmaz bir gün ve geceydi.

120 fotoğraf, iki usta ve arada kalmış bir çırak... Ertesi sabaha dünyanın en önemli basın-yayın organlarının temsilcilerinin katılacağı ve Türkiye'yi dünyaya tanıtma gayreti içinde olan rahmetli Başbakan Turgut Özal'ın geniş bir protokolle açılışını yapacağı sergiyi Çağaloğlu'ndaki Basın Müzesinde hazır etmiştik. Sevincimi anlatamam. 70'li yıllarda hayalini bile kuramayacağım bir sevinç. Üstelik sevincim daha da büyüyecekti. Özal'ın davetlilerinden uzun boylu bir adam bana kartını verip Danimarka kraliçesinin kültür danışmanı olduğunu ve sergiyi kraliçenin Odense'deki sarayında açmak istediklerini söyledi. Onu, Ara Güler'le tanıştırdım. Tam bir hafta sonra sergilerle ilgili Danimarka'dan bir küratör geldi.

Bu sergi, tam bir yıl sonra Danimarka kraliçesinin Odense'deki sarayında açıldı. O zamanlar Türkiye'yi temsilen Büyükelçi Onur Öymen vardı. Türkiye basınından kimse yoktu. Bende ve ustada Leica vardı. Leica'ları kullanmak zor olduğu için kimse ikimizi bir arada çekemedi. Daha sonraki yıllarda ortak sergilerimiz gündeme geldiği zaman bunu anlattığımda, "Evladım terzi kendi sokağını dikemez; seni beni, beni seni çekeceğiz," demişti. Ara Güler belgeselimin de adını taşıyan "Bu Dünya Böyle Dünya" sergisinin hikâyesi işte böyledir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

Coşkun Aral

ara güler'e ilk paparazzi teklifi

Ustamın anlattığı hikâye şöyle başlıyor.

Yıl 1959, 6 Ağustos. Winston Churchill İstanbul'da.

Meşhur Yunan armatör Aristotle Onassis'in, helikopterle üzerine indiği muhtaş yatı İstanbul açıklarına demirlemiş. Yatın etrafındaki teknelerde Türk gazetecileri fotoğraf çekme yarışında. Ara Güler de onlardan biri. Yatta Onassis'in sevgilisi dünyaca ünlü Yunan Soprano Maria Callas, Winston Churchill gibi isimler var. Onassis birini daha davet etmiş. Dönemin ABD Başkanı John Kennedy'nin eşi Jacqueline Kennedy, yanı Jackie.

Ara Güler diğer gazetecilerle birlikte bir teknede, geminin fotoğraflarını çekiyor ve "Ben *Paris-Match* ve *Life* dergilerinin muhabiriyim," diyerek yata binmeyi talep ediyor; içeridekiler kabul ediyor. Ara Güler, Churchill'in fotoğrafını orada çekiyor.

Bir süre sonra Churchill, Ara'ya yanına çağırıyor. Ara, kendini tanıtıyor. **Churchill, ertesi gün protokolle Aksaray'a gideceğini, İstanbul'u gezeceğini söylüyor. Ara Güler'e "Beni Valide Camii'ne götürür müsün?" diye soruyor.** Ara, "Tabi ki götürürüm," diyor.

Bir sonraki gün Churchill açık bir arabayla kenti dolaşırken, anlaşıklarını yerde Ara Usta bekliyor. Churchill'in arabası duruyor ve beraber Aksaray Valide Camii'ne gidiyorlar. Ara Güler, Churchill'in fotoğraflarını çekiyor. Protokol de çok kalabalık; ustamın anlattığına göre Churchill bir anda caminin etrafında kayboluyor. Neyse ki kısa süre sonra ortaya çıkıyor ve arabasına binip ayrılıyor.

Ara Usta'ya sormuştum; "Neden o camiye gitmek istedi?" diye. "Valla evladım, ben de sormayı unuttum," demişti. "Hiç haberleştiniz mi peki sonra?" dedim. "dostluğumuz oluştu mu?" "Yok be evladım ama az kalsın Amerika tarihini değiştiriyordum," dedi bana. Şaşırdım. "O nasıl oldu usta?" diye sordum.

Başladı anlatmaya:

O gün çektiğim fotoğrafların filmlerinin banyosu için ofisime gittim. Bir baktım telefon çalıyor. Paris-Match arıyor. Bir şey isteyecekleri belli. Konuştuk. Benden Onassis ve Jackie Kennedy'nin yan yana fotoğrafını çekmemi istiyorlar. Gemide Onassis ve sevgilisi Maria Callas, ayrıca John F. Kennedy'nin o zaman karısı olan First Lady Jackie Kennedy de vardı. Eğer o fotoğrafı çekersem bana 10 bin dolar vereceklerini söylediler. Hiçbir şey anlamadım tabii! Hayatımın ilk paparazzi teklifini böylece reddettim. Meğer adamlar hissetmişler evladım. Daha ortada hiçbir şey yokken. Yıllar sonra, 1968 yılında evlenecek olan Jacqueline ve Onassis, fâlıtre İstanbul'da 1959 yılında birlikte olmuşlar bile! Eğer o gün o fotoğrafı çekmeyi reddetmeseydim tarih değişirdi evladım, tarih.

Ara Güler belki o gün o fotoğrafı çekerek tarihi değiştirmedi ama çektiği tüm fotoğraflarla dünyanın, Türkiye'nin ve benim kaderimi değiştirdi. O, anılarıyla hep aramızda olacak.

Sayğılarımla ustam.

"Eğer o gün o fotoğrafı çekmeyi reddetmeseydim tarih değişirdi evladım, tarih."

Şoför koltuğunda Aristotle Onassis, yanında Winston Churchill, arkada Clementine Churchill ve Maria Callas, İstanbul sokakları.

Fotoğraf: Keystone Press Ajansı / Depo Photos

Fatih Aslan

büyükada fotoğrafına karşılık *chagall tablosu...*

"1971 yılında Chagall, Paris'teki evinde röportaj yaparken birkaç fotoğrafını çektikten sonra bana altı ay adada yaşadığını ve bir dahaki gidişimde Büyükada fotoğraflarımdan getirmemi, karşılığında da bir tablo vereceğini söylemişti."

Bazen İstanbul'un trafiğinden, insan kalabalığından bir yerlere kaçmak istiyordum. Bir hafta sonu eşim ve iki kızımı yanıma aldım, Büyükada'ya gitmek için vapura bindik. İlkbahar mevsimiydi, İstanbul deniz kokuyordu. Martı çığlıkları, vapur düdükleri, denizin sesi...

Adaya vardık, sokaklarını arşınladık. Bir yandan da fotoğraf çekiyordum.

Konakların önünde begonviller, mor salkımlar çiçek açmıştı. Kendi kendime düşündüm; buradan bir ev mi kiralasaydık?

En azından hafta sonları gelirdik.

Ara Güler'in de Büyükada'yı çok sevdiğini biliyordum. Önümüze çıkan ilk emlakçıya kiralık ev sorduk, bize birkaç ev gösterdiler. İçlerinden bir tanesini çok beğendik. Müstakildi, arka tarafında harika bir bahçesi vardı. O evi kiraladık. İstanbul'a döndük.

Ertesi sabah Ara Ustama Büyükada'da ev kiraladığımı söyledim sevindi. "Ulan nereden aklına geldi adadan ev tutmak?" dedi. Gezmeye gittiğimi, adayı çok sevdiğimi ve hemen bir ev kiraladığımı söyledim. "Evladım beni de götürür müsün? Ben de çok severim adayı, hem güzel anılarım var, sana anlatırım," dedi. "Gideriz tabii," dedim ve başladı bana bir anısını anlatmaya:

Babam Docat Güler yazıları adadan ev kiralarda; bütün yazı adada geçirirdik. Benim en iyi arkadaşım da Mehmet Cemal'dir. Adanın en güzel kızlarını kendimize sevgili yapardık. Bisikletin önüne kızları oturtur, ada sokaklarını tek tek dolaşırdık. Daha sonra da meşhur Splendid Otel'in bahçesinde bira içerdik. Ulan ne güzel günlerdi o günler!

Ara Ustamla sonraki günlerde adaya nasıl gideriz planını yaparken, tesadüf bu ya, karşımıza çok değerli Sevan Biçakçı çıktı. Adaya gidecegimizi söyledik. Sevan, tekneyle gitmemizi önerdi. Bana kaptanının telefon numarasını verdi. "Ne zaman istersen tekne emrindedir Ara Baba," diye ve ekledi.

Biz de uygun bir gün ayarladık; Sevan'ın teknesiyle Büyükada'ya gittik. Büyükada'ya varınca Yavesbey Sokak'ta bulunan eve varmak için faytona bindik. Evi görünce çok beğendi. Arka bahçeye geçtik, birer Türk kahvesi içtik. Bana ilk söylediği şu olmuştu, "Trocki'nin Büyükada'da yaşadığını biliyor musun?" Sonra da başladı anlatmaya:

1917 Bolşevik Devrimi'nin öncülerinden Lev Trocki de sürgün yıllarını adada geçirmişti. Bir diğer ünlü de Chagall. Altı ay adada yaşamış, sonra Paris'e taşınmıştır. Ben 1971 yılında Paris'teki evinde röportaj yaparken birkaç fotoğrafını çektikten sonra bana altı ay adada yaşadığını ve bir dahaki gidişimde Büyükada fotoğraflarımdan getirmemi, karşılığında da bana bir tablo vereceğini söylemişti. Bu benim için çok önemli bir cümleydi. Düşünsene Ara Güler koleksiyonunda bir de Chagall olacak. İstanbul'a dönünce çektiğim bütün Büyükada fotoğraflarını Paris'teki adresine göndersin. Birkaç zaman sonra gazetede haberini gördüm; "Devrimizin büyük ressamlarından Marc Chagall öldü" yazıyordu. Bu durumda ben de Marc Chagall tablomu olmadım. Evladım senden bir şey yapmanı istiyeceğim. 30x40 bir tuval, çeşitli renklerde boyalar, farklı fırçalar al, bir dahaki gelişimde sana bir resim çizecegim.

Onun bu istediklerini hemen aldım. Ne var ki ne tuvali ne boyaları önüne getirdim. Işın doğrusu, son zamanlarda çok yorgundu ve ondan bu daha fazla yormak istememiştim ve size, Ara Güler bugüne kadar böyle bir şey yapmamıştı ve bende Ara Ustamın kendi elleriyle yaptığı bir resim olacaktı. Olmadı.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

CAN | ÇAĞDAŞ

Mahvolan yaşamlar için bir ağıt.

Osman, uzun bir döneme yayılan usta işi kurgusuyla edebiyatımızın en görkemli eserlerinden biri olmaya aday. Ayfer Tunç, *Kapak Kızı* ve *Yeşil Peri Gecesi*'yle kurduğu roman zincirini *Osman*'la tamamlıyor.

#kapakkızı #yeşilperigecesi #müzik #nişantaşı #yalnızlık #servet #çöküş #yıltıkbiradam

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

canyayinlari.com | f | | canyayinlari

can

Zafer Algöz

çocukluk kahramanım

"Fahrettin Cüreklibatır ismi afişlere sığmaz, bunu kısaltmamız lazım. Senin adın Cüneyt olsun. Soyadını da sen bul artık!" Ne olsun acaba, diye düşünülürken Arkın Yayınevinin sahibini sevdiği için kendi soyadını da Arkın olarak değiştirivermişti.

Çocukluk ve gençlik yıllarımızın kahramanı Cüneyt Arkın'in yanı Fahrettin Cüreklibatır'in doğum günüydü 8 Eylül. Türk sinemasında çok farklı filmlerde oynayan ve "o kadar çok filmde oynadım ki kendi adımı bile unuttum" diyen ustaya olan hayranlığım öyle böyle değildi. Onun kalabalık sahnelerde yaptığı kavga dövüş koreografilerini aynen yapmaya çalışırdık. Elbette elimizde altı ok atan ve her birini farklı adamlara isabet ettiren sihirli bir yayımız yoktu ya da kale duvarlarından atlayıp yerdeki trambolinden zıplayarak burçlara çıkamıyorduk ama yine de altı-yedi kişiyi rahatlıkla paketleyip bir kenara atacak kadar mizansen geliştirmiştik; arkadan gelip saldıran iki kalleş adama önce dirseklerle sonra yumruklarını tersiyle "dupuzoo dupuzoo" diye vurmak, karşıdan gelenin önce testislerine tekme sonra da "kulak üstü çift kapatma" yapıştırmak ve şok geçiren adamın bingıldağına bir yumruk atmak, uçan ve dönen tekmelerle herkesi perişan etmek için her oyun fırsatında deli gibi çalışırdık.

1963 yılında Halit Refiğ'in Eskişehir'de çektiği *Şoförler Bekçileri* filminde tesadüfen keşfedilmiş ve o dönemin en yakışıklı jönlerinden Gökseł Arsoy'la aynı filmde oynamıştı. "Altın Çocuk" olarak bilinen Gökseł Arsoy, filmde beraber oynadığı bu yakışıklı delikanlının bir gün ultra pirlanta olacağını nereden bilebilirdi? Yedek subaylık görevi de bitince babasından gizli bir yarışmaya katılmış; birinci seçilince kapılar ardına kadar açılmış, üst üste 30 filmde oynamıştı. Romantik aşk fillerinde bazen zengin bir adam bazen de zengin kadına sevdalı gariban bir emekçydi... Fransızların Alain Delon'u varsa bizim de Cüneyt Arkın'ımız var! "Fahrettin Cüreklibatır ismi afişlere sığmaz, bunu kısaltmamız lazım. Senin adın Cüneyt olsun. Soyadını da sen bul artık!" Ne olsun acaba, diye düşünülürken Arkın Yayınevinin sahibini sevdiği için kendi soyadını da Arkın olarak değiştirivermişti. Halit Refiğ, ileriyi gören bir yönetmendi. Her yerde şarkılı-türkülü melodramlar ve zengin-fakir aşıklar üstüne filmler yapılırken, aksiyon filmlerinde oynatacak jön kıtlığı vardı. Birilerinin bu işe başlaması lazımdı. ***Kalabalık bir orduyu ıykıp geçecek, kale surlarından atlayacak, trambolinde zıplayınca havalanıp sekiz-on adamın üstüne Azrail gibi çökecek, iyi at binecek, kılıç kuşanacak, iyi kavga edecek birine ihtiyaç vardı.*** *"Senin artık tarzini değiştirmen, bu kulvardan gürümen lazım, çalış ve kendini hazırla!"*

Önce, İstanbul'a gelen sirkte ilk eğitim başlamış. Trambolini kullanmak çocuk oyuncağı gelmiş tabii. Sonrasında kılıç kullanmak, ardından Uzak Doğu sporları derken *Malkoçoğlu, Karo Murat* serileriyle Türk sinemasına yeni bir soluk getirmiş. Elbette şimdi seyrettiğimiz o filmlerde, senaryolarda, diyalogларda gulduğumüz yerler var. Bazen kolunda saatini bazen de cebindeki Maltepe paketini unuttuğu sahneler bulunuyor ama işin aksiyon kısımlarındaki becerileri es geçmemek lazım; eyersiz iki atın arasında kırsallarda doludizgin koşturmak, atın altına doğru giderken eğilip ok atmak, mızrak atmak, yeri geldiğinde atla beraber düşmek... Bunları şu anda bile dünyada yapabilen aktör yok. Elbette becerikli dublörler var ama şunu bir daha hatırlatalım: Cüneyt Arkın'ın dublörü yok! Kim ne derse desin. Dünyada aksiyon filmlerinin bence yaşayan efsanesi.

Yahşi Batı filminde rahmetli Yılmaz Köksal'la çalışmıştık. Bir çırpıda atın üstüne atlayıp "dıgıdık dıgıdık" kırsalda kaybolup gitmişti. Zamanında bu beceriye sahip olduğu için Cüneyt Arkın'la da çalışmışlar. "İlk başladığında 'acaba bu işi yapabilir mi?' diye kuşkuyla bakmıştım ama sonrasında öyle bir Cüneyt Arkın çıktı ki hepimizi şaşırttı. Türkiye'de onun gibi at binen değil aktör, işi binicilik olan adamı bile bulamazsın," demişti.

Yıllarca setlerde kuaförlük yapan emektar Sami Abi yine böyle bir aksiyon filminde Cüneyt Arkın'la beraber çalışmış. Kavga sahnelerinde özellikle tercih ettiği adamlar var, hâliyle hep onları istiyor. Mizansenin kendi kurguluyor. Önce defalarca provası yapılıyor sonra iyice emin olunca sahneler çekiliyor. Şimdiki gibi dijital bir ortam yok. Öyle çek çekebildiğin kadar yapamıyorsun çünkü filmler kutu kutu yurt dışından geliyor. Üstelik bilin bakalım?

kutuyla film çekebilen yönetmenleri daha çok seviyorlar. Sami Abi anlatıyor, "Şehir dışında, dağ başında sahne çekiyoruz; sekiz-on kişi saldırıyorlar. Cüneyt abım kime yapıştırıyorsa indiriyor. Bazen çift boyundurukla kafalarını koltuk altına kıstırdığı adamları kafa kafaya tokuşturuyor, sonra onlardan destek alarak karşıdan gelenlere tekme, bazen kulak üstü çift kapatma, dönerek tekmeler ve testislere hadım edici darbeler... Tek kamerayla dur, kalk çekiyoruz. Kamera açısı değiştikçe ustamızın yanına koşturuyoruz. Zaten 'stooppp' komutuyla kendisi çağırıyor "Samiii saçlar oğlum!" O güzelim gur saçlarını kavga sahnesinde hep dağıttığı için diğer plana geçince düzgün görünsün istiyor. "Samiii saçlaarrr..." Hemen kalfayla koşturuyoruz. Altına bir sandalye. Saçları bir güzel tarıyorum eski hâline getiriyorum. 'Tut bakalım oğlum aynayı. Nasıl abi?' 'Eline sağlık Samicığım.' 'Eveettt, set hazır.' Yine kalabalığa daldı, 'dupuzoo dupuzoo' diyerek adamları dövdü. Tekrar başka plan çekilecek, kamera yer değiştirirken 'Samiii saçlaarrr...' Kalfayla beraber malzemeleri aldık, yanına koşturuyoruz. Birden fark ettim sprey boş, bitmiş. Geri zekâlı kalfam yedeğini almayı unutmuş. Şimdi orada dağ başındayız. Abi sprey bitmiş desem, niye yedeğini almadın diyecek. Belki de kalabalığın içine bizi de katıp bu defa harbiden dövecek. Sandalyeye oturttum. O güzelim gür saçlarını güzelce taradım, taradım, taradım... 'Hadi oğlum, damat gibi devamlı tarıyorsun. Birazdan hava kararacak, çekelim evimize gidelim. Baş şu spreyi artık.' Elime boş saç spreyini aldım, diğer elimi de alnına siper gibi koydum, 'Abi, kapat gözlerini sprey gözüne kaçmasın!' Boş spreyi kutusunu numaradan üç-beş kere salladım. Sonra da ağzımla 'hssssssssss' diye efekt de yaptım. Saça yandan iki elimle hafif bastırdım. 'Tut oğlum aynayı.' 'Nasıl, oldu mu abi?' dedim. Şöyle bir aynaya baktı, 'Her zamankinden daha güzel oldu. Bu spreyi hiç değiştirmeyelim, eline sağlık Samicığım.'"

83. yaşın kutlu olsun kahramanım. Sevgi ve saygıyla...

Fransızların Alain Delon'u varsa bizim de Cüneyt Arkın'ımız var!

İsim. **Burç:** Kale duvarlarından daha yüksek, guvarlak, dört köşe veya çok köşeli kale çıkmazı.
İsim. **Eşer:** Bütün hayvanlarının sırtına konulan.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Umay Umay

Fotoğraf: Umay Umay

ay üç kere

Soğuğun içini boşaltıp deniz suyuyla yıkıyorlar. Sabaha dek devam ediyor. Ellerimiz hiç isınmıyor. Bacaklarımız da. Zamanı satranç oynayarak uydurduğumuzöyküleri birbirimize anlatmakla geçiriyoruz. Suya balıklama atlayacağımız ırmağı ve tüneli özledim. Sonra ilk öpüştüğümüz yeri.

Daha kuzeyde hiçbir şey yok. Bu, istediğimiz düş. Yani bize ait bir düş değil. Olsa da asla inanmayacağımız. Yataktan hiç kalkmak istemediğin o sabahı hatırlıyorum.Sehpayıdüzeltip hatalı kodladığın telefonnumaralarını. Ruhunu öldürmediğini söylediğin pembe hapı. Kalemleri toplayıp pencereden attığını. ***Yatağının üstünde her gece bir gülün uçuştuğunu söylemiştin. Bana hep atarak konuştun.*** Seni kaç yüz kere öldüresim geldi. Burada öpüştüğümüz yer yok.

Sokakta hatırlamadım. Yürüyemiyordum. Her şey öyle yavaştı ki yazmayı bu yüzden öğrendim. Ceplerinde camlarşıkırdatan kız hangi evi kolluyor acaba diye düşünmekten yazmaya başladım.

Uyurken ayağının yanındaki bir denizyıldızı duruyordu. Şiirleri bir kere daha okuyup okuyamayacağımı kestiremedim o an. Elini incitemeyeceğimi fark etim. Hiçbir şiirle yüzleşmeden öylece kalabilirdik. Bir kumsala gidip kumlara çökebilecek gibiydik. Gözlerim gittikçe daha az şey görüyordu. Sen her zaman bir yabancıydın aslında. Ayağının kenarındaki denizyıldızını usulca alıp masanın üstüne koydum.

Ay üç kez sırtıma düştüğünde, sen çok şaşırdığında, ağlayan çiçekleri hatırladım. Kum kalelerden daha güzellerdi. Bütün bu olanları o ev göremiyordu. Beni başkalarından mutlu yapabilecekkapıyı aradım. Hep sessizlik ve kımıltı suya doldu. Soğuğun içini boşaltıp..; gül ağacı yok.

Bir kumsala gidip kumlara çökebilecek gibiydik. Gözlerim gittikçe daha az şey görüyordu.

"nasıl nobel almadı" dediğim yazar

Müge İplikçi

neden margaret ATWOOD değil?

Yıllar önce *Damızlık Kızın Öyküsü*'yle (The Handmaid's Tale) kesişen bir yolumuz var onunla. Yirmili yaşlarındaki bir yüksek lisans öğrencisinin feminist edebiyata duyduğu ilginin tam da odağına yerleştirdiği bir yazar ve kitap oluyor Atwood ile *Damızlık Kızın Öyküsü*. İlerleyen yıllarda Kanada edebiyatı dendiğinde aklıma ilk gelen isim, dünya edebiyatı dendiğinde de zihnimin naçizane girdaplarında ilk 10'da yer alan Atwood'un imza gününe bir metroluk gecikme yüzünden yetişemiyor ve onunla yüz yüze tanışma fırsatını kaçırıyorum! Otuzlu yaşlarımın en vahvahlandığım buluşamayışının adı da neredeyse bu oluyor dolayısıyla. Ancak tutkulu okurlarından biri olmaya devam ediyorum. Ve elbette kendisinden Nobel'i de beklediğim yaşlara kayıveriyorum. Derken hayranı olduğum bir başka yazar, Alice Munro ipi göğüslüyor. İkisinin yakın arkadaş olduklarını biliyorum. "Eyvahlar olsun," diyorum, "artık Atwood'a vermezler bunu!" Şaka bir yana, ***eğer Nobel, edebiyat için bir ölçüyse (ki aslında değil) Margaret Atwood'un bunu çoktan alması gerekiyordu.*** Her ne kadar *The Testaments* kitabıyla biraz hayal kırıklığına uğramış olsam da edebiyat dünyamıza kattıklarıyla Atwood, zaten ödüllerin ödülünü çoktan kazanmış biri. Dahası bizi totaliter bütün zihinlere karşı uyarmaya devam ediyor, edecek.

Şükrü Erbaş'ın seçtiği 20 kitap

1- **Binbir Gece Masalları**
2- **Hafız Dîvânı**, Hâfız-ı Şîrâzî
3- **Don Kişot**, Miguel de Cervantes
4- **Tristram Shandy**, Laurence Sterne
5- **Karamazov Kardeşler**, Fyodor Dostoyevski
6- **Kreutzer Sonat**, Lev Tolstoy
7- **Fareler ve İnsanlar**, John Steinbeck
8- **Moby Dick**, Herman Melville
9- **Yüzyıllık Yalnızlık**, Gabriel García Márquez
10- **Düşüş**, Albert Camus
11- **El Greco'ya Mektuplar**, Nikos Kazancakis
12- **Madam Bovary**, Gustave Flaubert
13- **Saatleri Ayarlama Enstitüsü**, Ahmet Hamdi Tanpınar
14- **İnce Memed**, Yaşar Kemal
15- **Bereketli Topraklar Üzerinde**, Orhan Kemal
16- Sait Faik Abasıyanık'ın **bütün kitapları**
17- **Kürk Mantolu Madonna**, Sabahattin Ali
18- **Bütün Şiirleri**, Nâzım Hikmet
19- **Dede Korkut'tan Boyunca**
20- **Anayurt Oteli**, Yusuf Atılgan

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://ranfey.org

Kaan Koç

toplumsal sözleşme 2.0

Her zaman her şeye inanır gibi görünmeyi seçtim. Hiçbir zaman hiçbir şeye inanmıyor gibi yaşamayı tercih ettim. Beni büyük belalardan uzak tuttu bu stratejim. Teşekkür ederim kendime.

Altıncı Bölüm...

İnsanoğlunun evrimsel sürecinde elbette pek çok şey yanlış gitmiştir. Bunun irdelenmesini, konunun uzmanlarına bırakıyorum. Fakat bir şey var ki bizi can damarımızdan yakaladı: hayal gücü. Öncül koşutu kabul ederek işe başlayalım; bugün, çevremizde gördüğümüz en bön insanda bile, dağları yerinden oynatacak, bir okyanusa bakıp burada bir cangıl var diyebilecek kadar yoğun bir hayal gücü mevcuttur. Zekâ başka şey, hayal gücü başka. Zekâya dayanmayan hayal gücü elbet aptallıkla sonuçlanıyor. Ama bu ayrı bir konu. Medeniyet ve kültürün, hayal gücünden doğup başkalarının hayal gücüne hitap eden çok büyük bir silahla geliştiği açıkâr. O silah da yalan ve dedikodudur. Böyledir insan, ortaya önce kendi içinde binlerce yalan atar, on binlerce yalan uydurur başkaları hakkında ve sonra işin içinden çıkmaya çalışır. Bu, doğadaki birçok hayvanın davranış tarzını hatırlatıyor bana. Idealler, ülküler, tutkular, hedefler uğruna bir ömrü heba ettiğimiz her şey, temelde küçük ve tatlı görünen yalanlara dayanıyor. Eskiden kabileler bir araya gelip başka kabileler hakkında atıp tutarmış; ticaretlerini, iç siyasetlerini, hiyerarşik dengelerini böyle böyle inşa etmişler. Şimdi gidip bir komşuculuk oynayın da görün; akşam eve döndüğünüzde eminim ki evinize almak isteyeceğiniz, eksikliğini hissedeceğiniz bir şeyler olacak. Dedikodu ve yalanı yeryüzünden silelim, bunlara kapılana ağır cezalar verelim diyemem. Bu da bir yalan olur. Fakat devletlerin bu konuda alması gereken önemli bir tavır var; başkalarının yalanlarıyüzünden hayatı sekteye uğrayan, başkalarının hayal gücüne karşı, bilincinde bir siper oluşturmayı başaramayan her bir bireyin başına, devlet, bizzat kendi kolluk kuvvetlerini dikmeli ve onu "gerçek hapsine" mahkûm etmelidir. Bu kolluk güçleri, o birey için neyin yalan, neyin gerçek olduğunu, kuşkusuz hepimizden daha iyi bilecektir. Hâlihazırda, toplumsal olarak bunu yaşarken, devlet neden özel hayatlarımızda da bizi kollamıyor diye düşünüyor insan.

Yıllar var ki haber kanallarına baktığımda içimde tahmin edilemez bir neşe kanatçırpıyor. Ekranın ardından bana bakıp bir şeyler uyduran kişileri gördükçe mutlu oluyorum. Birilerine acıyacak kadar yüce değilim. En öfkelendirici manzaralarda şüphesiz ki ne dersler gizlidir. Hayatta kalabilmeyi, konfor alanını terk etmemekzanneden insanlar sayesinde evimdeki rahat koltukta değil de parke zeminde oturmayı tercih ediyorum. Konfordan tiksintim, işte onların bana verdiği bir hediye. Devletin bize sağlıklı ve sakin bir hayat verme isteğini anlıyorum. Eskiden ana babalarımız ne dediyse,devlet de onu uyguluyor; "aman evladım, sen öyle işlere bulaşma" diyor bize TV kanalları aracılığıyla. Her gün tekme atmamız için birkaç kurban sunuluyor bize, her gün farklı cinayet ve cinnet haberleri veriliyor ki sokaklardan korkalım, insanoğlundan uzak duralım ve dört duvar arasında yaşayıp başkaları tarafından öldürülmeden, gitgide çürüyen evimizin içinde gözlerden uzak geberip yok olalım. ***Bazen duygusal yanım ağır basıyor da kaşıntılar içinde deliriyorum; neden haber kanallarının da haberini izlemiyorum?*** Kendi kendime sorduğum bu soruya da kendim cevap veriyorum: Bu kanallar, filmlerin kameraarkasını gösteren işler gibi. Zaten matematik profesörleri bu konuda uzun tezler yazdı; Oscarlık filmleri izleyenlerin on binde biri bile izlemiyor kamera arkası görüntülerini. Kim ne kaybedecek? Sonra bunun ne kadar salakça bir düşünce olduğunu fark edip vazgeçiyorum ve bir başka haber kanalını açıyorum. Belki de evinde bir, hadi bilemedin en fazla iki tane televizyonu olan bizler, milyonlarca televizyon makinesine sahip olabilen "güç ve şöhret" kavramını kıskanıyoruzdur. Belki de bize 23 Nisan'da falan bir güzellik yapılsa ve tüm kanalların kontrolü elimize verilse, biz de herkesi deliye döndürecekşeyler yayımlamak isteyeceğiz. Kendime bu konuda hak veriyorum ve haberleri izlemeye devam ediyorum. Herkes farklı farklı programlarda, istikrarlı biçimde yalan söylerken, bir tutam gerçeği ortaya atmak isteyenler komik oluyor. Ben bile gülüyorum.

> İnsan, bir boş küme olmalıdır. İçine başka hiçbir şey sıkışamayacak kadar boşlukla dolu bir çember.

Kendisi eskiden devrimci olan yakın bir akrabam, geçtiğimiz senelerde birkaç politikacının adını göğsüne, göbeğine ve kollarına yazdırdı. Kaç kez cep telefonu diye TV kumandasını cebine atıp işine gücüne gitti. Ben buna *Son Dakika Zehirlenmesi* diyorum. Devletler, kendi basın imparatorluklarını ya benim gibi hayatı pek ciddiye almayanlara ya da işi haddinden fazla abartanlara yutturamıyor. Bu yüzden ufak bir başarısızlıkları var. Buna hızla önlem almalı ve haber bültenlerinin başarısındaki bu ufak sapmayı bir an önce ortadan kaldırmalılar. Bu nasıl gerçekleşir bilmiyorum. Belki de ekranın ardından bize doğru konuşanlara daha çok para vererek.

Her zaman her şeye inanır gibi görünmeyi seçtim. Hiçbir zaman hiçbir şeye inanmıyor gibi yaşamayı tercih ettim. Beni büyük belalardan uzak tuttu bu stratejim. Teşekkür ederim kendime. Ara sıra ruhumda bir diş ağrısı gibi sızlayan noktalar olmuyor değil. Sıkıntı değil. Bir ara hallederim. Yaşayayaşaya başkalarının zihninde ve dilinde bir yalanadönüştüğümü biliyorum. Biliyorum ki bana dair şeyler uydurulup duracak. ***Biliyorum ki her insanın zihni, diğerlerininkine benzemeyen, şu garip gösteren aynalarla dolu. Ne onlar ne kendim için o aynaları kırmaya çalışma zahmetine girerim.*** Aralarından sessizce geçip koridorun sonuna varmak ve bu lunaparktan sağ salim çıkmak istiyorum. Herkesin kafasında birbirine uymayan görüntüler birakarak. Bir yalan olacağımı biliyorken salak mıyım ben, gerçekliğime ikna etmeye çalışayım sizi? O kadar boş vaktim var mı ki üstüne yalanlar çıkmanız için daha çok malzeme vereyim? İnsan, bir boş küme olmalıdır. İçine başka hiçbir şey sıkışamayacak kadar boşlukla dolu bir çember. Sınırlarını çizerken kalemin atlama yapmadığı, kesiksiz bir hat. Ben, bu hattın ortasında durmuş, etrafımdaki insanlara bakıyorum kendimi; resmîevrakyoksa, karşıma çıkmayın. Kültür geliştiyazanla, evet ama insan zayıfladı.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Yekta Kopan

"ben buradayım sevgili tiyatrocu, sen neredesin?"

Oğuz Atay yaşasaydı, bu ay 86. doğum gününü kutlayacaktık.
(12 Ekim 1934 - 13 Aralık 1977)

İlkokuldan ortaokula geçtiğim yıllarda, Ankara Çocuk Tiyatrosu oyunlarının izleyicisi olmaktan Ankara Sanat Tiyatrosu ve Ankara Devlet Tiyatrosu oyunlarının da seyircisi olmaya terfi etmiştim. Bu terfinin önemli nedenlerinden biri de çocuk yaşta başladığım seslendirme işindeki abilerim-ablalarımdı. Onlara benzemeye çalışıyordum, onların önerdiği kitapları okuyordum, onların oynadığı oyunları izliyordum. Buradan şu sonuca rahatlıklavarabilirsin sevgili okur, büyümüş de küçülmüş bir çocuktum. Çok meraklı ve hafiften ukala.

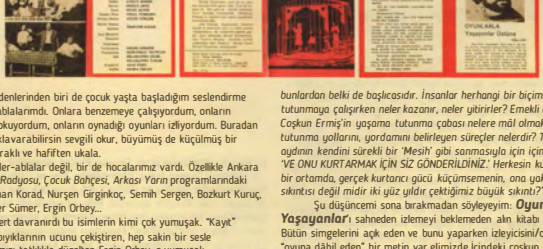

Sadece abiler-ablalar değil, bir de hocalarımız vardı. Özellikle Ankara Radyosunun *Okul Radyosu, Çocuk Bahçesi, Arkası Yarın* programlarındaki hocalarımız: Asuman Korad, Nurşen Girginkoç, Semih Sergen, Bozkurt Kuruç, Ecder Akışık, Dinçer Sümer, Ergin Orbey...

Kimi çok sert davranırdı bu isimlerin kimi çok yumuşak. "Kayıt" işareti vermeden bıyıklarının ucunu çekiştiren, hep sakin bir sesle konuşan, hatalarımızı tatlılıkla düzelten Ergin Orbey, o yumuşak isimlerden biriydi. Gelin o zaman Ergin Orbey'den Oğuz Atay'a bir hat çizelim bu yazıda. Hem de rehber olarak 1979 tarihli ***Oyunlarla Yaşayanlar***'ın ilk temsilinin pek değerli oyun broşürünün izinde.

31 Mayıs 1978 tarihinde Devlet Tiyatroları genel müdürlüğüne Ergin Orbey atanır. O dönemde Kültür Bakanı Ahmet Taner Kışlalı'dır. 1979 yılının Aralık ayındaCüneyt Gökçer'in yeniden genel müdürlüğe atanışına kadar geçen sürede birçokyenilik yapar Orbey: Anadolu'ya yapılan turnelerin sayısını artırır, gençyazarve yönetmenlere üretim olanakları verir, Şehir Tiyatrolarıyla iş birliğini güçlendirir... Aslında Ergin Orbey'in katkısını anlatmak için sadece şunu söylemek yeter: Bertolt Brecht, **Arturo Ui'nin *Önlenebilir Turmanışı*** oyunuyla Devlet Tiyatrolarında ilk kez Orbey'in genel müdürlüğü sırasında sahnelenir. Daha ne oyunlar vardır bu kısa genel müdürlük döneminde sahnelenen: Oktay Arayıcı'dan ***Bir Ölümün Toplumsal Anatomisi,*** Ali Bey'den ***Ayyar Hamza,*** Fernando Arrabal'dan ***Cephede Piknik,*** Lorca'dan ***Eskicinin Tazesi.*** Benim izleyip de unutamadıklarım arasında Semih Sergen, Çetin Tekindor, Selçuk Yöntem, Sema Aybars, Cüneyt Çalışkur, Mazhar Alanson, Ege Aydan, Alpay İzbırak, Tuncer Necmioğlu kadrosuyla sahnelenen John Arden ıcıvalı ***Musgrave'in Dansı*** ve Zafer Ergin, Alp Öyken, Oytun Şanal, İstemi Betil, Tamer Levent, Alev Sezer kadrosuyla içimi hoplatan Herman Melville imzalı ***Yasalar ve İnsan – Billy Budd*** var.

Ergin Orbey döneminin unutulmazlarından biri de Ekim 1979'da perde açan Oğuz Atay oyunu ***Oyunlarla Yaşayanlar*** olur. Oyunu Bozkurt Kuruç yönetir. Dekorlar Güven Öktem, giysiler Gül Emre imzası taşımaktadır. Oyunun dramaturgu ise o tarihte 24 yaşında olan bir ustadır: Murathan Mungan.

İşte şu anda elimizde bir hazine var: İlk gösterimin oyun broşürü. 16 sayfalık bu küçük kitapçıkta beş tane yazı var, dördü OğuzAtayve oyun üzerine (Şerafettin Turan'ın Atatürk Orman Çiftliği'ne ilişkin yazısı, Ergin Orbey'in dönemin kültür politikasının bir yansıması). Bozkurt Kuruç ve Sinan Ercan'ın kısa yazıları da değerli. Fakat Yekta Atay ve Çağlayan Murathan Mungan'ın yazıları günümüzün oyun broşürlerinde bulamayacağımız değerde.

Mungan yazısının bir bölümünde şöyle diyor, *"OğuzAtay, yazarlığında belirli izlekleri işler, durur... 'Tutunamayanlık' bunlardan belki de başlıcasıdır. İnsanlar herhangi bir biçimde yaşama tutunmaya çalışırken neler kazanır, neler yitirirler? Emekli tarih öğretmeni Coşkun Ermiş'in yaşama tutunma çabası nelere mâl olmaktadır? Yaşama tutunma yollarını, yordamını belirleyen süreçler nelerdir? Türkiyeli aydının kendini sürekli bir 'Mesih' gibi sanmasıyla için için eğlenir yazar. 'VE ONU KURTARMAK İÇİN SİZ GÖNDERİLDİNİZ.' Herkesin kurtarıcı kesildiği bir ortamda, gerçek kurtarıcı gücü küçümsemenin, ona yaklaşamamanın sıkıntısı değil midir iki üç yıldır çektiğimiz büyük sıkıntı?"*

Şu düşüncemi sona bırakmadan söyleyeyim: ***Oyunlarla Yaşayanlar***'ı sahneden izlemeyi beklemeden alın kitabı ve okuyun. Bütün simgelerini açık eden ve bunu yaparken izleyicisini/okurunu "oyuna dâhil eden" bir metin var elimizde.İçindeki coşkun duyguları sanatla dışa vurmaya çalışan yarı-aydın Coşkun Ermiş'in, aydınlandıkça bir ermişe dönüşümü, yaşadığımız coğrafyanın bitmeyen Doğu-Batı meselesinin en keskin anlatımlarından biri. Karısı Cemile, oğlu Ümit, kayınvalidesi Saadet, tiyatrocu Saffet Söylemezoğlu, tiyatro sahibi Servet Duygulu, yeni bir hayatın amacı-genç oyuncu Emel Sevinir ve garsonundan müzik öğretmenine sahneye giren herkesle biz izleyicisini bir ip cambazına çevirir Oğuz Atay. Bir türlü dengesini bulamayan bir ip cambazı. Elimizde denge çubuğu, kara mizahın en güçlü replikleriyle sarhoş bir hâlde ilerleriz ipinVoyunun trajik sonuna doğru.

Bütün simgelerini açık eden ve bunu yaparken izleyicisini/okurunu "oyuna dâhil eden" bir metin: Oyunlarla Yaşayanlar.

Vüs'at O. Bener, Oğuz Atay'ı anlattığı bir konuşmasında ***Oyunlarla Yaşayanlar***ın yazılış günlerinden söz eder. Erica marka bir daktiloda, müthiş bir heyecanla yazmaktadır Atay oyununu. Sahnede görmeyi çok istemektedir. Ama bu isteği gerçekleşmez. Oyunun ilk temsili Atay'ın ölümünden iki yıl sonragerçekleşir.

Oyunun konusunu elimizdeki hazineden, ilk sahnelenişinin broşüründen, Pakize Atay'ın yazısından aktarayım, *"Emekli tarih öğretmeni Coşkun, keman dersleri almaktadır. Alt katta oturan aktör Saffet, bu uğraşı fazla gürültülü bulduğundan Coşkun'u daha sessiz bir iş yapmaya, mesela oyun yazmaya yöneltir. Bu arada Saffet, aynı tiyatroda çalışan genç aktris Emel'le tanıştırır Coşkun'u. Emel onu kabuğundan çıkarır. Coşkun âşık olur ve bütün ihtiyatı elden bırakarak ortaya çıkar ve bir oyun yazmaya cesaret eder."*

O yaşta izlediğimde oyundan ne anladığımı hatırlamıyorum. Sanırım seslendirme stüdyolarından, radyo koridorlarından tanıdığımyüzleri sahnede görmek heyecanlandırmıştır sadece. Bir iki yerde de gülmüşümdür herhâlde. Yıllar sonra bir kere daha daldım ***Oyunlarla Yaşayanlar*** dünyasına. Oğuz Atay'ın 86. doğum gününü kutladığımız, onu andığımız bu günlerde bu oyunun metnini okumak, edebiyatımızın "oyun/bozan" yazarının zihninde ilerlemek iyi geldi. "Keşke," dedim, "her yıl sahnede izleyebilsek bu oyunu." Sanırım Devlet Tiyatroları'nın repertuvarında yer almaz? "Ben buradayım sevgili tiyatrocu, sen neredesin?" diyen bir oyunun sesini neden kimse duymaz?

Mehmet Ali Çakmak Aksamsefası

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Gökhan Çınar

çocuğum

Bir çocuk öldüğünde dünyanın çığlık çığlığa yas tutması gerekir. Koşulsuz, şartsız, gerekçesiz, bahanesiz yas tutması gerekir.

Güzel çocuğum, sen bazen anlatıyorsun. Ama seni duymuyorlar. Evin içine cehennem kurmuşlar. Bir mutsuz ilişkinin ateşinde seni unutmuşlar. Kendi öfkelerinin yangınında senin gözlerindeki alevi görmüyorlar. Onları durduramıyorsun. Olanları anlamıyorsun. Oradaki savaşı bitirmeye kollarının gücü yetmiyor.

Duvarlara fırlatılan bardakları çocukluk kırığın yapıyorlar. Atılan tokadın sesini her korkunda duymanı sağlıyorlar. Masaya inen yumruğu yıllar sonra içine oturmuş bir hâlde bulmana neden oluyorlar. Kör kurşun gibi fırlatılan kaba saba cümleleri belleğine birer birer saplıyorlar. Kavgalar uzadıkça savunmasız, sessizlikler çoğaldıkça çaresiz hissediyorsun. O hisleri yıllar sonra karın boşluğunda bir çocukluk miras olarak anımsamaya hazırlanıyorsun. Ev mi burası? Ne yapıyor annen, baban sana? Sana gösterdikleri bu cehennem, kaçtıkçayakalandığın bir yazgıya dönüşüyor. Güzel çocuğum, sen şimdi bu savaştan korunmak için bir koltuğun arkasına saklanıyorsun. Sonra o koltuğun arkası senin dünyan oluyor. Ama yetişkinlikte yaşam savaşının ortasında bir yere saklanamıyorsun. O yüzden daha fazla bağır, daha fazla anlat. Şu anki sesin, şimdiden geleceğine uzanan kuvvetli bir haykırış aslında.

Çocuğum! Sen bazen kim olduğunu bulmaya çalışıyorsun. Etrafındaki dünya ise senin sürüden ayrı olmanı istemiyor. Belki çocuk ruhun çocuk bedeninden dahi [illegible] yaşadığın sokakların çizilmiş sınırları var. Yaşadığın evin görünmez duvarı, telleri, var. Yaşadığın ülkenin daha sen doğmadan senle ilgili yargıları var. Yaşadığın dünyanın adaleti belirliyor senin değerini. Çocuksan sus istiyorlar. Ve konuşmak senin kendini keşfedişin olacakken sözlerini kendi boğazında düğümlüyorsun. Erkeksen ağlama diyorlar. Ve ağlamak bu kadar insanı insan yapıyorken insanlığın içinde saklıyorsun. Kadınsan çok gülmene kızıyorlar. Ve gülmek hayatı hayat yapıyorken hayatını içine gömüyorsun. Nasıl bir düzense bu! Ne çocukluğunda çocuk bırakıyorlar seni ne yetişkinliğinde çocuk olmana izin veriyorlar. Kalıpları kırmaya çalışsan aykırı, sınırları aşmayaçalışsan öteki ilan ediyorlar. Sorsan, seni dünyadan böyle korumaya çalışıyorlar. Ama seni kendilerinden bile koruyamıyorlar. Nesilden nesile aktardıkları ezberlerle senin omzuna kaygıларını bırakıyorlar. ***Seni bu dünyaya getirip kendi eksik hayatlarını seninle telafi etmek istiyorlar. Sonra senin renkli oyunlarına yetişkinliğin gri kurallarını ekliyorlar.*** Sonra seni sistemin defolu başarı kriterleriyle sıralamalara sokuyorlar. Sonra senin hayallerini kafalarına göre ayıklayıp sana planlar sipariş ediyorlar. Sonra sen sana gösterilen hedeflere koşmaya başlıyorsun. Nasıl bir çocuk olduğunu unutmaya başlıyorsun. Sabahları mızmızlanan, mesaide homurdanan, trafikte söven, yatağında iç çeken, rüyalarında ölen bir yetişkine dönüşüyorsun. Hayatını sevmeyen ve gerçek hayatının nerede bittiğini bilmeyen bir ölü çocuk gibi yaşıyorsun.

Çocuğum, sen bazen ölüyorsun. Biz geride kalanlar bazen bunu durduramıyoruz. Bazen yasını bile tutamıyoruz. Şimdi ölsen –ki tekrar ölme ne olur sen çocuksun- sana üzülebilmek için senin nereden geldiğine bakıyorlar. Dilin, tarihin, coğrafyan ve seni dünyaya getirenlerin rengine göre seni uğurluyorlar. Seni bir tarafa ait kılıyorlar ve yas tutarken de taraf tutuyorlar. Ölme lütfen, hiçbir koşulda ölme çünkü sen çocuksun. Sen gidersen senin olduğun cümlelere utanmadan "ama"lar, "çünkü"ler, "belki"ler ekliyorlar. Vicdanların üstü örtülüyor. Konuşanlar susturuluyor, ihmaller unutturuluyor ve senin gidişin olabildiğince sessizleştiriliyor. Oysa bir çocuk öldüğünde dünyanın çığlık çığlığa yas tutması gerekir. Koşulsuz, şartsız, gerekçesiz, bahanesiz yas tutması gerekir. Öldün daha önce, lütfen ölme tekrar! Bir sahile vurdun, bir savaşta vuruldun, bir sokakta kayboldun. Öldün daha önce. Allah kahretsin! Bir cahilin elindeki silahla, bir sarhoşun kullandığı araçla, bir zalimin verdiği komutla, bir yardım elinin uzanamadığı açlıkla öldün. Seni hatırlıyorum çocuğum. Kırmızı balonlu fotoğrafınla, uçurtma uçurduğun gülüşünle, gökyüzüne bakışınla ve ölüme bakarken yüzündeki şaşkınlığınla... Unutursam ben niye varım? Senin gidişini durduramayan insan niye var? Vicdan niye var? Çocuklar ölüyorsa, kalan dünya ne işe yarar? Sen bize bakmaya devam ediyorsun. Gitmiş olsan bile, bıraktığın dünya bir cehenneme dönmesin diye seni ve sana olanları hatırlayalım istiyorsun.

Çocuğum, sen bazen susuyorsun. Sen bazen yaşıyorsun ama ruhunu öldürüyorlar. Ve susuyorsun. Kim susturuyor seni böyle? Canını nasıl yakıyorlar? O odalarda ne oluyor? O evleri kim başına yıkıyor? Kilitli kapıların ardında ruhunu bedeninden kopartmışlar gibi bakıyorsun. Kim dokunuyor senin çocukluğuna? Kim senin çocukluğunu senden alıyor? Hangi lanetli el, hangi kirli nefes, hangi lekeli vicdan rengini soldurtuyor? Ne olur susma. Seni sustırmuş o karanlık gölgeye ve sana susmayı öğretmiş bu kör kalabalığa beraber haykıralım. Sövelim çocuğum, çığlık atalım. Senin çocukluğuna düşen gölge sokaklarda elini kolunu sallayarak yürüyemesin. Seni susturan ses, başka hiçbir yerdeyükselemesin. Suçlu cezasını çekmezse büyüdükçe kendini suçluyorsun. Ona öfken dinmezse kendine öfkende çırpınıyorsun. Susmayı sürdürdükçeduygularını sana ait olmayan bir utanca gömüyorsun. Susma lütfen!

> ***Susmayı sürdürdükçe duygularını sana ait olmayan bir utanca gömüyorsun. Susma lütfen!***

Sana olanları görüyorum ben. Sana baktıkça benim canım yanıyor çocuğum. Pek kimseye anlatmıyorum ama ben de çok canı yanmış bir çocuğum. İzin verirsen elinden tutmak istiyorum. Hiç eli tutulmamış bir çocuğun köksüzlüğünü biliyorum. Farklı yaşlarda iki çocuk, farklı hayatlarda olsak da hayata rağmen birlikte iyileşme umudumuza inanıyorum.

"Gel! Asırlardan uzan da tut ellerimi sımsıcak.
Ol ki ile beslenen çocuklar gülmezdirler.
– Aysel Gürel

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://kantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

Dilan Bozyel

papaz vaazı

(2020, Kurban Bayramı - Elazığ)

Sevdiği gibi sevilmediğini anladığı için ateşe veriyordu kendini ağaçlar.
Leylekler, göç yollarını geriye boyuyordu her sonbahar.
Toprak, eksik yapraklı yoncalar kusuyordu yeşil yeşil.
Dalai Lama'nın gözlerinde umut mu vardı, kırılmış bir yürek mi, seçemiyordu Budistler.
Isa'nın ruhu istekli ama bedeni güçsüz çocukları susuz gecelerce yalın ayak geçiyordu görünmez sınırları.
Ayrık otları hariç hepimiz kök salıyorduk coğrafyaya. Yayıla yayıla, uzana uzana; her birimiz, bir diğerimizin kutsalına tecavüz ediyorduk.
Adalet? Hangi akıllının saçmasıydı bu kelime!
Bir şeyler dönüyordu bu hayatta. Tutunuyordu körler birbirine, bu sebepten çukurlara yığılıyordu teker teker yürekler. Detone yayılar kulak tırmalıyordu gün batımında. Güneş bile kaçıyordu bu gürültüden her akşam vakti.
Dilimizde dönen harfleri tutuşturuyorduk birbirine. Yapış yapış kelimeler çıkıyordu çatlak dudaklarımızdan. Sessiz yalnızlarvardı, babalarımızdan kalan en değerli genetik mirasıydı bu vazgeçemediğimiz yalnızlık.

Saçlarımız toprağa mineral olana dek yıkıyorduk tüm kaleleri. Kuleler kalıyordu geriye, kaçabilen sığınıyordu en tepesine kulelerin. Sonra belki bir demir yığını, adı uçakmış, kuleleresaldırıyordu en ummadığın anda. O da olmadı bir umut, saçlarımızdan tutup tırmanıyormuş doldurmak için yatağın sol boş yanını. Ama ne acı! Ama ne acı! Saç köklerinin sızlaması! Görünmez bir umut uğruna.
Kurban verdik sonra kendimizi. Sütümüzle beşlediklerimizin günahlarının bağışlanması için teslim olduk.

...Görmezden geldiğimiz gerçekler boyumuzu aştı artık. Bu yüzden diğer renkler çok gerçek kaldı. Eski siyah beyaz fotoğrafların içindeki hüzünlü bakışları kestik, aldık, gözlerimize yapıştırdık.

Boğulduk belki ve hatta arafı da geçmiş olmalıyız. Tahammülümüz bile çok geride kaldı. Kutsal kitabın mesajı açıktı,
"Ellerinizi açıp bana yakardığınızda gözlerimi sizden kaçıracağım.
Ne kadar çok dua ederseniz edin, dinlemeyeceğim. Elleriniz kan dolu."

Mehmet Ali & Akşamsefası

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

CEYLAN ERTEM

Ben Ruhi Bey Nasılım

Yazar: Eliz Çetiner
İPK, 2014

En sevdiğim yeri:

Ben Ruhi Bey Nasılım

...O ben ki
Bir kadında bir çocuk hayaleti mi
Bir çocukta bir kadın hayaleti mi
Yalnızca bir hayalet mi yoksa.

Ne peki
Yere dökülen bir un sessizliği mi
Göğe bırakılmış bir balon sessizliği mi
İşini bitirmiş bir org tamircisinin
Tuşlardan birine dokunacakkenki
Dikkati ve tedirginliği mi.

AYŞECAN TATARİ

Sevgili Ermiş
Halil Cibran ve Mary Haskell'in Aşk Mektupları

Yazar: Halil Cibran
Avesta Kitapları Yayınevi, 2010

En sevdiğim yeri:

Ne olursan ol beni hayal kırıklığına uğratamazsın; senin kim olabileceğin veya nasıl davranabileceğine dair hiçbir anyargım yok. Seni öngörmeyi istemiyorum, seni sadece keşfetmek istiyorum. Sen beni hayal kırıklığına uğratamazsın.

Mary Haskell

İREM İLERİ

"Fikrimin İnce Gülü"

Yazar: Adalet Ağaoğlu
Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2007

En sevdiğim yeri:

Beklemek, düşünmek; sevmeden önce de, sevmemeden önce de anlamayı yeğlemek için zaman yok şimdi.

BURAK ASLAN

Gün Olur Asra Bedel

Yazar: Cengiz Aytmatov
Çevirmen: Refik Özdek
Özgün Yayınevi: Yapı Kredi, 1995

En sevdiğim yeri:

Bu yerlerde demiryolunun her iki yanında issız, engin, sarı kumlu bozkırların özeği Sarı-Özek uzar giderdi. Coğrafyada uzaklıklar nasıl Greenwich meridyeninden başlıyorsa, bu yerlerde de mesafeler demiryoluna göre hesaplanırdı. Trenler ise doğudan batıya, batıdan doğuya gider gelir... gider gelirdi...

Senin boşuna kitabın hangisi?
En sevdiğin yeri saç...
bizeyazin@kafadergi.com *adresine*
o yere fotoğrafını da ekleyerek yolla;
belki biz bu sayfada yayımlayalım!

Hazırlayan: Peter Aksel

Sunay Akın

trabzonlu iki doktor

Tıp fakültesini kazanan Krino Kafato, İstanbul'a gelerek okula kaydını yaptırır. Trabzonlu başarılı kalecinin İstanbul'da okuyacağını duyan kulüpler peşine düşmekte geç kalmazlar.

Her futbolcunun bir lakabı vardır: Mehmet'e "hortlak" diye seslenilir, Ziya'ya "barbon", Celal'e "akrep", İbrahim'e "hantal"... Onun ise arkadaşları tarafından takılan bir lakabı yoktur. Bir lakabı olmasını istediğinde aldığı yanıt şu olur: *Adı Krino olana lakap mı takılır?*

Kırım Savaşı'nda Ruslara karşı Osmanlı'nın yanında yeralan ittifak güçlerinin İtalyan komutanlarından biri de Antonio'dur. Ülkesindeki iç karışıklıklardan dolayı geridönmek istemeyen Antonio, dönemin padişahı Abdülmecit tarafından Trabzon'a yerleştirilir. Krino, Trabzon'un Kemerkaya mahallesinde, General Antonio'nun dördüncü kuşak torunu olarak açar dünyaya gözlerini.

Trabzon Lisesinde okuyan Krino Kafato, okul futbol takımının da santrfor udur. Ne var ki kaleci arkadaşı sakatlanınca beden eğitimi öğretmeni Hayri Gür, kaleye onun geçmesini ister. Uzun boylu ve atletik yapılı olan Krino gönlü olmadığı hâlde kendini iyi cirit arasında bulur. Nasıl olsa geçici bir süre kaleci olacağını düşünerek fazla da itirazetmez bu duruma. Krino'nun kalesini koruduğu lise takımı, Trabzon şampiyonu olmakla kalmaz, Samsun'da yapılan karşılaşmalardaki maçları da kazanarak grup birinciliğine adını yazdırır. Trabzon Lisesi, Mersin'de yapılacak Anadolu birinciliği maçları için yola koyulurken başarının mimarlarından biri olarakyaptığı kurtarışlarla herkesin hayranlığını kazanan kaleci Krino gösterilir.

Mersin'de Akdenizgüneşi, Krino Kafato'nun kaldırdığı şampiyonluk kupasındagöz kamaştırır. Mersin, Denizli ve Eskişehir birincileri mağlup edilerek, Trabzon'a futbolt arihinde ilk şampiyonluk kupası kazandırılmıştır. Sırada Ankara'da Harp Okulu, Göztepe ve Beşiktaş'la oynanacak Türkiye şampiyonası maçları vardır.

Göztepe maçı 3-3 berabere devamederken, bir korneratışında autagiden topa hakemgol kararıverir! Yapılan itirazlar sonuçvermezve Trabzon Lisesi mağlup sayılarak profesyonel kulüplerin katıldığı turnuvada Türkiyedördüncüsü olur. Maçlarda en çok dikkat çeken futbolcularden biri de kaleci Krino Kafato'dur.

Tıp fakültesini kazanan Krino, İstanbul'a gelerek okula kaydını yaptırır. Trabzonlu başarılı kalecinin İstanbul'da okuyacağını duyan kulüpler peşine düşmekte geç kalmazlar. Ellerine kaleci eldivenlerini ilk kez İstanbul'da takacak olan Krino, Trabzonlu arkadaşlarının forma giydiği Süleymaniyesporda oynamayı tercih eder. Lefter, Gündüz Kılıç, Baba Hakkı gibi dönemin ünlü futbolcularına karşı oynayan Krino Kafato, tıp eğitimini tamamlayıncaTrabzon'a geri dönerek doktorluğa başlar. Kentinkökü kulüplerinden İdmanocağı'ndayöneticilik de yapan Dr.Krino Kafato, perşembe günleriniyoksul hastalara ayrılır ve gün boyuyaptığı muayenelerden ücretalmaz.

1955 yılının 6 ve 7 Eylülgünlerinde, ülkenin en utançverici olaylarından biri yaşanır; gayrimüslimlerin evleri taşlanır, mezar taşları kırılır, dükkânları ve ibadetheneleri yağmalanır. Kimi kaynaklara göre 15 vatandaşın öldüğü vahşet günlerinden sonraKrino Kafato ülkesinden ayrılarak Kanada'yayerleşir. 6-7 Eylül olaylarında Trabzon'da kimsenin burnu kanamaz ama ülkenin üstünesinen karanlık bulutların Krino Kafato'nun göçetmesindeetkili olduğunu düşünmek herhâlde yanlış olmayacaktır. **Krino, onca yola rağmen çok sevdiği memleketine gelmeyi ihmal etmez ve Trabzon Lisesini n 100. yıl kutlamalarında önüne uzatılan deftere şunları yazar:** ***Ayda da olsam gelirdim.***

Krino Kafato, Trabzon'dan ayrılırken muayenehanesini genç bir doktora, Celalettin Algan'a devreder. Gündüzleri hastaların muayene edildiği binanın ışıkları geceleri de yanmaktadır. Bu saatlerde reçetelerin yerini şiirler yazılı kâğıtlar almakta, burada kentinşairleri, yazarları uzun uzun edebiyat sohbetleri yapmaktadır. Celalettin Algan, İstanbul'daki öğrencilik yıllarında şiir matinelerine katılmış, çeviriler yapmış, "Beş Sanat" dergisinin yazı işleri müdürlüğü görevini üstlenmiştir. Dergilerde şiirleri de yayımlanmıştır.

Heybeliada Sanatoryumunda dört yıl eğitim alan, çalışmalar yapan Celalettin Algan, Verem Savaş Genel Müdürlüğü bünyesinde Anadolu'nun her köşesinde salgın hastalıklarla mücadele etmek üzere Dünya Sağlık Örgütünün dikkatini çekerve Afrika'da iki yıl görev alması istehir.

Kaleci Dr. Krino Kafato

Kafato'nun Trabzon isimli teknesi...

Fotoğraflar: Bizim Krino, 2017, Yönetmen: Muhammet Çakıral, Yapımcı: Murat Başman

Dr. Celalettin Algan Afrika'da

Fotoğraf: Algan Ailesi Arşivi

Celalettin Algan, kabile savaşlarının ortasında salgın hastalıklara karşı savaş açar.

Trabzon'un yetiştirdiği en idealist bilim insanlarından biri olanCelalettin Algan, karakitadasalgın hastalıklarlamücadele etmek için uç çocuğunu geride bırakır.

Avrupalı doktorların çalışmaktan korktuğu, kabile savaşlarının cehenneme çevirdiği Ruanda'yı tercih eder Trabzonlu delikanlı... Kapısından içeri girdiği sanatoryum Hutular tarafından basılmış ve Tutsi olan sağlık memurlarıyla birlikte yataklardaki hastalar da katledilmiştir. Doktorların kaçtığı sanatoryumu yeniden hizmete açan Celalettin Algan, kabile savaşlarının ortasında salgın hastalıklara karşı savaşaçar. ***Aşı yapmak için köy köy gezer, hiçbir beyazın adım atmaya cesaret edemediği topraklarda verem ve çiçek hastalığının kökünü kurutmak için dolaşır.*** Adım atmadık yer bırakmaz Ruanda'da. Öyle ki ülke nüfusu dört milyon olarak bilinirken, Dr. Celalettin Algan'ın aşı çalışmalarında beş milyon olduğu ortaya çıkar.

Ruanda'nın ardından Senegal'e yardıma koşar Celalettin Algan... Bu ülke halkını da salgın hastalıklardan kurtardıktan sonra Kongo'da görürüz onu... Ve Madagaskar'da... İki yıllığına gitmiştir Afrika'ya ama 21 yıl geçmiştir aradan... Evet, salgın hastalıklarla mücadeleyle geçen 21 yıl!.. DünyaSağlık Örgütü tarafından verilen "Çiçek Hastalığı Eradikasyonu Nişanı"na, Madagaskar devletinin layık gördüğü nişan eklenir.

2005 yılının 22 Haziran'ında kaybederiz Celalettin Algan'ı. Hayatını KaraAfrika'ya, koca bir kıtayı salgın hastalıklardan kurtarmaya adayan cesur doktorun bir büstü dikilir Trabzon'un meydan parkına... Ama bu kez "nişan" alır birileri, insanlık tarihinin yüz akı Trabzonlu doktora!.. Celalettin Algan'ın heykelini hedefalanlar, içlerindeki karanlığı kusarlar ve onu konulduğu yerden kaldırmayı başarırlar. Ne gariptir ki heykelini dikenler de kaldıranlar da Trabzonlulardır. Sahi, Ay'ın bir aydınlık bir de karanlık yüzü vardır, değil mi?

Ve yine ne gariptir ki Celalettin Algan şu dizeleri yazmıştır:

Kolay mı sanırsın kalbim
Bir meydan kadar genişken insanın içi
Yalnız bir heykele taht kurmak

Trabzon'da geçen çocukluk yıllarımda Tarzan'ın çizgi romanlarını okurken, karakitanın gerçek kahramanının Trabzonlu bir doktorolduğunu bilemezdim. Aynı yıllarda okuduğum bir başka çizgi roman olan Kaptan Swing'de adı geçen Kanada'nın OntarioGölü'nde yüzen Krino Kafato'nun teknesinin üstünde "Trabzon" yazdığını bilemediğim gibi...

Celalettin Algan'dan 12 yıl sonra, 9 Mayıs 2017'de dünyaya gözlerini Krino Kafato'nun Trabzon'dan ayrılan bir kısmı doğduğu kent Trabzon'a getirilir, çocukların yüzmeyi öğrendiği Ganita'da denize dökülür.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ankey.org

BUĞRA GÜLSOY

İKİNCİ KIYAMET

GÜNEŞİN DOĞDUĞU YER

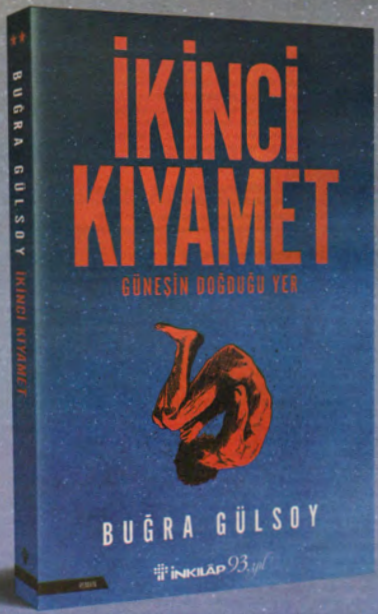

Buğra Gülsoy, *Birinci Kıyamet*'in devamı olan, serinin son kitabı *İkinci Kıyamet*'te okurlarını sürükleyici bir yolculuğa daha çıkarıyor. Yaşanmış akıl almaz bir hikâyeden esinlenen roman, aşkın ve savaşın tanıklığında tüm zamanların içinde geçiyor.

MANDOLİN İNKILÂP 93. yıl Sayfa 6

İSTANBUL / Merkez Yanıbora [illegible] Cahşelleviler Mebroport
İSTANBUL / Beykent Pen[illegible] / İZMİR / Çiçi

/inkilapkitabevi • /inkilapkitabevi • /inkilapkitabevi • Online alışveriş: inkilap.com

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Gökhan Dağıstanlı

çargâh

Yavaş yavaş yitiriyorum aklımı. Gülmenin bir hâli vardır, kahkaha büyürken acıya dönüşür içinde. Ve gözyaşların yine akar ama bu kez başka sebeple.

Yavaştan canı çekiliyor yaprakların. Kimseye uymayan bir mevsim yaklaşıyor. Yarıya inmesi de yakın bayrakların. Güneşin bütün acıları ters yüz eden gülümsemesi diğer yarım küreye doğru uzaklaşıyor. Biraz olsun kovmak için kafamızdan düşünmeyi kaçıyoruz şehirden. Milyonlarca yıldız son resmigeçitleri yapmak üzere Kuzey Ege'nin üstüne serilmiş, öylece duruyor. Tanrı'nın bu ihtişamlı gösterisi boş beleş kaygıları apar topar yolculuyor beynimden. Acıymış, dertmiş, sıkıntıymış hepsi taca gidiyor. Sebepsiz yaşlar boşalıyor baktıkça gözümden. Kapasam, aşkın gözleri karanıyor. Yavaşça kalkıyorum Ege'nin koynundan. Bu kadar huzur yakamdan tutup bir aşkın küllerinin üstüne üflüyor beni. Derince nefes alıyorum utanmadan yine boynundan. "Bir yıldız kayar sa bütün yıldızların yeri değişir!" diyorum içimden. Çünkü öyledir. Öyle olmalıdır ya da. Evrenin ahengidir, vektörel dengedir bu. Büyük büyük laflar ediyorum. İnsan dediğin garip şey,duygularını küçültse düşüncelerini büyütüyor. Dengeleneyim, topraklanayım telaşının içinde yüklü bir üstten bakışı üstleniyorum. Enerjiydi, kuantumdu, kütle çekimiydi derken zihnimi kendimi beğenirken buluyorum. Hay Allah! Kibirle mi dolu tanrıların kucağı? "Namaste" diyorum o sıra ya da bana öyle geliyor. Kahkahalarla gülüyorum. Buymuş işte olacağı! Yavaş yavaş yitiriyorum aklımı. Gülmenin bir hâli vardır, kahkaha büyürken acıya dönüşür içinde. Ve gözyaşların yine akar ama bu kez başka sebeple. Ellerimin üstüyle silıyorum yanaklarımı. Koşmayı mı düşünüyor ayaklarım ne? Göğsüm tutuşmayı mı düşünüyor? Canım çıkmayı? Isırıyorum dudaklarımı. "Az içki hiç içkidir!" deyip bir kadehi daha yuvarlıyorum. Ölümü kutsuyor beynim bu kez. Ya başka hayat yoksa diye fısıldarken bulunca kendimi bütün seslerimi kısıyorum. İşte o an salına salına geçiyor üstümden son yazdığı sözcükler. Hiç yoktan bir arıcasızlık sızıyor yağmur damları düşmemiş aramıza. Koştuğum her sokağı çıkmaza çevirmese, iyi.

Unutmaya çalıştığım anılardan vuruyor beni. Aklımda öylece asılı duran bir geceyi anlatıyor. Kadıköy'de bir sahnenin önünde oturuyorum. Heyecanından yakalayıp seviyorum onu. Sözcüklere can veren sesinden... "Kışın en parlak gecesi" diyor, deli gibi yağan yağmuru söylüyor, alkışlardan kıyametlerden bahsediyor. Kendi tarafını çekip çeviriyor ama benim tarafımı uzatmıyor. Tezgâhı tezgâh olalı böyle. Kendi denizinden karşı kıyıya kolayca sıçranamayan, bazı şeylerin ancak ucundan fark edildiği... Şarkısı satır fazlalığı, şiiri dize eksikliği. Petrol yangınına su sıkmışlığımı, komando taburunu ham çarık kıl çorapla kuşatmışlığımı bir kenara bırakıyor. Temiz kalbi ışığa yükseldim sanıyor. Niyeti niyet olalı böyle. Onca bağırış çağırışının içinde bir nilüfer çiçeği. Yağmuru yeni içmiş orman rengi gözlerini acıyla kısıp gelinlik giymiş ellerini uzatıyor sanki. "Güzelim!" diyor benim için, kalbimi acıtıyor. Her şeyin sonuna gelmişiz oysa, ihtimal ya yaşamın bile sonuna... Pek az vakit kalmış perdenin kapanmasına. Vaktinden önce anlasak ne fayda. Yalın kılıç gelip kâğıt kesikleri bırakarak geçen bir aşkı terk etmek istemediği haykırışından belli. Kızdığı zaman ne kendine ne başkasına benziyor, üzülünce de öyle. Ama bu ikisi de birbirine hiç benzemiyor. Biri yeni bir serüvenin yolcusu, öbürü insanda can bırakmıyor. Yalnızlık değil bu, yalnızlaşma hâli. Özre yakışmayan sitem gibi dökülüyor üstümden. Son başka, sonuç başka. Hiç tanışılmamış bir şehir, nüfusunu sayıyor. Sınırında durup bekliyor beni. Acılarından kaçıp göze alınmış bir göçü belli ki anlamıyor. Öysa her gün biraz daha serseminliyor ve yavaşça seyrediyor eski semtler. Terk edilmiş sokakları hep bitpazarı. Hâliyle nur yağmıyor topraklarına. Saçından başlayıp ayak parmaklarında büyüyen gülümsemeyi unutsam, iyi.

Geçen kış kar yağmadı ama kimse anlamadı. Çirkinliklerin içinde bir güzellik girmişti yürürlüğe. Kizarmış gökyüzü kondu masamıza. Şiirler okundu. Hakkı bin kere verilmiş şiirler... Bunlar kaç kere gelir ki insanın başına? Unutup ezberimi, değiştiriyorum hayatımı. Artık az içmek lazım. Kurumuş yaprakları toplamak, ölmeyecekmiş gibi çalışmak, ne bileyim, her gün erken kalkmak lazım. ***Zaten başımızda bin musibet, kıyımızda kokusu yükselen savaş, eceli gelmiş ya da yazgıdan habersiz binlerce ölüm. Ne desem, artık aşkı hatırlamamak lazım.*** Bir manası varmış gibi asılmak hayata, eğleniyormuş gibi kahkahalar atmak, unutmak için eskitmek kederleri, savsaklayıp pek azımıza öğretilmiş erdemleri, gelişine yaşamak... Bir akşam yolumu düşürüp evinin önünden geçmeden, en içten çağrısını işitmeden, balkona bir çiçek daha eklemeden yaşamak... Her kış unutulur da geçen kış unutulmaz. Geceleri bilenip saplanır dünya durdukça uykularıma. Tuzlaçizer gözlerimin kenarını ara sıra. Seyrelir durur ama unutulmaz. Değerinden aza bozulur günü gelir. En ince ayrıntısına kadar aldatılır. Utançla örtülür yabancı kokulara bulaşan çarşaflar. Sonra kapıma değişik değişik arabalar yanaşır. Bu yükle dik durmaz bu boyun, her gün biraz daha eğilir. Kocaman bir Ürün yüklenmiş pazar arabaları... Acıyla dolup taşan bu kış mevsimi. Birbirine benzese her ayak sesi, iyi.

Büyük büyük laflar ediyorum. İnsan dediğin garip şey, duygularını küçültse düşüncelerini büyütüyor.

İsim, Çargâh: Türk müziğinde "do" perdesinin adı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://antiev.org

Can Yılmaz

çok duygulu adamdı rahmetli...

Beyninin bir köşesinde kümelenip küflenen hayaller için hiçbir zaman geç değil. Çalışarak hayallerini gerçekleştiren milyonlarca insan yanılıyor olamaz. Bizim talihsizliğimiz "yapamazsın" diyenlerin cennetinde yaşıyor olmamız.

Kişisel gelişimimizde son derece önemli bir yeri olan duygularımız, yaşadığımız kültürün içinde yoğurulup bizi biz yapar. Ama biz bu *"duygu"* denen illetin esiri mi oluruz yoksa her uyandığımızda yeniden mi yaratırız yaşamımızın merkezindeki karman çorman ruh hâlimizi?

Yaşamaya kendimiz karar vermedik ama madem geldik şu dünyaya, *"kendi dünyamı kendim yaratırım, bu yetenek bende var, ruhumun derinliklerinde halay çeken duygularımın esiri olmadan şu işi halledebilirim"* demeyi becerebilirsin ya da kafandaki dünyanın yerleyeksan olmasına yol verebilirsin, o zalım duygularının alttan alta fısıldayarak verdiği talimatlarla.

Duygular, sen farkında olmadan dâhil olur hayatına ve bir bakmışsın elindeki tabelalarla yön veriyor sana henüz alınmış taze ehliyetinle çıktığın hayat yolunda. Sapmayacağın bol balçıklı çıkmaz sokağa da gönderir seni, keşfedilmemiş bakir kumsala çıkan bir patikaya da... Neresinden bakarsan bak eşsiz bir yol deneyimi; her ikisinden de ağzının payını alarak çıkabilirsin, işin kötüsü bunu yaparken fark etmezsin bile. Kuma indiğinde yüzün güler, çamura saplandığında büyük ihtimalle öfkelenir ve çıkmak kolay olmasa aramak da beyhudedir, kendini daha fazla batırmadan insan kıyamadan...

Duyguların esiri olmadan yaşamak mümkün mü? Sonuçta başımıza gelen negatif veya pozitif şeylerin hepsinin tertibini *"duygular"* yapıyorsa, güvenli bir limanda demir atıp, sütliman denize bakıp soğuk bir şeyler yudumlarken, yüzümüze zeytin kokulu bir rüzgârçarpsa ve sırtımızı yasladığımız dağlar *"baba ben buradayım, korkma"* dese olmuyor mu yani? Bence bu *"hayal"* de mümkün... Kendinizi sonsuz güvende hissettiğiniz bir dünyada ayakta kalmak mümkün.

"Kendi yağımla kavrulmak" diyelim kısaca biz buna; kendi dünyanı yaratabilmenin adı bu olsun, hem yerli hem milli bir yanla... İlk şart *"ben kimim?"* diye sormak olmalı ama cevabında gerçekleri duymaktan korkmadan dimdik durmayı becerebilmen lazım, dürüst ve açık sözlü olup kim olduğunu kendine anlatman gerek, tane tane, eğip bükmeden... Bu cevabın sayesinde kim olduğunu el mahkûm kabul etmiş de olursun, kendine yalan söylemek zordur çünkü. Kendini ve bazı şeyleri neden yaptığını anlamak, içinde sıkışıp kaldığın dünyanın önünde Isparta halısı gibi açılması için önemlidir. Etrafındaki kalabalıklara yol ver, kendi hayatlarını yaşamak için onların da fırsatları olsun. Seni gerçekten hak etmeyen insanlara sınırlı zamanını bol keçe dağıtmaya gerek var mı? Canının çektiğini üzerimizde test eden insanların sıktığı boynumuzu onların elinden kurtarmanın zamanı gelmedi mi? Bizi kırıp parampara eden yığınlardan müsaade istemek için daha ne bekliyoruz? Boğazımızdaki elin bir şefkat eli olduğuna, sevginin bu olduğuna ikna edilmişiz bir yerlerde... ***Kendimize inanmakta o kadar ürkeğiz ki bir şeye veya birine ihtiyacımız olduğunu düşünmekten kendimizi alamıyoruz.*** Peki bu doğru mu? Bence hayır. Hayallerin hayal olarak yitip gitmek zorunda değil. Beyninin bir köşesinde kümelenip küflenen hayaller için hiçbir zaman geç de değil. Çalışarak hayallerini gerçekleştiren milyonlarca insan yanılıyor olamaz. Bizim talihsizliğimiz *"yapamazsın"* diyenlerin cennetinde yaşıyor olmamız. Başka bir engel yok. Hayatımıza temas edenler *"bunu yapamazsın"* dedi diye *"senin hayatını"* organize etmeleri saçma değil mi? *"Hadi gözüm tezgâhın önünü kapatma, bu hayat benim"* demenin keyfine varmak lazım, o talihsiz ve hayat katili cümlenin sonunu beklemeden... Dünya çok mu temiz, çok mu eğlenceli, çok mu keyifli? Yooo... Yaşadığımız hayatın yarısından fazlasında önümüzde ne olduğunu görmediğimiz bir sisin içindeyiz hatta çoğumuz için o sis, karanlıkların da içinde; krediler, borçlar, aşklar, neşe, ihanet, parasızlık, yitip giden zaman ve daha bin türlü musibet... Bunlar her şeyin sonu mu? Bence değil. Tüm duyguların sürekli değişerek hayatımıza dâhil olduğunu görmemiz lazım. Ne sürekli acı çekebilir insan ne de sürekli mutluluk mümkün... Çoğu, bir andan ibarettir insan yaşamının içinde.

Boğazımızdaki elin bir şefkat eli olduğuna, sevginin bu olduğuna ikna edilmişiz bir yerlerde...

*"Başımıza gelen"*le ne yapmaya karar veriyoruz, işte mesele bu. Acının bizi tek bir darbeyle yere sermesine yol mu veriyoruz yoksa kelebek gibi uçup arı gibi sokmanın yollarını mı keşfediyoruz onun içinde? Başına her ne geliyorsa, finalde senin hamlen belirliyor nasıl bir dünyada devam edeceğini...

Negatif insanların ve düşüncelerin seni ele geçirmesine bir kere müsaade edersen geçmiş olsun. O girdap seni ilâğına kadar kurutur, geriye kalan posan da hiçbir hatta yaramaz... *"Bu benim hayatım"* demenin zor olduğunu *biliyorum* ama denemelisin. Yaşadığımız dünya bir cennet bahçesi değil ve etrafımız sandığımızdan daha kötü insanlarla dolu. Burada karar vermek sana düşüyor: Bu kötülük benim yaşamımın bir parçası olacak mı? Dünyanın her köşesinde kötülüğün kol gezdiğini kabul etmek önemli ama bir o kadar da iyi şey var gözünü açıp görebilceğin. Kötülere göz kırpmak yerine iyiliği görmek seni değiştirir. Kocaman bir kötü adamdan ve ürkekten ve ürkekliğin bir yıldızı olmayı becermek lazım. Onunla sevinebilirsin, onunla ağlayabilirsin, mahalledeki komşuların değil...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranfey.org

Bedia Ceylan Güzelce

misafirperver

Canım misafir, başımızın üstünde kimsenin görmediği, kimsenin gitmediği, bilmediği bir yerde konumlanır. "Başımın üstünde yerin var" deriz ona her fırsatta, vardır da.

En son ne zaman misafirliğe gittiniz? Dün mü, önceki gün mü? Bayramda mı? Bayramda keşke gitmeseydiniz. Siz bayramda misafirliğe gittiniz diye ben kendi annemin evine korka sıkıla, çekine çekine, yani gerçekten misafir gibi gidiyorum. İş güç, malum, kaptıysam şu illeti, kaptığımla kalayım da kimseye taşımayayım diye.

İnsanı diri tutan, hayata bağlayan bir şey misafirlik. ***Sevdiğin insanlarla dolu bir eve misafir olması da sevdiğin insanlarla dolu evinde misafir ağırlaması da güzel.*** Benim babam misafirliğe gitmeyi sevmezdi ama evimizden misafir hiç eksik olmazdı. Hafta sonu oldu mu çiftliğe eski usül kalabalık aileler doluşur, bir nevi izdiham yaşanır, babamın evimizin terasına özel olarak yaptırdığı ocakbaşında -evet bildiğiniz ocakbaşı hem de en L cinsinden- yeniliir, içilir, şarkılar söylenir, bir keyif kıyameti yaşanırdı. Keyif kıyameti nedir ben o zaman anladım, öyle mutlu, öyle neşeli olursun ki gürültüsü patırtısı şarkı gibi, kırılan tabağı çanağı nazar bozucu bir büyü gibi gelir. Böyle keyif kıyametlerinden önce misafirin karşılanması faslı vardır, işte ben o kısmdan hiç hoşlanmam, çocukken de hoşlanmazdım. Misafir eve gelir gelmez ben ortadan kayboldurdum. Odama gider, bir şeylerle meşgul olur, "hoş geldiniz" merasimi bittikten sonra ortaya çıkardım. Böylece tanıdık tanımadık bir sürü insanın beni ömpesinden, yaşıma, okuluma, derslerime yani aslında hiç umursamadıkları gündelik yaşamıma dair sorular sormasından, cevap verme zorunluluğundan,çocuk yerine konmaktan da yırtmış olurdum. Çocukken misafir karşılamaya zorlanmadığım için şanslıydım, hem zaten ellerinde ya baklava ya da pastayla gelıyorlardı. "Bu evde bir çocuk var, ona bir oyuncak götürelim" diyen pek olmuyordu.Gerçi oyuncaklarım az, oyun arkadaşlarım çoktu benim; çiftlik hayvanları, ağaçlar, sulama kanalları, kurumuş göletin dibindeki çamur gibi. Hiç düşmeden saatlerce koştuğum, hiç canım acımadan kafamı gözümü patlattığım oyunlar, başımı ne yana çevirsem yanımda bulduğum arkadaşlar...

O günden bu yana misafiri çok ama çok sever, işin seremonisini hızlıca geçmek isterim. Evimize gelenler hemen buzdolabını açsın, hemen bardağın, çatalın, suyun sodanın, ekmeğin, kuru yemişin yerini öğrensin isterim. Hatta yerini beğenmedilerse değiştirsinler, mümkünse elleri boş gelsinler, misafirliğe geldiler diye dertlerini tasalarını kapının dışına değil bilakis kapının içine, salonumuzun tam ortasına getirsinler çok isterim. Evimize gelen kişi nin, kendi evinde misafirliğe gelmiş gibi hiss etmesi için çabalarım. Çabalarım derken yani hiç bir şey yapmam. Zira, fazla çaba misafirin gözünden kaçmaz, üstelik beceriksizsen misafire kendini yük gibi hissettirirsin ki bu çok tehlikelidir. Bir daha evine gelişlerini rüyanda görürsün. Kendi evinde misafirliğe gitmek duygusu, hani bayramda İstanbul'da hissettiğimiz şey var ya, onun gibi bir şeydir. Bomboş İstanbul'da gidin bakalım Sultanahmet'e, nasıl hissedeceksiniz. İnsan yaşadığı memleketin turisti olma hissini hiç değilse bir defa tatmalı hayatta, en az bir defa.

> İnsan yaşadığı memleketin turisti olma hissini hiç değilse bir defa tatmalı hayatta, en az bir defa.

Canım misafir, başımızın üstünde kimsenin görmediği, kimsenin gitmediği, bilmediği bir yerde konumlanır. "Başımın üstünde yerin var" deriz ona her fırsatta, vardır da. Ne kıymetli şeydir misafir, evimizi kuraraken, onun için bir oda ayırırız: Misafir odası. Terliği ayrıdır, havlusu ayrıdır, çarşafı yorganı, bardağı tabağı hep ayrıdır misafirin. Evimize gelen konuğa sunduğumuz tabakta o yokken yemek yiyemeyiz. Misafir gibi, israf gibi gelir. Söyleyin, hanginiz annenizin misafir tabaklarında evde misafir olmadığı zaman yemek yiyebildi? Her şeyin en güzeline layıktır ve her şeyin en güzelini de alır misafir. Oysa umduğunu değil, bulduğunu yiyen, bereketiyle gelendir aynı zamanda, kendini tevazuyla konumlayan ama gerçek hayatta şatafat, süs ve lüksle karşılanandır. Evde birinin gözü seyirse "hah misafir gelecek" deriz, hepimiz çok iyi biliriz ki emekleyen bir çocuk yaklaşan misafirin habercisidir. Gündelik hayatta olağan kabul edeceğimiz pek çok durumu misafirin gelecek olmasına yoracak kadar tatlı, nahifizdir. Ahh bir bahane olsa da misafir gelse diye için için bekleriz. Gelip saatlerce oturmuş, yemiş içmiş hatta artık canı bile sıkılmıştır misafirin, kalkacak olur, "e daha yeni geldiniz" deriz ya da "niye hemen gidiyorsunuz?" diye sorarız. Film başa sarar, biraz daha biraz daha derken misafir yatıya kalır ve misafir odası şenlenir.

Bugün öğrendim ki misafir kelimesinin bir anlamı daha varmış. ***Gözün saydam tabakasında herhangi bir nedenle beliren beyaz lekeye de "misafir" denirmiş. Bir bakıma gözümüzün nuru, bir başka açıdan da gözümüzün gördüğü her yerdedir misafirlerimiz.*** En son ne zaman misafir ağırlayabildiniz, en son ne zaman korkmadan, çekinmeden, şu salgın illetini düşünmeden misafirliğe gidebildiniz? Şimdi kimseyi çağıramaz olduk evimize. Aynı bardaktan içemez, aynı odada kahkaha atamaz olduk. Başımızın üstü boş, misafir takımları durduğu yerde eskiyor, terlikleri'havluları hep soluk, hep neşesiz. Belki bu dünyadaki misafirliğimiz ağzımızda acı bir tat bıraktığından, tatlısızmisafir ağırlamak istemeyiz ama baklavacılar boş, fıstıklı mı ceviziı mi diye düşünmek anlamsız. Belki dünya hayatında nice kapı yüzümüze kapalı olduğundan, evimizin kapısı sonuna kadaraçıktır misafirlere. Biz tek başımıza mutlu olmayı bilmeyiz, misafirsiz neşesi çıkmaz hayatımızın. Evimizin eksiği, en güzel ferdi gibi misafir, gelsin, daha çok gelsin isteriz. Halil Cibran der ki "Misafiri olmayan bir ev, mezardan farksızdır."* Neden bilmem ama benim gözlerim evimde misafirlerimi arıyor. Kendini evinde hissetsin istediğim misafirlerimi...

*Sand and Foam, Alfred A. Knopf Yayınları, 1946

Mehmet Ali & Akşamsefası

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Tüm Kitapçılarda

"Siz aslında o çok sevdiğiniz filmin baş kahramanısınızdır, sadece fark etmeniz zaman alır. Kimi tekli infazlar, çoklu ölümler içinde doğal yolla belki dosyaları kapatıyordur.

Bazen birileri için mafya sizsinizdir..."

CENEVRE Fikir • Sanat

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

sinearasakten

Mehmet Ali & Akşamsefası

Nilay Örnek

ilkokul kömürlüğünden uluslararası konser salonlarına

Bazı insanlar böyledir; sadece kendileri için değil, toplum için de iyi bir şeyyapmak ister, bunun için kimilerini şaşırtan bir çaba gösterirler.

Akademisyen YelizYalın Baki, eşi MehmetBey *için şöyle diyor, "Ben onu tanıdım tanıyalı böleydi. Hep geniş bir kitle için kaygıloır, hayat içinbir şeyler yapmak ister, çeşitli kaynaklar gösterir, 'bunu insanlar için nasıl harcarız' düşünürdü."*

Mehmet Selim Baki mimar. Hep iyi bir müzik dinleyicisi olmuş. Kendisi de gitar çalıyor. Müziğin iyileştirici, barışçıl, yaratıcı gücüne inanıyor. Nevşehir'de ilk bandoyu kurmuş olan dedesini, çocukken çatılarda korno çalanları hatırlayan Mehmet Bey, önce bir sivil bando kurmak istemiş, barış şarkıları seslendiren, belki de savaşlarda en çok zarargören çocuklardan kurulu bir bando.Sonra İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin **"Herkes, toplumun kültürel yaşamına serbestçe katılma, güzel sanatlardan yararlanma, bilimsel gelişmeye katılma ve bundan yararlanma hakkına sahiptir"** diyen 27'nci maddesi, Mehmet Bey'e bir hayal kurdurmuş. İmkânı olmayan çocuklara müzik eğitimi verilmesine destek olmak, onlardan oluşan bir orkestra kurmak...

Kendi sınırlı bütçesiyle, çevresinden hiçbir yardım beklemeden, sponsor aramadan işe başlamış Mehmet Bey.

Yeliz Yalın Baki, Samuel Matus (*"Barış için Müzik" Müzik Direktörü ve Orkestra Şefi*) ve Mehmet Selim Baki

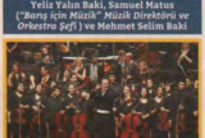

YETENEK KRİTERİ YOK, İSTESİN YETER

"Arada olmayanları, güçlükleri anlatmayayım," diyor Yeliz Hanım, "olanları" özetlemeye başlıyor. "*Amaç, klasik müzik temelli, çok sesli müzik eğitimiydi... Bir orkestra için pekçok farklı enstrüman lazım, bir anda teşkilatlanmak zor. Sonra akordeon aklına geldi Mehmet'in. Akordeon başlı başına bir orkestra gibi. Mehmet, Kırım'a dönmüş olan çok beğendiği bir hocayı buldu, İstanbul'ageri getirdi, ona ev tuttu. Peki nerede başlayacağız? Edirnekapı'da, Ulubatlı Hasan İlkokulu Müdürü Kadir Daloğlu, bize çok destek oldu. Badrum katındaki bir kömürlüğü bize tahsis etti. 'Gelin burada başlayın,' dedi. Mehmet, kömürlükten rengârenk bir müzik atölyesi yaptı. Çocuklar orada olmak için can atıyordu."*

İşte "Barış İçin Müzik", 15 yıl önce böyle küçücük bir alanda ve ilk ses, ilk müzik ile ortaya çıktı. Yetenek seçmesinin yapılmadığı, gönüllü her çocuğun katılıp istediği kadar kalabildiği, öğrenenin öğrendiklerini yenilere aktardığı, rekabetçilikten uzak bu eğitim modeliyle çocuklar, kısa sürede nota okumayı, evlerine de götürebildikleri akordeonu çalmayı öğrendiler.

YEDİ BİNİ AŞKIN GENCİN HAYATINA DOKUNDU

Öğrenci sayısının artmasıyla, başka müzik aletlerine ihtiyaç doğdu. İlk piyano, yaylı, vurmalı ve nefesli sazlar Baki çiftinin olanaklarıyla Çin'den getirildi. Zamanlavakfın "dostları" da arttı, pek çok enstrüman alındı, vakfın bünyesinde de bir enstrüman onarım atölyesi kuruldu.

Barış İçin Müzik Vakfı, 15 yıldayedi binin üzerinde çocuğun hayatına dokundu. Üstelik "müzik öğrenip gitti" durumu yok; vakıf, pek çok gencin "yıllarca" ikinci evi oldu. Bu gençler, dünyaca ünlü orkestra ve müzisyenlerle, Türkiye'nin ve dünyanın farklı şehirlerinde binlerce kişiye konser verdi. Vakfın kendisi de uluslararası anlamda örnekalınan sürdürülebilir bir yapı oldu.

Eşi gibi kendisi de işini bırakıp bu hayale ortakolan Yeliz Yalın Baki, "Barış İçin Müzik anonimleşsin, herkese ait olsun istiyorduk; o yolu gördük. Barış İçin Müzik'in çok iyi dostları, destekçileri var," diyor.

PETER VE KURT'U SAHNELEYECEKLER

Pandemi döneminde online ortamdaçalışma yapan çocukların şimdiki amacı, kasım ayında bu projenin 15'inci yılını *Peter ve Kurt*adlı senfonik masalla kutlamak... Gençlerin müzikleri kaydedilmiş, Şebnem Bozoklu masalı okumuş, Selçuk Metin de filmini yapmış. Şimdi kurumsal bağışlar ve bilet satışlarıyla bu gösterimnin yapılması ve vakfadestek sağlanması planlanıyor.

Son yıllarda Edirnekapı dışından da çok talep geliyormuş. Ailesinin hayat şartları nedeniyle özel bir ilgi gösteremediği çocukları öncelikli olarak gözettiklerini söylüyor Yeliz Hanım. Ancak hevesli olanı dışarıda bırakmamayı çok önemsiyorlar.

Adalar ve İstanbul dışında İzmir ve Bursa'da da uygulanan Barış İçin Müzik sistemi Ardahan ve Eskişehir gibi illerde de çeşitli çalışmalara örnek model olmuş.

"DÜNYAYA BAKIŞIMIZI DEĞİŞTİRDİ"

Bu projeden pek çok müzisyen çıktı, çıkıyor... Ama hedef müzisyenyetiştirmek değil, müziğin güzelleştirdiği, birbirini destekleyen, "ayrı telden çalabilen" insanlar yetiştirmek...

Vakfın, Twitter hesabından 22'nci yaşını kutladığı Hazal Anık'ın Milliyet Sanat'a söylediklerini gördüm. Barış İçin Müzik'in bir genç için kıymetini onun sözleriyle anlatmış olayım, "Siirt'ten İstanbul'a taşınmıştık. Okulda her sınıftan 'yaramaz' olduğu düşünülen iki öğrenciyi vakfaakordeon derslerine gönderdiler. Yaramaz olmadığım için üzüldüm. ***10 yaşındaydım. Arkadaşlarım akordeonlarını sınıfa getirince ilk kez bir enstrüman gördüm. Okulumda çalışmalar başlayınca hemen katıldım.*** Akordeonla başladım, çelloya geçtim. Şimdi ikisini birlikte çalıyorum. İlk konserimi okulun konferans salonundavelilere vermiştim. Sonra bu hayal ettiğim yerlere, ülkelerde dünyaca tanınan insanlarla aynı sahnedeydim. Bu hayal ettiğim yerlere gidecekti inanır mıydım, bilmiyorum. Burası dünyaya olan bakışımızı değiştirdi."

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranley.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

patara'nın güçlü kadınları

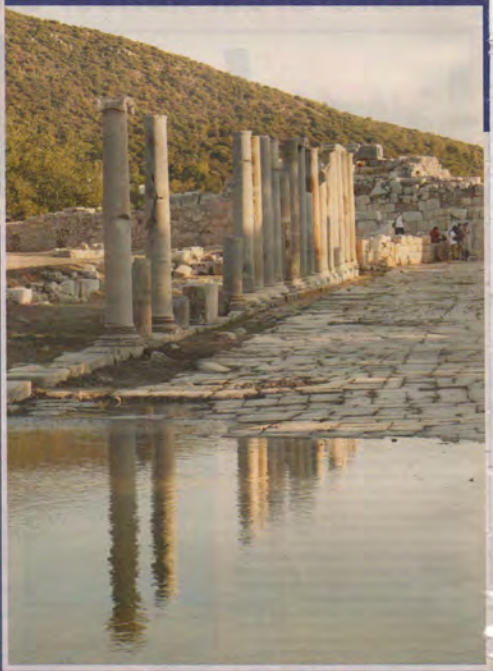

Kum tepelerinin altından yükselen bir medeniyetin estetik ve bilgelikle donanmış, barışçıl ve kültürel değerleriyle eğitilmiş kentlileri, bugün zamanın sessiz tanığı Patara'da yolumuzu aydınlatıyor. 23 kentin bir araya gelerek oluşturduğu Likya Birliği'ni diğer oluşumlardan ayıran önemli özelliklerinden biri ise kent yaşamında ön planda olan kadınlar. Anaerkillik Likya'da bir yönetim şekli olmasa da antik çağda diğer yönetimlerin tersine, birliğin başkenti Patara'daki Likya Meclisi'nde kadınlar aktif olarak yer alabiliyordu. 11 yıldır Patara kazılarının başkanlığını Prof. Dr. Fahri Işık'tan devralarak yürüten Prof. Dr. Havva Işkan ile Patara Antik Kenti'nde buluşarak Likya tarihini kendisinden dinledik. Işkan, tarihçi Heredot'tan alıntı yaparak Likyalıların ana soylu olduklarını şöyle aktarıyor: *"Herhangi bir Likyalı'ya kimlerdensin diye sorduğunuzda size annesinin adını söylerdi. Kendisini annesinin soyundan tanımlardı. En büyük anıt mezarlardan birinde 'Bu mezarı ben kendim, kendi paramla yaptım. Ve içine kocam ile erkek kardeşimin gömülmesine izin verdim' yazar."* Sadece tarih ve arkeoloji değil, edebiyatta da Likya kentinin kahramanlarına rastlanır. Hitit Kralı 4. Tuthaliya'dan Büyük İskender'e, Hannibal'dan Sezar'a kadar tarihin en önemli isimlerinin yolları Patara'yla kesişir.

Arkeologların "uyuyan güzel" diye tanımladıkları antik kentte sürdürülen araştırmalar, beş yıldır Türkiye İş Bankası ve ıştırakleri Şişecam ile TSKB'nin desteğiyle yürütülüyor. Kazılar kapsamında restore edilen antik tiyatroda, artık gladyatörler ve hayvanlar yerine ölümsüz besteleri icra eden sanatçılar sahne alıyor. Roma İmparatoru Neron tarafından Patara Limanı'na yaptırılan 2000 yıllık deniz feneri yeniden ayağa kaldırılıyor. 1906 yılına ait Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk Telsiz Telgraf İstasyonu'nun onarım, güçlendirme, restorasyon ve müzeleştirme projesi ise geçen ay başladı. Bugüne dek Meclis Binası, Tiyatro, Kent Kapısı ve Liman Caddesi'nin restore edildiği Patara da; Suriçi Kilisesi, Mezar Kilisesi ve Markia Mezarı ise koruma çalışmaları gerçekleştirilen diğer yapılar arasında...

Patara kazılarının arkasında 32 yıla yayılan özverili bir çalışma var. Arkeologlarla birlikte epigrafi, nümizmatik, jeoarkeoloji, jeofizik, antropoloji, restorasyon, mimarlık ve su yapıları mühendisliği gibi farklı bilim dallarından bir ekibin emeğiyle elde edilen sonuçlar ve yayımlanan akademik makalelerle Likya tarihi yeniden yazılıyor. Panayır Tepe'de [illegible] Tepecik yerleşimi ve Nero Hamamı [illegible] kapsamında kazılar kasım ayı sonuna kadar devam edecek.

CARETTA CARETTALAR VE KUM TEPELERİ

Patara arkeoloji, tarih ve kültürün yanı sıra doğal zenginlikleriyle benzersiz bir yer. Florası ve faunası içinde çok sayıda endemik türü incelemek mümkün. Fotoğrafçıların gözdesi kum tepeleri, adını Patara Antik Kenti'nden alan ince taneli ve altın sarısı kumsalıyla 12 kilometre uzunluğundaki Patara Plajı yerli ve yabancı ziyaretçilere eşsiz bir deneyim sunuyor. Zengin bir biyolojik çeşitliliğe ve deniz ekosistemine sahip olan Fethiye ve Kaş arasındaki plaj, nesli tükenmekte olan ve koruma altına alınan İribaş deniz kaplumbağasının (Caretta caretta) ve yeşil deniz kaplumbağasının (Chelonia mydas) Akdeniz'deki önemli yuvalama alanlarından biri. Cumhurbaşkanlığı [illegible] restorasyon [illegible] yenilemelerle antik kentin "engelli dostu" haline getirildiğini hatırlatmış olalım.

Mehmet Ali & Akşamsefası

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bu bir ilandır.

Zeki Kayahan Coşkun

"DOKTORLARI DURUP DURURKEN DÖVMÜYORLAR!"

Sanki birden değişti her şey... Kalbi tutup hünerli elleriyle hayata bağlayan, yaraları saran, 15 saat ameliyatta kalan, günlerce eve gitmeyen, gece yatağından kalkıp apar topar hastasına koşan doktorları üzmeye başladık.

Çok uzak değil geçen zaman... Daha dün gibi... Doktora giderken hastalar duş alır, temiz iç çamaşırlarını, kıyafetlerini giyer, hürmetini de sırtına asardı. Şifa, doktorun ellerindeydi; onun aldığı eğitimde, birikiminde... Çocukken, hiç doktor döven bir hastayı duymadım. Bıçaklayanı da... Saçlarından tutup yerlerde sürükleyeni de... Hastanede hastaların birakıp, eve özel hizmet vermek için gitmeyi kabul etmediğinden "sen benim kim olduğumu biliyor musun" deyip tehdit edeni de...

Sanki birden değişti her şey...

Kalbitutup hünerli elleriyle hayata bağlayan, yaraları saran, 15 saat ameliyatta kalan, günlerce eve gitmeyen, gece yatağından kalkıp apar topar hastasına koşan doktorları üzmeye başladık.

- **Samsun**'da randevusuz şekilde tahlil sonuçlarını göstermek isteyen hasta, masanın üzerine çıkıp doktoru tekmeledi.
- **İstanbul**'da hastaneye kimliksiz gelip muayene olmayı ve tahlil yaptırmayı talep eden kadın, doktor kabul etmeyince, durumueşine anlattı. Eşi fırçayla odasını basıp doktora saldırdı.
- **Konya**'da ait servisegetirdikleri hastalarına öncelik tanınması konusunda ısrarcı olan üç kişi, doktora tekme tokat saldırdı. Doktorun ayağı kırıldı.
- **İzmir**'de sağlık ocağına gidip kendisine raporyazılmasını isteyen kişi, olumsuzyanıtalınca doktoru yumruklayıp ölümle tehdit ederken, bilgisayarını parçaladı.
- **Artvin**'de korona hastası, "negatif çıkana kadar banatest yapacaksınız" deyip isteği kabul edilmeyince iki doktor, bir hemşire ve bir güvenlik görevlisini darpetti.
- **Trabzon**'da izole alana girmek için çabalayan hasta yakını, müsaade edilmeyincecamları kırıp doktora saldırdı ve oksijen tüpüyledokoru kovaladı.
- **Düzce**'de baş ağrısıyla acil servise başvuran hasta, "durumunuz ciddidegil, hastanede korona hastaları var, evinizdaha güvenli" dediği için doktoru yumrukladı.

Daha birçok tatsizliktan bahsedebilirim.

Kim bu şiddet uygulayanlar, doktorlara tıbbi atık muameleesiyapanlar? Nereden alıyorlar bu gücü? Bir dönem doktor muayene ederken beni kirli donumla görmesin, aman ter kokmayayım, kılımı-tüyümü keseyim diyen insanlarımıza ne oldu?

"Doktorları durup dururken dövmüyorlar," diyordu biri arkadaşına vapurda... Ben de tam önlerindeyim. Denize atlayasım, köpüklere karışasım, martılara çatasım, Kız Kulesi'ne sığınasım geldi.

Doktorlarımızın içler acısı hâlini biliyor musunuz peki? Ben de yeni öğrendim.

2018 yılında yayımlanan araştırmaya göre: Türkiye'de toplam 144 bin 827 doktor görev yapıyormuş. İkinci ve üçüncü basamak sağlık kurumlarına müracaat sayısı son bir yılda 469 milyon 718 bin 440'mış. 100 bin kişiye düşen toplam doktor sayısı bakımından ülkemiz, OECD ülkeleri arasında sonuncu sırada yer almaktaymış. Türkiye'nin, OECD24 ortalamasını yakalaması için 131 bin 173 doktora ihtiyacı varmış.

Yetişemiyor doktorlarımız:

Randevusuz gelip "bana rapor yaz" diyen şuursuza...

"Bana negatif çıkana kadar test yapacaksınız" diyen hadsize...

Kimliksiz, "beni muayene edeceksin" diyen andavala...

Anlayışsızlığa, cehaletin baş döndüren hızına yetişemiyorlar...

Hep söylerim, hep de söyleyeceğim: Ülkemin doktorlarıyla gurur duyuyorum. Nasıl başardık, nasıl yaptık bilmiyorum ama şahane doktorlar yetiştirdik bu memlekette.

İddia ediyorum:

Dünyanın bu kadar çok nitelikli doktorunu aynı ülkede zor bulursunuz! Çok şanslıyız, çok...

Peki, devamı gelecek mi?

Kım tıp fakültesini yazmak ister ki vasatın baskısı karşısında? Sadece hastanelerde değil, hekimlerde...

Bir bakıyorsunuzsıkışık trafikte, bir kadının otomobilinin üstündeziplıyor bir maganda, sollayamadı diye... "İnsene," diyor, "insene!" silahını göstererek.

Şirin bir kedinin ayaklarını kesenden tutun yavru bir köpeğiyere fırlatıp öldürün.

ölümüne sebep olacak kadarkorkunçlar veevet, Kabahatler Kanunu'na göre 300-400 lira ödeyip serbest kalıyorlar.

Edirne'de ise hayvansever bir kadın, sokak hayvanlarını beslediği için komşuları tarafından şikâyet edilince, hakkında beş ay hapis, üç bin TL de para cezası kararı veriliyor.

"Maskenizi takın" diye uyaran polisi azarlıyor, polisin yazdığı cezayı buruşturupatabiliyorlar...

"Para var, huzur yok hamuğa goyyim" diyen, "s...m böyle bebek uyutma yöntemini. 17 aylık bebek ağlamaktan helak oldu", "Etiler'in göbeğinde mendil satan çocuklar sinek gibi arabanın camına yapışıyorlar" diye tweet'ler atan, ana dilinde bile temel kurallarauygun yazamayan ama milyonlarca takipçi toplayan, şarkıcısı oluyor bu toplumun.

Sosyal medya fenomeni bir *beach* kurusu, konser verirken beach'te "orooooospu" diyor bir kadın şarkıcıya... Konseri seyreden kadınlar çılgınca alkışlıyor.

Yeni Türkü, Gündoğarken, Bülent Ortaçgil, Erol Evgin, Ayşegül Aldinç, Leman Sam, Aşkın Nur Yengi ve niceleri albüm yapmıyor eskisi gibi.

"Olacak O Kadar"ı vardı televizyonların, geçim sıkıntısının hicvedildiği...

"Siyaset Meydanı" vardı sonra... Her görüşten insanın çatır çatır tartıştığı...

Hepimizin ortak sorunlarını anlatan Nejat Uygur...

Toplumun renklerinin bir apartmanda toplandığı, farklı olanların bir arada bulunabileceğini gösteren "Bizimkiler" dizisi...

Gerçek gazetecilerin politikacıları terlettiği, siyasi partilerdeki bütün liderlerin bir araya geldiği programlar...

Üniversite öğrencilerinin katılanlara sorular sorduğu "Genç Bakış"...

Üniversitelerin bahar şenlikleri bile tatlı bir hatıra şimdi.

Neşemizi kaybettik... Gerginiz.

Cinayetleri, kaçırılanları, kayıpları, tacizleri vb. araştırıyor televizyonda programlar... Çok da seyrediliyor... ***Kimse de çıkıp "cinayet, kaçırılma, taciz adli bir olaydır ve bu iş ciddi bir konudur, hiç tahmin edilemeyen sonuçlara sebep olabilirsiniz" demiyor.***

Tartışma programlarında birbirlerinin görüşlerini onaylayan, depremden, Orta Doğu'dan, ekonomiden, hukuktan, sağlıktan ve hemen her konudan anlayan hep aynı katılımcılar.

Vasatlık ve daha fazlası, sarmaşık misali sarıyoryarınlarımızı kapatan duvarları... O duvarı aşacağımızı sandığımız her anda duvar tuğla tuğla yükselirken sarmaşık da yükseliyor hâliyle.

"Doktorları durup dururken dövmüyorlar" diyenvapur yolcusu haklıydı galiba.

Sadece doktorları değil, avukatları, gazetecileri, öğretmenleri, öğrencileri, eczacıları vs. de durup dururken kim döver?

Süreçöyle gelişiyor, sarmaşık öyle ilerliyor, duvaröyle çürüyor...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Bu köşe okuyucularımız tarafından hazırlanmaktadır.

SEN ÇEK sen yaz

konu: neşe
hikâye: kübra yalçın
fotoğraf: murat berkyürek

neşelemece

"Neşe satılır! Neşeci! Neşeeee! Neşe satarım! Neşeciiiii!"
- Aa, şuna da bak, neşe satarmış! Ver bakalım bize şuradan bir kilo neşe!
- Olmaz, dert almam lazım.
- Ooo biz bayağı kârlı çıkacağız bu işten desene. Bak şimdi, benim ipe sapa gelmez bir oğlum var. Geçenlerde babasının cebinden para çalmış. Aa, ne gülüyorsun sen öyle?
- Hiiiç.
- Hımm... Deli ayol bu! Neyse işte, bu oğlum var ya oğlum, çaldığı parayla araba kiralamış. Ay çok komik. Sen kalk bir de bu arabayla kaza yap. Arabanın aynası beş bin TL imiş. Ay gülesim geliyor. Hahah! Yani öyle pahalı bir araba. Bir borçlandık sağasola, deme. Evde bir gram huzur yok.
- Abim bunu yapsa, annem ona gülerdi. Abim gülerdi, özür dilerdi. Özür dilerdi, babam gülerdi. Ben gülerdim. Sizde kimse gülmedi mi?

- Çocuğum nerede büyüdüğün sen, fanusta mı?
- Yoo, evimiz çok çiçekli, kapısında da "gülümsemeden girmek yasak" yazıyor.
- Ondan mı deminden beri sırıtıyorsun sen?
- Sen de sırıtıyorsun? Şey yani, gülüyorsun.
- Ben sana gülüyorum oğlum. Bacaksız bak, nereye gidiyorsun? Hani neşem?
- Yüzünde. Iki dudağının arasında.

İşte böyle bir çocuktu hâkim bey. O geldi geleli mahalleliyi bir gülme tuttu. Herkes gülüyor. Mahalleye gelen gülüyor. Rezil olduk el âleme. Şikâyetçiyiz. Dertlerimizi de aldı. Ağız tadıyla üzülemiyoruz. Bakın hâlâ gülüyor bütün salon. Durun ben de gülüyorum. Amaaaan, koca hâkim! O da gülüyor:
- Yaz kızım! Gülüyorum. Hay aksi ne yazacaktık? Bulaşıcı bu neşet!

BEN KİMİM?

✱25 Haziran 1903 yılında İngiliz sömürgesi altında olan Hindistan'ın Motihari bölgesinde **Eric Arthur Blair** adıyla dünyaya geldim.

✱Henüz bir yaşındayken annem ve ablamla İngiltere'ye döndüm. Önce Anglikan Kilisesinde, daha sonra Eton Kolejinde eğitim aldım.

✱Üniversiteye gitmek istiyordum fakat bunun için pek imkânım yoktu. Ben de 1922 yılında İngiliz kolonisi olan Burma'nın Myaungmya kasabasında **polis şefi yardımcısı olarak göreve başladım.**

✱Beş yıl sonra izinli olarak İngiltere'ye döndüğümde artık bu işi yapmak istemediğimin farkına vardım. **Başka bir hayalim vardı; gazeteci-yazar olmak istiyordum.**

✱1928'de birçok yazarla beraber Paris'e taşınıp **ucuz bir apartman dairesinde** yaşamaya başladım. Para kazanmak için çeşitli restoranlarda çalışıyordum.

✱İlk kitabımın basılması tam **beş yılı** buldu. Yayıncımla konuşup kitabı bir takma adla çıkarmak istediğimi söyledim çünkü **aile isminim lekelenmesinden endişe ettim.** Kim bilir belki de bu isim hayatımın dönüm noktasıydı.

✱1936 yılında "Sol Kitap Kulübü" tarafından **işsiz madencilerin yoksulluğunu** anlatmak üzere görevlendirildim. Daha sonra tüm bu gözlemlerimi *Wigan İskelesi Yolu* adında bir kitapta topladım.

✱1945 yılında yayımlanan kitabım Stalin karşıtlığımın en büyük göstergesidi benim için. İngiltere'de sansüre bile uğradı. **Fakat yıllar içerisinde bu kitabımın filmlere, animasyonlara, tiyatrolara hatta bilgisayar oyunlarına dönüştürüleceğini** bekliyor muydum, emin değilim.

✱Aynı yıl İskoç adası Jura'da yazmaya başladığım ve hikâyenin temelini 1980 yılına kurduğum, tüm dünyaca bilinen kitabımı yazmam dört yıl sürdü. O sebeple ki önce **1982** olan adının yerini daha sonra hemen hemen her okur tarafından bilinecek başka bir ad alacaktı; **1984.**

✱Tarih 21 Ocak 1950'dü. 46 yaşımda tüberkülozdan kaynaklanan bir kanamayla hayatımı kaybettim. *Eric ArthurBlair*olarak dünyaya gelen ben belki de tüm bu başarımı takma adıma borçluydum. Fakat dünyaya kendi adımla veda etmek istedim, bu yüzden mezarımda şu yazıyor, **"Eric Arthur Blair burada yatıyor."**

Hazırlayan: EmrahAkbaş

PEKİ BEN KİMİM?

Doğru cevabı **bizeyazin@kafadergi.com** adresine gönderen **ilk üç okuyucumuza** yazarın **bir kitabı hediye!**

Ekim 2020 - Sayı: 73 - Aylık Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi
Aylık Yaygın Süreli Yayın - Yayıncı: KAFA Gü ıp Reklam Yayıncılık Sanayi Ve Ticaret LTD. ŞTİ.
İmtiyaz Sahibi: Candaş Tolgaşlı ık Sorumlu Müdür: Meri Çaraş
Genel Yayın Yönetmeni: Ayça DerinKarabulut
Görsel Yönetmen: Doruktan Varlık Tasarım: Nazlı Kaplan Kapak: Hakan Arslan
Okuyucu Temsilcisi: Emrah Akbaş Reklam: reklam@kafaerdi@istanbul.com - (0212) 293 40 99
Adres: Koşuyolu Mah. İsmailpaşa Sok. No:44 Kadıköy / İstanbul Tel:(0216) 428 9 888
/ Baskı: İrtas Gazetecilik A.Ş. 29 Ekim Cad. İrtas Plaza No:1/14, 41
Yenibosna / Bahçelievler / İstanbul Tel:(0212) 454 30 00 Dağıtım: TSPİ(0212) 354 39 09
www.kafa.com.tr bizeyazin@kafadergi.com reklam@kafagrup.com
Kafa Dergi'nin tüm yazı, çizim, yazar ve tasarımlarının yayın hakları saklıdır. Yayınevi, yazar ve çizerin izni olmadan dergimizdeki hiçbir yazı ve resim şekil olarak çoğaltılamaz ve asla ticaretinde kullanılamaz.
Çalışmalarda dergimiz çizgisi esastır. Sonuç olarak sorumludur.

Kapak resimleri Istockphoto Gülen Bisiyet, Ağustos 2015 Kafa Dergisi
Sinan Karlıoğlu ve Nazlı Kaynak, Kafa

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"titizlenmek, kurcalamak, didiklemek"*: editörlük

Bu röportaj serisi, çok severek okuduğumuz yazarları/eserleri çevirenlere, kapaklarını tasarlayanlara, düzeltenlere, yayımlayanlara kısaca "edebiyatın gizli kahramanları"na bir saygı duruşudur. Bu ay konuğumuz bir "metin yoğurma ustası", editör Selahattin Özpalabıyıklar.

Röportaj: Meltem Erkmen

Fotoğraf: Eser Demirkan, 2017

Sizin öykünüz nedir – kendinizi nasıl şu an olduğunuz noktada; kitapların, kağıtların, sözcüklerin avucunda buldunuz?

Ben okumayı öğrendiğimden beri okuyorum. Hep okudum: özellikle şiir. Nerdeyse kendiliğinden, okudukça, "okuma" beni okuduğum metinler gibi metinlere bir şeyler yapmaya, onların üretimine böyle katkıda bulunmaya yönelti.Sonra, hayatımın bir yerinde kendi kendime "bundan sonra masa başında bir yazı-çizi işi" yapmaya söz verdim. Ve sözümü tuttum. Biraz zaman aldı ama. İşin üretim kısmında seyrek kitap tanıtma yazıları, parça başı şiir, öykü, deneme çevirileri var. Sonra bir gazetede muhabirlik ve (farkında olmadan) haber redaktörlüğü, *Bilgilik Webster* ve *Temel Britannica* ansiklopedilerinde madde yazıp çevirmek ve redaksiyon yapmak, Yapı Kredi Yayınları'nda sırasıyladüzeltmenlik, editörlük, iyice eskiyince şefeditörlük ve devamı... Bu kısa bir özet tabii.

Bir editörün eline bir dosya gelmesi ile dosyanın tamamlanıp yayınevine teslim edilmesi arasındaki süreci anlatır mısınız? Editör, eseri nasıl yoğurur?

Ne güzel, ne incelikli bir fiil seçimi: yoğurmak :) Bakalım benim yanıtım da aynı incelikte olacak mı? Editör en önce dosyayı "yüzünden" okur. Yayımlanacağı dizi belliyseğoğru dizi mi, belli değilse hangi diziden çıkmalı, "manüskri"den "kitap" haline gelinceye kadar göstereceği ihtiyaçlar (metnin dil, imla, bilgi düzeyi, notlar, kaynaklar, dizin gibi her açıdan bakıldığında aksayan yerleri var mı, yazarın, çevirmenin "tik" ya da "refleks" halini almış hataları var mı...), buna bağlı olarak gerekecek takviyeler... Sonra mümkünse yazarla ve/veya çevirmenle bağlantı kurar, metnin onlardaki yerini öğrenir. Bundan sonradır ki gerçek, "derinliğine" okumaya başlayabilir: İlk okumadaki tespitlerin derinine ineri, bunu yaparken, hep söylediğim gibi, Kuşkucu Thomas tavrını, yani yazar karşısında iman-inkâr arasındaki salınımını hiç bırakmaz. Sonra gerekiyorsa iç-, yan-, dip- ya da sonnotlarla metni takviye eder (tabii önce bu gerekliliğe karar vermesi gerekir, bana göre editörlükte en zor edinilen refleks budur; tam burada bütün bu sayılan ve sayılacak niteliklerin editörde refleks halini almış olması gerektiğini vurgulamalıyız), kaynakça ve dizin varsa kontrol eder, gerekirse iyileştirir, yoksahazırlar ya da yazara, çevirmene ya da bir uzmana hazırlatır.Arka kapak yazısı, basın bülteni gibi metinler de editörün yerine görev yapacağı ya da yaptıracağı işlerdendir.

Sizin meslek hayatınız boyunca öğrendiğiniz, "bir editör bunu asla unutmamalı" dediğiniz bir nokta var mı?

"Kendine güvenmemek" desem? Ne zaman editörlüğünü yaptığım bir kitapta kendimi alkışlasam, "Hela olsun bana!" desem, baktığım ilk sayfada bir hatamı gördüm çünkü. Demek ki editör sadeceyazaraçevirmene değil, hatta onlardan daha da çok, kendine güvenmemeli. Bir de Samuel Johnson'ın sözünü unutmamalıyız: "İki tür bilgi vardır: Ya bir şeyi bilirsiniz, ya da onun hakkındaki bilgiyi nerde bulacağınızı bilirsiniz." Editöre gereken ikinci tür bilgidir, her şeyinanahtarı odur.

Mesleğinizin en zor kısmı nedir? Hataların izahatı mı, yazarla olan iletişiminiz mi, yoksa başka şeyler mi...

Bana editörlüğün en zor kısmı kitapla "vedalaşmak" gibi gelir hep. Çünkü bir türlü tatmin olmuyor, kitabın (sizdeki) işinin bittiğine bir türlü emin olamıyorsunuz. Tabii iş o noktaya, yani kitabın hazırlık süreçlerini bitip de matbaaya gönderilmesine gelene kadar da pek çok zorluk var. Hataların düzeltilmesi, evet, zor; yazarla ve/veya çevirmenle ilişkiler, anlaşmazlık çıktığındaortak bir noktada buluşmak, evet, zor; ama bunların hiçbiri çözülmez değil. Ama editörolarak kendinizden, yani işinizden memnun olmak, işte asıl zorolan o. Tabii [illegible] editörünolması gereken tipolojiden söz ediyorum.

Kitabınız *Göndermeler*'in ön sözünde Enis Batur şöyle diyor; "Titizlenmeyi, kurcalamayı, didiklemeyi son kertesine taşıyan bir (...) yaşama biçimi." Editörlük hayatınıza nasıl yansıyor? "Mesleki deformasyon" denilecek anlarınız var mı?

Olmaz olur mu! Ben elime aldığım herhangi bir kitaba "sadece okur" gözüyle bakma "lüks"ünü profesyonel okurluğa başladıktan sonra peyderpey kaybettim – ve hâlâ geri kazanamadım, galiba da mümkün değil böyle bir geri dönüş. Şimdi her kitabı sanki editörüymüşüm gibi okuyorum. Hafıza gibi tıpkı: Hem armağan, hem lanet! (Çevirdiğim kitaba da öyle, nerdeyse editörüymüşüm gibi davranıyorum.)

Henüz mesleğin başındaki editörler kendini nasıl beslemeli? Bu işin bir anahtarı var mıdır?

Anahtarın dişleri bilgi ve şüphe galiba. Editör kitapla ilgili bir iş yapıyor. Yazardan, çevirmenden sonra kitabı ilk gören, bütün mahremini bilen o. Her kitabın başka kitaplarla birlikteyazıldığını, onlara uzak/yakın göndermeler içerdiğini düşünmek, elimize aldığımız kitaba öyle bakmak lazım. Bu da bize nerdeyse bütün kitapları bilmek, en azından onlardan haberdar olmak gibi bir zorunluluk yüklüyor. Bu elbette mümkün değil, gerekli de değil, ama okuduğumuz, duyduğumuz, gördüğümüz her şeye malzeme gözüyle bakmak, "elinde çekicin varsa her şeyi çivi gibi görürsün" sözüne uygun davranmak, bu tavrı (çok tekrar ettim ama burda da gerekiyor:) refleks haline getirmek lazım.

Peki, editör ve çevirmen kimliğinin dışında Selahattin Özpalabıyıklar nasıl bir okurdur, neler okur?

Ben de sorunuza uyarak üçüncü şahısta bakayım kendime: Bulduğu her şeyi okur. Eskiden de temelokuma alışkanlığı buydu. Ama ansiklopedi redaktörü, sonra da kitap editörü olduktan beri, yazılı her şeyemalzeme gözüyle bakma alışkanlığı edinmiştir: "Çöp okuma" olmadığını, okunan her şeyin zamanla bir işe yarayacağını düşünür. Dağınık, sistemsiz, seçimsiz okumanın başlardayorucu olacağını, bir tür "zevk kirliliği"neyol açacağını kabul eder ama insanda, zamanla "iyi okuma" filtrelerinin gelişeceğine inanır. Bir de, hem editör olarak hem de çevirmen olarak, "çalışma okumaları" yapar: Elindeki dosyayı tanımasını kolaylaştıracak, onunla bağını zenginleştirecek metinleri okumaya çalışır.

Selahattin Özpalabıyıklar, 1955'te İstanbul'da doğdu. 1960'lı yıllarda okuma-yazma öğrendiği andan itibaren kitapları hiç bırakmadı. O zamandan beri okur, yazar, düzeltmen, editör, çevirmen oldu. Kendi kendine İngilizce öğrendi; Jorge Luis Borges, William Blake, Emily Dickinson gibi yazarların kitaplarını çevirdi. Umberto Eco'nun romanlarının, *Don Quijote*'un, *Leviathan*'ın, *Ulysses*'in, (ve daha neler neler!) Türkçede editörlüğünü yaptı. 2018'de Everest Deneme'den kendisinin hiçbir edebi türle ilgisi olmayan "melez" yazılarının derlendiği bir kitabı çıktı: *Göndermeler*. Hâlâ bağımsız olarak editörlük ve çevirmenlik yapmaya devam ediyor...

*Enis Batur

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranty.org

ASLA SEVMEMİŞ VE SEVİLMEMİŞ OLMAK... ASIL TEHLİKE BUDUR.

SEVİM BURAK

Fotoğraf: Cengiz Coşa

Alıntı: Everest Mu Land-Işte Biz Işte Sönde Işte Kanatlar, YKY, 2012

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org